

Numbers

Hay Aat Ten Liblu

Hay Nangitudo' eten Liblu: hi Moses.

Hay Nangitud'an Moses eten Liblu: nan Hudyu.

Hay Pohdon nan Ngadan ten Liblun Ibaga: bilang. Ya manu ay hiyah ne ngadan ten liblu ti impidwan nan Hudyun namilang hinan linala'in Hudyu ta innilaonday uyapda. Hay hopap di namilangandah nan linala'i ya wadah nan Num. 1:1-54; 3:1—4:49, ya nan miyadwan namilangandah nan linala'i ya wadah nan Num. 26:1-65.

Hay Gutud hi Nangitud'anan ten Liblu: hidin numbattanan di 1290 B.C. hi engganah din 1250 B.C.

Hay Teman ten Liblu: gapu ta nunduwaduwa nan mina'ma'ilog an Hudyuh aat nan ni'tulagan Apo Dios ay dida at agguyda bimmad'ang hinan Wangwang an Jordan ta umuydah nan babluy ad Canaan.

Hay Outline ten Liblu:

Hay na'at hinan Hudyuh NAN DUNTUG AN SINAI YA UNDA LIMMANE'LE'OD an immuy ad Canaan (1:1—10:36)

Hay inatdah di ya numbilangdah nan titindalu, ya holag Levi, ya nan papangpan-gullu, ya nan linala'in holag Levi an mabalin an muntamu (1:1—4:49)

Hay inatdah di ya impaphodday kampuda (2:1-34)

Hay inatdah di ya inadalday udumnan Uldin Apo Dios (5:1—10:10)

Hay inatdah di ya inyammaday Tuldan
Abung Apo Dios (7:1—8:26; 9:15-23)

Hay inatdah di ya numbehtadah nan Namali-
wan di Anghel Apo Dios hinan Hudyuh din
Penghana (9:1-14)

Hay inatdah di ya inyammaday duwan ta-
lampetda (10:1-10)

Hay inatdah di ya nakakda (10:11-36)

Hay na'at hinan Hudyuh NAN MAPULUN
HIDIN NUNLE'LE'DANDAN immuy ad
Canaan (11:1—21:9)

Hay inatdah di ya gunda nunlilin Apo Dios
(11:1—21:29)

Hay inatdah di ya inadalday udumnan Uldin
Apo Dios (15:1—19:22)

Hay na'at hinan Hudyuh NAN
NUMBINO'OB'ON AN BABLUY AN
NEHEGGON HINAN BABLUY hi immayandad
Canaan (20:14—36:13)

Hay inatdah di ya dinamuda nan mi'buhul
ay dida an nan i'Edom, ya nan i'Arad, ya
nan i'Amor, ya nan iMoab, ya nan iMidian
(20:14—31:54)

Hay inatdah di ya impidwadan numbilang hi
tindalu (26:1-65)

Hay inatdah di ya implanuday ma'at hi unda
umatam ad Canaan (27:1—36:13)

Hay inatdah di ya intudo' Moses nan ngadan
di abablubabluy hi immaya'ayanda (33:1-
49)

Hay inatdah di ya nuntudtuduh Moses ay
didah aat di abulubulul (33:50-56).

Hopap di Na'yapan nan Holag Israel

¹ Ya nan hopap di algaw hinan miyadwan bulan hinan miyadwan tawon* hi nakakan nan holag Israel ad Egypt ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses hinan wadanah dih nan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios hinan Mapulun an Sinai an inalinay,

² “Da'yu ay Aaron ya uyaponyuh unda atnay holag Israel an mete”an didan himpangapu ta engganah nan papamilyada, ya itudo'yu nan ngadanda, ya lahhinonyun itudo' nan ngadan an amin nan linala'i.

³ Ya da'yun Aaron ya itudo'yun amin nan ahimpahimpangapun linala'in muntawon hi ba'inti ya han nahuluk an way olognan muntindaluh ad Israel.

⁴ Ya ta waday bumadang ay he"a ya malpuy ohan lala'ih nan hinohhan himpangapu, ya mahapul an hiyay ap'apudan himpangapu.

⁵ At hiyatuy ngadan danen linala'in bumadang ay he"a:

An hay holag Reuben hi middum ay da'yu, ya hi Elizur an hina' Shedeur,

⁶ ya hay holag Simeon ya hi Shelumiel an hina' Zurishaddai,

⁷ ya hay holag Judah ya hi Nahshon an hina' Amminadab,

⁸ ya hay holag Issachar ya hi Nethanel an hina' Zuar,

⁹ ya hay holag Zebulun ya hi Eliab an hina' Helon,

¹⁰ ya hay holag Joseph an nalpun Ephraim ya hi Elishama an hina' Ammihud,

* **1:1** Unu Ziv 1, 1444 B.C. Mattig an himpulu ta tulun bulan di naluh an nipalpuh din nakakandad Egypt. (Bahaom nan footnote di Ex. 12:2 ta innilaom di aat nan calendar di Hudyu.)

- ya hay holag Manasseh ya hi Gamaliel an hina' Pedahzur,
 11 ya hay holag Benjamin ya hi Abidan an hina' Gideoni,
 12 ya hay holag Dan ya hi Ahiezer an hina' Am-mishaddai,
 13 ya hay holag Asher ya hi Pagiel an hina' Okran,
 14 ya hay holag Gad ya hi Eliasaph an hina' Deuel,
 15 ya hay holag Naphtali ya hi Ahira an hina' Enan.”

16 Didanay linala'in hinohhah napto' hinan tatagun i'Israel an diday mumpapto' ay didan himpangapu, ya diday ap'apuh nan do'ol an holag Israel.

17 Ya inamung da Moses ay Aaron nan linala'in nitudo' di ngadanda,

18 ya inamungdan amin nan tatagu, ya eden hopap di algaw hinan miyadwan bulan ya impitudo' di hinohhay ngadanda, ya hay ad holag ay dida, ya nan tutulangda, ya didan hina"ama, ya na'ohha'ohhan nitudo' di ngadandan nilahhin nan linala'in nuntawon hi ba'inti ya han nahuluk.

19 Ti hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses hi atona. At hidih nan Mapulun an Sinai di nangyapanah nan tatagu.

Nan Holag Reuben

20 Ya hiya hatuy holag Reuben an nan pangangullun holag Israel: an amin nan linala'in muntawon hi ba'inti ya han nahuluk an olognan muntindalu ya na'yapda ya un na'ohha'ohhan nitudo' di ngadanda, ya hay ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

21 Ya hay uyap nan holag di a'apun Reuben ya napat ta onom di libu ya han lemay gahut.

Nan Holag Simeon

22 Ya hiya hatuy holag Simeon: an amin nan linala'in nuntawon hi ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya hay ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

23 Ya hay uyap nan holag di a'apun Simeon ya nalema ta han hiyam di libu ta han tuluy gahut.

Nan Holag Gad

24 Ya hiya hatuy holag Gad: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti, ya han nahuluk di tawondan olognan muntindalu ya na'yapda, ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya hay ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

25 Ya hay uyap nan holag di a'apun Gad ya napat ta han lemay libu ya han onom di gahut ta nabongle.

Nan Holag Judah

26 Ya hiya hatuy holag di a'apun Judah: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya na'yapda, ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

27 Ya hay uyap nan holag di a'apun Judah ya napitu ta opat di libu ya han onom di gahut.

Nan Holag Issachar

28 Ya dida hatuy holag ya a'apun Issachar: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya

inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

²⁹ Ya danen na'yap ya nan udum an holag ya a'ap'apun Issachar ya nabongle ta opat di libu ya han opat di gahut.

Nan Holag Zebulun

³⁰ Ya dida hatuy holag ya a'ap'apun Zebulun: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya na'yap, ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

³¹ Ya danen na'yap ya nan udum an holag di a'ap'apun Zebulun ya nabongle ta pituy libu ya han opat di gahut.

Nan Holag Joseph an hi Ephraim

³² Ya dida hatuy holag ya a'ap'apun Joseph an nangadnan hi Ephraim: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya na'yapda, ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

³³ Ya danen na'yap ya nan udum an holag ya a'ap'apun Ephraim ya napat di libu ya han lemay gahut.

Nan Holag Joseph an hi Manasseh

³⁴ Ya dida hatuy holag ya a'ap'apun Manasseh: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya na'yapda, ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

³⁵ Ya danen na'yap ya nan udum an holag di a'ap'apun Manasseh ya tulumputu ta duway libu ya han duway gahut.

Nan Holag Benjamin

³⁶ Ya dida hatuy holag ya a'ap'apun Benjamin: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

³⁷ Ya danen na'yap ya nan udum an holag ya a'ap'apun Benjamin ya tulumputu ta lemay libu ya han opat di gahut.

Nan Holag Dan

³⁸ Ya dida hatuy holag ya a'ap'apun Dan: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya na'yapda, ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

³⁹ Ya danen na'yap ya nan udum an holag ya a'ap'apun Dan ya nanom ta han duway libu ya han pituy gahut.

Nan Holag Asher

⁴⁰ Ya hay holag ya a'ap'apun Asher: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya inohha'ohhadan intudo' di ngadandan, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

⁴¹ Ya danen na'yap ya nan udum an holag ya a'ap'apun Asher ya napat ya han ohay libu ta han lemay gahut.

Nan Holag Naphtali

⁴² Ya hay holag ya a'ap'apun Naphtali: an amin nan linala'in mete"ah ba'inti ya han nahuluk di tawondan ologdan muntindalu ya inohha'ohhadan intudo' di ngadanda, ya nan ad holag ay didan himpangapu, ya didan hina"ama.

⁴³ Ya danen na'yap ya nan udum an holag ya a'ap'apun Naphtali ya nabongle ta tuluy libu ta han opat di gahut.

⁴⁴ Ya didanay enyap da Moses ay Aaron an intudo'da, ya nan himpulu ta duwan a'ap'apun mangipangpanguluh nan holag Israel ya way ohan didaan impapto'na didan himpangapu.

⁴⁵ Ya umat goh hinan linala'in ahimpahimpangapun holag Israel ti an amin nan way olognan muntindalu ya na'yapda goh.

⁴⁶ Ya hay lammung an amin di uyapda ya onom di gahut ta han tuluy libu ya han lemay gahut ta nabongle.

Nan Holag Levi

⁴⁷ Mu an amin nan ahimpahimpangapu an holag Levi ya aggyda niddum an na'yap.

⁴⁸ Ti inalin Apo Dios ay Moses di,

⁴⁹ "Ya hay mahapul ya adim pi'yuyap nan holag Levi unu iddum hinan na'yap an udumnan holag Israel.

⁵⁰ Mu hay atom ya pot'om nan holag Levi ta diday okod an manalimun hinan Tuldan Abung hi wada' an Dios an nihinan nan Uldin ya an amin nan alimatungna. Ya diday mami'ug hinan Tuldan Abung ya nan alimatungna, ya dida goh di manalimun an mangipapto'. At hay ihinan

nan puntuldaanda ya nan nunlene'woh di Tuldán Abung hi wada' an Dios.

⁵¹ Ya wa ay ta mumbotan ayu ya mahapul an nan holag Levi di okod an mama'ah, ya dida goh di okod an mangipata'dog hinan Tuldán Abung hi wada' an Dios an puntuldaandah nan aha"adana. Ya wa ay di umuy meheggon hinan Tuldán Abung an bo'on holag Levi ya mahapul an mapatoy.

⁵² Ya an amin nan holag Israel ya ma'uhi'uhig di umapalanda ti way ohah nan himpangapu ya waday bantiladah nan puntuldaanda.

⁵³ Mu nan holag Levi ya umapaldah nan nunlene'woh nan Tuldán Abung hi wada' an Dios ta diday manalimun ya mungguwalya ta mi'id ah tagun umuy meheggon ta adi' moltaon nan holag Israel.”

⁵⁴ At an amin nan immandal Apo Dios ay Moses ya hiyay inunud nan holag Israel.

2

Hay Namanuhandah nan Nungkampuan nan Hinohhan Himpangapu

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay da Moses ay Aaron an inalinay,

² “Ya way ohah nan holag Israel ya iyam-maday tuldah ihinandah nan way bantilada ta pangimmatunan ay didan ohan himpangapu. Ya ibataanday pangiyammandah nan tuldada, mu punlene'wohondah nan Abung an Tuldán awada' an Dios.”

Nan Appit hi Buhu'an di Algaw

³ Ya hidih nan appit hi buhu'an di algaw di nihinan nan bantilan di holag Judah,* at hidiy puntuldaan nan titindaluna. Ya hay mangipangpanguluh nan tatagun Judah ya hi Nahshon an lala'in imbaluy Amminadab.

⁴ Ya hay lammung di uyap nan tatagu ya napitu ta opat di libu ya han onom di gahut.†

⁵ Ya hay mehnod ay dida an muntulda ya nan himpangapun holag Issachar, ya hay mangipangpangulun dida ya hi Nethanel an hina' Zuar.

⁶ Ya hay lammung di uyapda ya nabongle ta opat di libu ya han opat di gahut.

⁷ Ya hay mehnod ay Issachar an umapal ya nan a'apun Zebulun, ya hay mangipangpangulun dida an a'apun Zebulun ya hi Eliab an hina' Helon.

⁸ Ya hay lammung di uyapda ya nabongle ta pituy libu ya han opat di gahut.

⁹ Ya an amin hanan tatagun napto' an immapal an a'apun da Judah ya hay lammung di uyapdan amin ya hinggahut ta han nawalu ta han onom di libu ya han opat di gahut. Ya wa ay ta mumbotanda ya diday mahhun hi

* **2:3** Hay alyon nan hudhud di Hudyu ya waday *layon* an nipattig hinan bantilan di holag Judah, ya makulug nin ti dumalat nan nitudo' hinan Ezek. 1:10 ya Rev. 4:7. † **2:4** Henen bilang an 74,600 ya bilang di *titindalun* holag Judah ya anggay (Num. 1:27), at do'do'ol di niddum ay dida ti aggyu ne'e'yap nan binabai, ya nan ungunga, ya nan ung'ungungnga.

mangipangpang'uh nan akakanda.‡

Nan Appit hi Agwan hi un Hagangon di Buhu'an di Algaw

¹⁰ Ya hidih nan appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw di niha"adan nan bantilan Reuben,§ at hidiy puntuldaan nan titindaluna. Ya hay mangipangpangulun dida ya hi Elizur an lala'in hina' Shedeur.

¹¹ Ya hay lammung di uyapda ya napat ta han onom ya han lemay gahut.

¹² Ya hay mun'apal hi mehnod ay Reuben ya nan a'apun Simeon, ya hay mangipangpangulun dida ya hi Shelumiel an hina' Zurishaddai.

¹³ Ya hay lammung di uyapda ya nabongle ta hiyam di libu ya han tuluy gahut.

¹⁴ Ya hay mehnod an muntulda ya nan himpangapu an dana' Gad. Ya hay mangipangpangulun dida ya hi Eliasaph an lala'in hina' Deuel.

¹⁵ Ya hay lammung di uyapda ya napat ta han lemay libu ya han onom di gahut ta han nabongle.

¹⁶ Ya hiyah te uyap an amin nan tindalun nalpuh nan appit di nuntuldaan da Reuben, ya hay lammung di uyap an amin nan tindalu ya hinggahut ta han nabongle ta ohay libu ya

‡ **2:9** Gapu ta diday mahhun an mangipangpang'uh nan akakanda abulogandah nan mapulun ya gapu goh ta nan bantilan Judah an waday layona di o'odnanda (Num. 10:14) at mattig an hay ipa"elna ya nan pundalanan Jesu Kristun ay Layon an malpuh nan himpampun an holag Judah ta umuyna amehon nan buhulnah nan Punligatan di Tatagu (Rev. 5:5). § **2:10** Hay alyon nan hudhud di Hudyu ya waday tagu an nipattig hinan bantilan di holag Reuben (Ezek. 1:10; Rev. 4:7).

han opat di gahut ta nabongle. Ya wa ay ta mumbotanda ya diday mehnod an mi'bulog hinan a'apun Judah.

¹⁷ Ya wa ay ta mekak nan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios ya nan holag Levi ya diday migagwah nan duwan himpampun hinan pumbotananda. Ya mipaddung hi aat di napanuhan di nuntuldaanday aat goh di panuh nan pumbotananda an way ohaan mihihinnadah nan wadan di bantilada.

Nan Appit di Alimuhan di Algaw

¹⁸ Ya hidih appit di alimuhan di algaw di niha"adan nan bantilan Ephraim,* at hidiy nuntuldaanda. Ya hay mangipangpangulun dida ya hi Elishama an lala'in hina' Ammihud.

¹⁹ Ya hay lammung di uyapda ya napat di libu ta han lemay gahut.

²⁰ Ya hay mehnod goh hi muntulda ya nan himpangapu an dana' Manasseh. Ya hay mangipangpangulun dida ya hi Gamaliel an lala'in hina' Pedahzur.

²¹ Ya hay lammung di uyapdan na'uhig ya tulumpulu ta duway libu ta han duway gahut.

²² Ya hay mehnod goh an muntulda ya dana' Benjamin. Ya hay mangipangpangulun dida ya hi Abidan an lala'in hina' Gideoni.

²³ Ya hay lammung di uyapdan na'uhig ya tulumpulu ta han lemay libu ta han opat di gahut.

* **2:18** Hay alyon nan hudhud di Hudyu ya waday *baka* an nipattig hinan bantilan di holag Ephraim (Ezek. 1:10; Rev. 4:7).

24 Ya hay na'yap hi lammung nan tatagun nuntuldah nan awadan dana' Ephraim ya hing-gahut ta han waluy libu ya han hinggahut. Ya diday miyatluh mi'bulog an umuy mumbotan.

Nan Appit hi Iggid hi un Hagangon di Buhu'an di Algaw

25 Ya hay muntuldah appit hi iggid hi un ha-gangon di buhu'an di algaw ya dana' Dan hinan wadan di bantilada.† Ya hay mangipangpangulun dida ya hi Ahiezer an hina' Ammishaddai.

26 Ya hay uyapdan amin ya nanom ta han duway libu ya han pituy gahut.

27 Ya hay mehnod an umapal ya dana' Asher. Ya hay mangipangpangulun dida ya hi Pagiel an lala'in hina' Okran.

28 Ya hay lammung di uyapdan amin ya napat ta han ohay libu ya han lemay gahut.

29 Ya hay mehnod an muntulda ya dana' Naphtali. Ya hay mangipangpangulu ya hi Ahira an lala'in hina' Enan.

30 Ya hay lammung di uyapda ya nabongle ta tuluy libu ta han opat di gahut.

31 Ya hay uyap an amin nan immapal hinan awadan nan a'apun Dan ya hinggahut ta han nabongle ta pituy libu ya han onom di gahut. Ya diday miyangunuh an mi'bulog an ipangulun nan bantilada.

32 Hiyanay uyap an amin di holag Israel an nan nalpuh nan ahimpahimpangapu. Hay uyapdan

† 2:25 Hay alyon nan hudhud di Hudyu ya waday *agila* an nipattig hinan bantilan di holag Dan (Ezek. 1:10; Rev. 4:7).

amin ya onom di gahut ta han tuluy libu ya han lemay gahut ta nabongle.‡

³³ Mu nan holag Levi ya agguyda niddum an ne'e'yap hinan holag Israel ti hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses.

³⁴ At nan holag Israel ya inatdan amin nan immandal Apo Dios ay Moses. At hiyah ne inatda an way ohaan nuntuldah nan wadan di bantilada, ya umat goh hinay inatdan numbotan ti nalalam-mungda nan himpangapu an mabulog.

3

Nan Holag Aaron

¹ Ya hiya hatuy holag Aaron ya hi Moses hidin gutud di ni'hapitan Apo Dios ay Moses hinan Duntug an Sinai.

² Ya hay ngadan nan linala'in imbabaluy Aaron ya hi Nadab an pangpangullu, ya un hi Abihu, ya un hi Eleazar, ya un hi Ithamar.

³ Hiya hanay ngadan nan linala'in imbabaluy Aaron an muntamuh tamun Apo Dios, ya nahi-itandah nan lanan danum, ya nidawatda ta hi Apo Dios di itamuanda.

⁴ Mu da Nadab ay Abihu ya natoyda ti dimmalat nan nibahhaw an nun'onngandan apuy ay Apo Dios hi awadandah nan Mapulun an Sinai.* Ya mi'id holagdan duwa. At da Eleazar ay Ithamar di

‡ **2:32** Hiyah ne uyp di titindalu ya anggay, ya mahapul an ma'udman mah ni' hi 22,000 an holag Levi (Num. 3:39) ta umuy hi 625,550. Mu adi middum nan binabai ya nan linala'in agguy nunduwampuluy tawonda, at mid mapto' ya hay uypdan amin an holag Israel ya duwa unu tuluy milyon, unu nahuluk. * **3:4** Lev. 10:1-3.

nihukat an numpadiah din gutud di atagun Aaron an hi amada.

Nan Holag Levi di Napto' ta nan Tamun Apo Dios Itamuda

⁵ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

⁶ “Iyuymu nan holag Levi, ya impa'innilam didah nan Nabagtun Padin hi Aaron ta bumadandagan hiya.

⁷ Ya badangandah Aaron ya nan tataguh nan way hinagang di Tuldan Abung hi wada' an Dios ta diday mangitamuh nan matamuan hinan Me'gonan an Kuwaltu.

⁸ Ya diday manalimun an amin hinan gina'un di Tuldan Abung hi wada' an Dios, ya diday mangitamuh nan matamuan hinan pundayawan nan holag Israel.

⁹ Ya nan holag Levi di bumadang ay Aaron ya nan linala'in imbabaluyana.

¹⁰ Ya pot'om hi Aaron ya nan linala'in imbabaluyana ta dida ya anggay di mangat hi tamun di papadi, ya wa ay di udumnah mangat eten tamu an bo'on holag Levi ya mahapul an mapatoy.”

¹¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

¹² “Ha'in ya pento'uh Levi ya nan holagna ay didan holag Israel ta diday mipallog hinan linala'in papangpangullun itungaw nan binabain holag Israel, at hiyanan mihakup ay Ha'in nan holag Levi.

¹³ Ti an amin di pangpangullun imbabaluyyu ya nilahhindah bagi'. Ti hidin numpamataya' hi an amin hinan papangpangullun linala'in imbabaluy di i'Egypt ya nan nahhun an ini'lum di

a'animalda ya agguy'u ni'patoy di pangpangullun imbabaluy nan holag Israel ya nan nahhun an ini'lum nan a'animalda ti bagi' dida. Ti Ha" in di na'abbagbagtun Dios.”

Hay Na'yapan nan Holag Levi

¹⁴ Ya hidin awadan da Moses hinan Mapulun an Sinai ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

¹⁵ “Itudo'mun amin nan linala'in holag Levi an mete"ah nan hinohinohhan pamilya ya didan himpangapu, ya uyapom an mete"ah nan ohay bulana ya han nahuluk.”

¹⁶ Ya inat Moses nan inalin Apo Dios ay hiya, at enyapna dida.

¹⁷ At hiyatuy ngadan nan tulun linala'in imbaluy Levi an hi Gershon, ya hi Kohath, ya hi Merari.

¹⁸ Ya hiyatuy ngadan nan himpangapu an holag Gershon. At hay ngadan nan linala'in imbabaluy Gershon ya da Libni ay Shimei.

¹⁹ Ya hi Kohath ya opat di linala'in imbabaluyna an hi Amram, ya hi Izhar, ya hi Hebron, ya hi Uzziel.

²⁰ Ya hi Merari ya duway linala'in imbabaluyna an da Mahli ay Mushi.

Didanay holag di a'apun Levi an himpangapu.

²¹ Ya duway napu'agan nan a'apun Gershon an nan himpangapun holag Libni ya nan himpangapun holag Shimei.

²² Ya hay lammung di nitudo' hi uyap nan linala'in holag Gershon an mete"ah ohay bulan ya han nahuluk ya pituy libu ta han lemay gahut.

²³ Ya nan himpangapuh holag Gershon di mungkampuh way agwid nan Tuldan Abung hi wada' an Dios hi appit di alimuhan di algaw.

²⁴ Ya hay mangipangpanguluh nan tatagun holag di a'apun Gershon ya hi Eliasaph an hina' Lael.

²⁵ Ya hay tamun nan linala'in holag Gershon ya diday okod an manalimun hinan atap di Tuldan Abung'u an Dios, ya nan kultina, ya nan kultinan di pantaw nan Tuldan Abung,

²⁶ ya nan kultinah nan luhud hi gettaw, ya nan kultinan di pantaw hinan luhud an nunlene'woh hinan Tuldan Abung.

²⁷ Ya opat di himpangapuh napu'agan nan a'apun Kohath an dana' Amram, ya hi Izhar, ya hi Hebron, ya hi Uzziel.

²⁸ Ya hay uyap an amin di linala'in mete"ah ohay bulan ya han nahuluk ya waluy libu ta han onom di gahut. At diday okod an manalimun hinan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu ya nan Me'gonan an Kuwaltu.

²⁹ Ya hay ihinan di tuldan nan linala'in holag Kohath ya medelloh hinan Tuldan Abung'u an Dios hi appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw.

³⁰ Ya hay mangipangpanguluh nan holag di a'apun Kohath ya hi Elizaphan an lala'in imbaluy Uzziel.

³¹ Ya diday okod an manalimun hinan Kahon an Nittuwan di Himpulun Uldin, ya nan lamehaan, ya nan ipattu'an di hilaw, ya nan duwan pun'onngan, ya nan gina'uh nan Me'gonan an Kuwaltu, ya nan kultina, ya nan udum an mata-muan.

³² Ya nan imbaluy Aaron an hi Eleazar di hiyay ap'apun an amin nan a'ap'apuh nan holag Levi, ya hiyay mangipapto' hinan muntamuh nan Me'gonan an Kuwaltu.

³³ Ya duwan himpangapuy napu'agan nan a'apun Merari an dana' Mahli ay Mushi.

³⁴ Ya hay lammung di uyap nan linala'in holagda an mete"ah ohay bulan ya han nahuluk ya onom di libu ya han duway gahut.

³⁵ Ya hay ap'apun nan himpangapun dana' Merari ya hi Zuriel an hina' Abihail. Ya hay pangihinandah nan tuldan abungda ya nan pangngel di Tuldan Abung hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw.

³⁶ Ya hay itamun nan holag Merari ya diday okod hinan ayiw an niyammah nan da'lig di Tuldan Abung'u an Dios, ya nan tu'udna, ya nan modidi, ya nan ipattu'an di tu'ud, ya an amin nan alimatungna, at didan amin di okod ay danen tamuda.

³⁷ Ya dida goh di manalimun hinan tu'ud di nunlene'woh an luhud, ya nan ipabunanda an nan palo', ya nan talin an hogwod.

³⁸ Ya da Moses ay Aaron ya nan linala'in imbaluyday muntuldah appit di hinagang nan Tuldan Abung'u an Dios hi appit di buhu'an di algaw. Ya diday okod an manalimun hinan Me'gonan an Kuwaltu ya nan holag Israel. Ya wa ay di nat'on an tagun meheggon hinan Me'gonan an Kuwaltu ya mahapul an mapatoy.

³⁹ Ya hay lammung di uyap an amin di linala'in mete"ah ohay bulan ta han nahuluk hi enyap

Moses ay didan na'uhi'uhig an ahimpahimpan-gapu ya ba'inti ta duway libu an hiyah ne immandal Apo Dios hi atonda.

Nan Holag Levi di Mihandih nan Pangpangul-luh Mitungaw an Lala'i

⁴⁰ Ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Uyapom an amin nan papangpangullun linala'in holag Israel an mete"ah ohay bulan ya han nahuluk, ya intudo'muy ngadanda.

⁴¹ Ya ilahhinmu nan holag Levi ta bagi' dida ta diday mihandih nan papangpangullun linala'in imbabaluy di holag Israel, ya nan a'animal di holag Levi ya diday mihandih nan mahhun an i'lum nan a'animal di holag Israel. Ha"i hi Apo Dios.”

⁴² At intudo' Moses an amin nan papangpangullun linala'ih nan holag Israel ti hiyah ne immandal Apo Dios ay hiya.

⁴³ Ya hay lammung di uyap an amin nan papangpangullun linala'in mete"ah ohay bulan ya han nahuluk an nitudo' di ngadanda ya ba'inti ta han duway libu ya han duway gahut ya napitu ta tulu.

⁴⁴ Ya ni'hapit goh hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

⁴⁵ “An amin nan holag Levi ya diday mihandih nan papangpangullun linala'in holag Israel, ya nan a'animal nan holag Levi di mihandih nan mahhun an i'lum nan a'animal di holag Israel. Ti Ha"i ad bagih nan holag Levi ti Ha"i hi Apo Dios an nabagbatu.

⁴⁶ Ya hay mahandian ya duway gahut ta han napitu ta tuluh nan linala'in papangpangullun

imbabaluy di tatagun holag Israel ti do'do"ol di uyapda ya un nan holag Levi

⁴⁷ an hay bayad di ohah pangpangullu ya lemah silver an miyunnudan hinan kiluh nan Tuldán Abung.

⁴⁸ Ya idatmun da Aaron ya nan linala'in imbaluyna nan pihhu an bayad nan mahandian.”

⁴⁹ Ya inamung Moses nan pihhun mihandih nan nahawal an tatagun agguy hinandian Levi.

⁵⁰ Ya hay lammung di kilun an amin nan inamungnan silver an handin nan papangpangullun imbabaluy di holag Israel ya hinlibu ta han tuluy gahut ta han nanom ta lema an miyunnudan hinan pungkilun nan Tuldán Abung.

⁵¹ At indat Moses ay da Aaron ya nan linala'in imbalaluynah den silver an bayad daden linala'i ti hiyay inalin Apo Dios ay Moses.

4

Hay Tamun an Amin nan Holag Levi an Napu'agan da Kohath

¹ Ya inalin Apo Dios ay da Moses ay Aaron di.

² “Uhigonyun itudo' nan linala'in imbabaluy nan holag Kohath, ya uyaponyu didan hino-hhan hinhomolag an mete"ah nan himpangapu ta nangamung hinan nunhina"ama.

³ At mete"ah muntawon hi tumpululu ta eng-ganah nabongle an way abalinandan muntamuh nan Tuldán Abung'u an Dios.

⁴ At hay tamun nan linala'in holag Kohath ya dida goh manalimun hinan me'gonan an gina'un nan Tuldán Abung.

⁵ Ya wa ay ta mitolman nan Tuldán Abung ya humgop da Aaron ya nan linala'in imbabaluy nah nan Tuldán Abung ta anonda nan kultina an niholda' ya nan kultinan inhophopdah nan Kahon an Nittuwan di Himpulun Uldin.

⁶ Ya igottapdan ihophop nan ma"aphod an lalat an nalpuh up'up di animal an dugong, ya enegtapda goh hinan tu'yapna nan mumpugagaw* an lo'ob, ya impahduda nan attang hinan ipahduanda.

⁷ Ya ap'apandah lo'ob an mumpugagaw nan lamehaan an ipattu'an di munnononong an tinapay, ya duyu, ya nan malukung, ya nan alubna, ya nan ituwan di danum, ya nan tinapay an mahapul an munnonong an mipapattang.

⁸ Ya hinophopandan amin hinan lo'ob an mumbobollah, ya inggottapdan ihophop nan lalat an nalpuh up'up di dugong ta nalpah ay ya impahduda nan attang.

⁹ Ya alanda nan lo'ob an mumpugagaw ta hophopanda nan ipattu'an di hilaw, ya nan hilawna, ya nan ipit, ya nan ituwan di dapul, ya nan ituwan di lana an panilaw.

¹⁰ Ya teneplagandan amin hanan gina'una, ya imbi'lugdah nan lalat an up'up di dugong, ya imhinadah nan ipahduan di attang.

¹¹ Ya hophopandah nan mumpugagaw an lo'ob nan balitu' an pun'onngan, ya ginottapandah nan lalat an nalpuh up'up di dugong, ya impahduday attangna.

¹² Ya alandan amin nan gina'un ma'usal hinan Me'gonan an Kuwaltu, ya teneplagandah nan

* **4:6** Unu blue.

lo'ob an mumpugagaw, ya ginottapandah nan lalat an nalpuh up'up di dugong, ya inhinadah nan way ipahduan di attang.

¹³ Ya anondah mahhun nan dapul hinan pun'onngan ya unda hophopan hinan mumpugagaw an lo'ob.

¹⁴ Ya impattu'dan amin nan gina'uh nan pun'onngan an nan ittuwan di dapul, ya nan tuwi', ya nan daludun di dapul, ya nan batya. Ya imbi'lugdah nan lalat an up'up di dugong, ya impahduday attangna an ayiw.

¹⁵ Ya unat goh lempah da Aaron ya nan linala'in imbabaluy nan nami'lug hinan mun'a'e'gonan an gina'u ta ipadehdan mumbotan ya immuyda nan holag Kohath ta diday mangiyattang. Mu mahapul an adida ahan dapoon nan me'gonan an gina'u ti matoyda. At nan linala'in imbabaluy Kohath di mangiyattang an amin hinan alimatung nan Tuldán Abung'un Dios.

¹⁶ Ya hay tamun Eleazar an lala'in imbaluy Aaron an Nabagtun Padi ya hiyay manalimun hinan lanan ma'usal hinan hilaw, ya nan ma"aphod di hunghungnan incense, ya nan me'nong hi abigabigat an Onong an Ma'an, ya nan lanan ma'usal hinan way midawat. Ya hiyay okod an manalimun hinan Tuldán Abung'un Dios, ya an amin nan ma'usal an wah di, ya nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu, ya nan gina'una."

¹⁷ Ya inalin Apo Dios ay da Moses ay Aaron di,

¹⁸ "Adiyu pogpogon nan holag Kohath hi iddu-mandah nan holag Levi.

¹⁹ Ta adida matoy hinan ehoggonandah nan me'gonan an alimatung ya umat hituy atonyun

dida ta da Aaron ya nan imbabaluyunan pa-padi ya umuydah nan Me'gonan an Kuwaltu, ya impiyapongday tamun di hinohhah mabalin hi odnanda.

²⁰ Mu nan holag Kohath ya mahapul an adida humgop an umuy tigon nan me'gonan an alimatung an ta"on un na'amtang ti matoyda.”

Hay Tamun Dana' Gershon an Nalpuh Holag Levi

²¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

²² “Uyapom nan linala'in imbabaluy Gershon an mete"an didan himpangapu ta nangamung hinan hinohhan pamilya.

²³ Ya mete"ah muntawon hi tulumpulu ta eng-ganah muntawon hi nabongle ya itudo'mu nan way olognan muntamu ta muntamudah nan Tul-dan Abung'un Dios.

²⁴ At hiyah ne aton nan holag di a'apun Gershon ti diday muntamu ya mumpi'ug.

²⁵ At diday mami'ug hinan kultinan di Tuldan Abung'un Dios an migottap hinan atapna, an nan ma"aphod an lalat an up'up di animal an dugong, ya nan kultinan di pantaw nan Tuldan Abung,

²⁶ ya nan kultinan di gettaw nan nunlene'woh hinan Tuldan Abung'un Dios, ya nan pun'onngan, ya nan talin, ya an amin nan udum an alimatungna an ma'usal. Ya nan holag Gershon di mangat an amin ay daten tamu.

²⁷ Ya da Aaron ya nan linala'in imbabaluy-nay okod an mangimandal hinan holag Gershon

hi atonda ta itududay pi'ugondah nan punta-muanda. At imandalmu ay didan hinohhay tamu ta hiyay atonda.

²⁸ Ya hiya hatuy tamuan nan linala'in imbalaluy di holag Gershon hinan Tuldan Abung'un Dios. Ya hay mangimandal hinan tamuda ya hi Ithamar an lala'in imbaluy Aaron an Nabagtun Padi.”

Hay Tamun nan A'apun Levi an Holag Merari

²⁹ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya uyapom nan na'uhi'uhig an holag di a'apun Merari,

³⁰ ya mete"ah muntawon hi tulumpulu ta engganah muntawon hi nabongle ya itudo'mu nan way olognan muntamu ta diday muntamuh nan Tuldan Abung'un Dios an a'amungan.

³¹ At hiyah te tamudah nan Tuldan Abung an diday mami'ug hinan tablan nen abung, ya an amin nan modidina, ya nan tu'udna, ya nan palo', ya nan ipabunan di tu'ud.

³² Ya nan tu'ud di luhud nan nunlene'woh, ya nan nipabunan di tu'ud, ya nan palo', ya nan talin an hogwod, ya an amin nan udum an ma'usal hi puntamuanda. Ya ipiyapongmuy odnan di hinohha.

³³ Hiyamay tamun nan linala'in imbalaluy dana' Merari hinan Tuldan Abung'un Dios an ipapto' Ithamar an hina' Aaron an Nabagtun Padi.”

Hay Uyap nan Holag di A'apun Levi an Muntamu

³⁴ Ya da Moses ay Aaron ya nan a'ap'apun nan tatagu ya enyapda nan a'apun Kohath an na'uhi'uhig di nahlagandan pamilya.

³⁵ Ya mete"ah nan muntawon hi tulumpulu ta engganah nan muntawon hi nabongle an ologdan muntamu ta diday muntamuh nan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios

³⁶ ya duway libu ya han pituy gahut ta nabongley uyapdan amin an himpangapu.

³⁷ Hiyah te uyap an amin di holag Kohath an muntamuh nan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios an enyap da Moses ay Aaron ti hiyah ne din immandal Apo Dios ay Moses hi atona.

³⁸ Ya hiyah ne na'yap hinan linala'in imbabaluy Gershon an didan himpangapu ta engganah nan munhina"ama.

³⁹ Ya mete"ah muntawon hi tulumpulu ta engganah nan muntawon hi nabongle an olognan muntamu ta muntamudah nan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios

⁴⁰ ya hay lammung di uyapdan amin an himpangapu ya duway libu ya han onom di gahut ta han tulumpulu.

⁴¹ Hiyanay lammung di na'yap an linala'in holag di a'apun Gershon an muntamuh nan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios. At enyap da Moses ay Aaron dida ti hiyah ne immandal Apo Dios.

⁴² Ya hiyah te na'yap hinan holag di a'apun Merari an didan himpangapu ta engganah nan nunhina"ama

⁴³ an mete"ah nan muntawon hi tulumpulu ta engganah muntawon hi nabongle an ologdan

muntamu ta muntamudah nan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios,

⁴⁴ ya hay lammung di uyapdan amin an himpangapu ya tuluy libu ta han duway gahut.

⁴⁵ Hiyah te lammung di uyap di holag di a'apun Merari an enyap da Moses ay Aaron an hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses.

⁴⁶ Ya hay lammung an amin nan holag Levi an enyap da Moses ay Aaron ya nan a'ap'apun di holag Israel an mete"an didan himpangapu ta engganah nan munhina"ama

⁴⁷ an nan mete"ah nan muntawon hi tumpululu ta engganah nan muntawon hi nabongle an immuy muntamu ya mun'attang hinan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios

⁴⁸ ya hay lammung di uyapdan amin an linala'i ya waluy libu ta han lemay gahut ya han nawalu.

⁴⁹ Ya hiyah te immandal Apo Dios ay Moses, ya impiyapongnay tamun di hinohha ya nan pi'ugonda.

At intudo' Moses didan amin ti hiyah ne immandal Apo Dios ay hiya.

5

Nan Pamakandah nan Tatagun Niyuldin an Nappuhiy Odolda

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² "Mandalom nan holag Israel ta pakakondah nan immapalanda nan nun'apalla', ya nan way bumuhu' an dalan nalpuh odolna, ya an amin nan alyon di Uldin an nappuhiy odolda an dumalat di nanapaandah nan natoy.

³ Ya pakakonyu danen linala'i unu binabai ta ibataanyu didah nan immapalanyu ta adida puhion nan numpunhituwanyu ti wadaa' an mid-dum ay da'yu.”

⁴ Ya inunud nan holag Israel, at numpakakda didah nan immapalanda. At inatda ti hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses.

Hay Ma'at hinan Numbahol

⁵ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

⁶ “Mi'hapit'ah nan holag Israel, ya alyom ay diday, Wa ay di lala'i unu babain mangat hi nappuhih nan ibbana ya agguyna inunud nan Uldin Apo Dios at henen tagu ya mabaholan.

⁷ At mahapul an itutuyuna nan numbaholana, ya bayadana nan moltan di baholna, ya inud-manah ba'intih porcento, ya indatnah nan tagun nangatanah nappuhi.

⁸ Mu gulat ta mi'id a'aginah pangidatanah nan bayad di baholna ya henen bayad ya bagi' an Dios, at midat hinan padi an middum hinan manilhig an kalnilu an me'nong ta Onong di Bahol.

⁹ Ya an amin nan nilahhin an e'nong nan holag Israel ay Ha'in an Dios an midat hinan padi ya henen padiy ad bagih nan midat.

¹⁰ Ya nan milahhin an e'nong di hinohhan tagu ya bagin nan padi.”

Nan Uldin hi Aat nan Mun'annel an Lala'i

¹¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

¹² “Alyom hinan tatagun holag Israel di, Wa ay di babai an nangilugtap hi ahawana

¹³ ti enelo' di ohan lala'i, mu agguy inilan nan ahawana,

¹⁴ ya la'tot ya han ahawanan lala'i ya nipaddeh ya immilugtap unu nun'olom an ta'on hi mi'id di inatnah nappuhi,

¹⁵ ya iyuy nan lala'i han ahawanah nan padi, ya odnanay e'nongna an ohay halub an alenah barle, mu adina udman hi mantika unu nan incense ti hiyah ne Onong di Annel, ya me'nong ta panginnilaan hi un numbahol henen babai.

¹⁶ At iyuy nan padih nen babai, ya eheggonah nan awada'.

¹⁷ Ya alan nan padi nan me'gonan an danum an nittuh nan pannuman, ya inummal hi hupu' hinan dotal di Tuldan Abung hi wada', ya inittunah nan danum.

¹⁸ Ya iyuy nan padi nan babai, ya inthagangna hiyah nan awada' an Dios, ya enyaynay buu'na,* ya impadonan hiya nan onong an mangipanonom an hiyah ne Onong di Annel, ya nan padiy mangdon hinan mun'aklit an danum an mangidat hi moltana.

¹⁹ Ya nunhapataon nan padih nen babain alyonan hiyay, Gulat ta immannung an mi'id nangelo' ay he"ah udumnan lala'i ya agguymu inlugtapan hi ahawam at mi'id di baholmu at heten danum an umidat hi idut ya mi'id di nappuhih ma'at ay he"a!

²⁰ Mu gulat ta inlugtapam hi ahawam an waday nangelo' ay he"ah udumnah lala'i

²¹ at ma'idutan'a, at he"ay pangipa'annunga' an Dios hinan idut ta pangitigan nan ni'babluyam hi un'a mabo'nan, ya adi'a umimbaluy!

* **5:18** Ipa"elna an mahapul an mid mipo"oy ay Apo Dios.

22 At heten danum an mangidat hi molta ya umuy hi putum ta mabo'nan'a, ya hiyay dumalat hi adim pun'imbaluyan!

Ya mahapul an tobalon han babain alyonay, Oo, mipa'annung.†

23 Ya an amin hatun na'at an idut ya intudo' nan padih nan pepel, ya inulahanah nan mun'aklit an danum.

24 Ya mahapul an ipa'inumnan den babai nan danum an mun'aklit an umidat hi idut, at umuy hi putuna nan danum, ya malmuy nidugah an paddungnay holtapona.

25 Ya alan nan padi nan inodnan nan babai an bogah an Onong di Annel, ya inlayatnah den onong hinan hinagang'un Dios, ya inyuynah nan pun'onngan an e'nong.

26 Ya innal nan padiy hinggamal eden bogah an Onong an Ma'an ta mangipanomnom, ya genhobnah nan pun'onngan. Ya unat goh nalpah ya impa'inumnah nan babai nan danum.

27 Ya gulat ta immannung an numbahol heden babai ti inlugtapna han ahawana at heden danum an umidat hi idut an ininumna ya idatnay nunheglah munha'it. At heden putun den babai ya mabo'nan, ya adi mahlag. At innilaon nan ni'babluyana an hiya ya na'idutan.

28 Mu gulat ta nan babai ya aggyu numbahol ti mi'id inatnah nappuhi at mi'id al'alín hiya, at

† 5:22 Do'ol di mangalih, "Kayah an na'alligat di ma'at hinan babai!" Mu hay maphod hi atondah nan babai ya unda puntapah batu ta engganay un matoy (Lev. 20:10) ti odolna an humalyaondah mahhun ta innilaondah un way baholna unu mi'id. At mattig nan homo' Apo Dios hinan babai.

dumo'ol di holagna.

²⁹ At hiyah te uldin hi ma'at hi un way mun'annel ti wa ay ta nan babai ya inlugtapanah ahawana at mumbahol.

³⁰ Unu gulat ta mun'annel han lala'i an e'lomnay un way enelo' nan ahawana at iyuyana nan ahawanah nan awadan di hinagang'un Dios ta nan padiy mangat hinan uldin di annel eden babai.

³¹ Ya henen lala'in ahawana ya aggyuy ni'bahol, mu han babain ahawanay numbahol, ya hiyay munholtap hinan molta.”

6

Uldin nan Mibilang hi Nazirite

¹ Ya ni'hapit goh hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

² “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay diday, Gulat ta waday lala'i unu babaih mamhod an mangilahhin hi odolna ta midawat ay Apo Dios ta mibilang hi Nazirite

³ ya mahapul an adi uminum hi bayah, ya adi goh ahan uminum hinan bumutong. Ya adi goh uminum hi danum di greyp an ta'on un adi bumutong, ya adi goh uman hi bungana an ta'on nan mamaganan.*

⁴ Ya heden pangilahhinanah odolna ya adina goh onon di bungan nan greyp an ta'on nan bugwana unu upa'na.

⁵ Ya henen nidawatanan Apo Dios ya adina ahan ipa'lot di buu'na ta engganah un magtud

* **6:3** Unu raysins.

heden algaw an nangidawatanah odolnan Apo Dios. Ya heden nidawatana ya mahapul an me'gonan ya ipa'adu"oyna nan buu'na.

⁶ Ya henen algaw an nidawatanan Apo Dios ya adina dapoon di odol di natoy an tagu.

⁷ Ya ta"on un hi amanay natoy, unu hi inana, unu nan a'agina, ya adina dapoon ta adi malugitan ti agguy nagtud heden algaw an nidawatanan Apo Dios hi tamuna.

⁸ At henen algaw hi nidawatana ya milahhin hi pannig Apo Dios.

⁹ Ya gulat ta himbumagga ya way matoy ya nedeneh ay hiya, ya dinapana, at nahewa'el heden nangidawatanah odolna. At mahapul an ipamukmuknay ulunah un magtud di pituy algaw an hiyah ne pangalyan di Uldin an pinumhod di odolna.

¹⁰ Ya nan miyawalun algaw ya mahapul an iyuyunay duwah balug unu duwah bunun an putta ta idatnah nan padih nan pantaw di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios.

¹¹ Ya e'nong nan padiy ohan balug ta Onong di Bahol ya nan oha ya Onong an Moghob ta hiyay a'aliwan di bahol nen tagu an dumalat di nanapaanah nan natoy an tagu. Ya henen algaw ya mahapul an ipidwanan mangidawat ay Apo Dios hi odolna.

¹² Ti din nangidawatanah odolnah din hopapna ya adi mibilang ti nilahulah an dumalat din natoy, at mahapul an ipidwana goh an mumbilang hi algaw an umat hi bilang din hopapna, at iyuyunay kalniluh ohay tawona ta Onong di Nibahhawana.

¹³ Ya hiyah te uldin hinan nangidawat hi odol-

nan Apo Dios, ya wa ay ta nagtud heden al-gaw an nidawatana ya iyuy nan padi hiyah nan pantaw di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios an a'amungan

¹⁴ ta iyuy na e'nong daten tulun kalnilun mi'id ah ganitda, ya ohay tawonan manilhigh an kalnilu ta hiyay Onong an Moghob, ya nan ohay tawonan tennan kalnilun mi'id ganitna ta hiyay Onong di Bahol, ya nan ohay tawonan manilhigh an kalnilu ta hiyay Onong di Pi'lenggopan,

¹⁵ ya iddumda goh di ohay bahkit an agguy nabino'bo'an an tinapay an nan ma'adyamu' an alenay niyamma an nalamutan hi mantika, ya nan ma'an, ya ma'inum an me'nong ta diday Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum.

¹⁶ Ya an amin hana ya iyuy nan padih nan awadan di hinagang Apo Dios, ya e'nongna nan Onong di Bahol ya nan Onong an Moghob.

¹⁷ Ya e'nongna nan kalnilun Apo Dios ta Onong di Pi'lenggopan, ya iddumnan e'nong goh nan tinapay an nittuh nan bahkit. Ya e'nong goh nan padi nan ma'an ya ma'inum ta Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum.

¹⁸ Ya mukmukan den Nazirite nan nidawat an buu'nah nan pantaw di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios, ya alana nan olot di buu'na an nidawat, ya impulu'nah nan nanghobandah nan Onong di Pi'lenggopan.

¹⁹ Ya nalpah ay an namukmukan henen Nazirite ya alan nan padi din nihaang an palpalang di kalnilu, ya inalna goh di ohan tinapay an agguy nabino'bo'an an nittuh bahkit,

ya nan mayapit an tinapay an agguy nabino'bo'an
ya impadonah nan nunhapata.

²⁰ Ya inlayat nan padi ta e'nongnan Apo Dios
ta Onong an Milayat. Ya daten nidawat ya midat
hinan padi an middum nan nilayat an boga' ya
nan ulpun di kalnilu. Ya nalpah ay ya mabalin an
uminum hi bayah henen Nazirite.

²¹ Hiyamay uldin nan Nazirite an mangihapatan
Apo Dios. Mu nan nunhapata an mun'onong
hinan pangidawatanah odolna ya nan udum an
intulagnah e'nongnan Apo Dios ya mahapul an
ipa'annungna nan intulagna ta unudona nan
uldin an ma'at hinan ilahhinana.”

Nan Wagah di Padin Apo Dios

²² Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

²³ “Mi'hapit'a ay da Aaron ya nan linala'in im-
babaluyna ta alyom ay diday, Hiyah te atonyun
munwagah hinan holag Israel, ya umat hituy
hapitonyun dida:

²⁴ Wagahan da'yu,
ya halimunan da'yun Apo Dios!

²⁵ Ya hom'on da'yu,
ya ipadutu' goh da'yu!

²⁶ Ya maphod un da'yu halimunan,
ya ipalenggop da'yu!

²⁷ Ya umat hinay atonyun manapit hi
ngadan'uh pungwagahyuh nan tatagun holag
Israel, at wagaha' goh dida.”

7

*Hay Onong nan Nidawat an Tuldán Abung hi Wadán Apo Dios**

¹ Ya heden algaw an nangelpahan Moses an nangipata'dog hinan Tuldán Abung hi wadán Apo Dios ya linamuhanah lana, ya indawatnan Apo Dios, ya indawatna goh an amin nan me'gonan an gina'unah di, ya nan pun'onngan, ya nan gina'una goh.

² Ya nan a'ap'apun nan mangipapto' ay didan himpangapu an dida din nangiparuh hidin na'yapandan nun'onong.

³ Ya idatday e'nongdan Apo Dios an onom hi punluganan an kalesa an waday hophopna, ya himpulu ta han duwan baka, ya daden hindudwan ap'apu ya ohay kalesa di indatda, ya ohay bakah indat nan hinohhan ap'apu, ya inyuydah nan way hinagang di awadán Apo Dios.

⁴ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

⁵ “Abulutom nan e'nongda ta way ma'usal hinan Tuldán Abung'un Dios an a'amungan, ya indatmuh nan holag Levi ti hiyah ne mahapulda nan tamuda.”

⁶ At inyabulut Moses, ya innalna nan punluganan ya baka, ya indatnah nan holag Levi.

⁷ Ya indatnay duwah nan punluganan, ya opat an bakah nan linala'in imbabaluy Gershon ti hiyah ne mahapulda nan tamuda.

⁸ Ya indatnay opat an punluganan an kalesa ya walun bakah nan linala'in imbabaluy Merari ti

* 7: Heten Numbers chapter 7 di adu"oy an chapter hinan leman liblun intudo' Moses an ma'alih Pentateuch ti 89 an amin di verses.

mahapuldaḥ nan tamuda. Ya hi Ithamar an hina' Aaron an Nabagtun Padiy mangipapto' ay dida.

⁹ Mu nan holag Kohath ya mi'id di nidat ay dida ti hay tamuda ya diday manalimun hinan me'gonan an gina'u an diday gun mami'ug.

¹⁰ Ya heden algaw an nangidawatandah nan pun'onngan ya inyuy nan a'ap'apuy onongda, ya impatangdah nan way hinagang di pun'onngan

¹¹ ti inalin Apo Dios ay Moses di, “Abigabigat ya ma'ohha'ohha nan a'ap'apun mangiyalih nan e'nongdah nan idawatan nan pun'onngan.”

*Nan Mahhun an Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Judah*

¹² Ya hay mahhun an mangiyalih ene'nongnah nan hopap di algaw ya hi Nahshon an lala'in imbaluy Amminadab an holag di a'ap'apun Judah.

¹³ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotnan nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danen duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

¹⁴ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

¹⁵ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

¹⁶ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

¹⁷ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. At hiyanay ene'nong Nahshon an lala'in imbaluy Amminadab.

*Nan Miyadwan Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Issachar*

¹⁸ Ya hay miyadwah algaw ya hi Nethanel an lala'in imbaluy Zuar an mangipapto' hinan holag Issachar di mangiyuy hi onong.

¹⁹ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotnan nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danen duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

²⁰ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

²¹ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

²² ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

²³ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. At hiyanay ene'nong Nathanel an lala'in imbaluy Zuar.

*Nan Miyatlun Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Zebulun*

²⁴ Ya hay miyatlun algaw ya hi Eliab an lala'in imbaluy Helon an mangipapto' hinan holag Zebulun di nangiyuy hi ene'nongna.

²⁵ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotnan nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danen duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

²⁶ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

²⁷ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

²⁸ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

²⁹ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyamay ene'nong Eliab an lala'in imbaluy Helon.

*Nan Miyapat an Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Reuben*

³⁰ Ya hay miyapat hi algaw ya hi Elizur an lala'in imbaluy Shedeur an mangipapto' hinan holag Reuben di nangiyuy hinan ene'nongna.

³¹ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan

silver an malukung an hay damotna an nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danden duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

³² ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

³³ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

³⁴ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

³⁵ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyany ene'nong Elizur an lalal'in imbaluy Shedeur.

*Nan Miyaleman Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Simeon*

³⁶ Ya nan miyalemah algaw ya hi Shelumiel an lala'in imbaluy Zurishaddai an mangipapto' hinan holag Simeon an didan himpangapuy nangiyuy hi ene'nongna.

³⁷ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotna an nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danden duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

³⁸ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

³⁹ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁴⁰ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁴¹ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyanay ene'nong Shelumiel lala'in imbaluy Zur-ishaddai.

*Nan Miyonom an Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Gad*

⁴² Ya hay miyonom hi algaw ya hi Eliasaph an imbaluy Deuel an mangipapto' hinan holag Gad di nangiyuy hi ene'nongna.

⁴³ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotna an nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danden duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

⁴⁴ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

⁴⁵ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁴⁶ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁴⁷ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Ya hiyanay ene'nong Eliasaph an lala'in imbaluy Deuel.

Nan Miyapitun Algaw:

nan Mumpapto' hinan Holag Ephraim

⁴⁸ Ya hay miyapituh algaw ya hi Elishama an imbaluy Ammihud an mangipapto' hinan holag Ephraim di nangiyuy hi ene'nongna.

⁴⁹ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotnan nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danen duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

⁵⁰ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hingгахut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

⁵¹ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁵² ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁵³ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda.

Hiyanay ene'nong Elishama an lala'in imbaluy Ammihud.

*Nan Miyawalun Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Manasseh*

⁵⁴ Ya hay miyawalun algaw ya hi Gamaliel an lala'in imbaluy Pedahzur an mangipapto' hinan holag Manasseh di nangiyuy hi ene'nongna.

⁵⁵ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotna an nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danden duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

⁵⁶ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

⁵⁷ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁵⁸ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁵⁹ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyanay ene'nong Gamaliel an imbaluy Pedazur.

*Nan Miyahiyam an Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Benjamin*

⁶⁰ Ya hay miyahiyam hi algaw ya hi Abidan an lala'in imbaluy Gideoni an mangipapto'

hinan holag Benjamin ya hiyay nangiyuy hi ene'nongna.

⁶¹ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotnan nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danen duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

⁶² ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

⁶³ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁶⁴ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁶⁵ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyanay ene'nong Abidan an lala'in imbaluy Gideoni.

*Nan Miyapulun Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Dan*

⁶⁶ Ya hay miyapuluh algaw ya hi Ahiezer an lala'in imbaluy Ammishaddai an mangipapto' hinan holag Dan di nangiyuy hi ene'nongna.

⁶⁷ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotnan nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danen

duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

⁶⁸ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

⁶⁹ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁷⁰ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁷¹ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manilhig an baka, ya lemay manilhig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyamay ene'nong Ahiezer an lala'in imbaluy Am-mishaddai.

*Nan Miyapulu ta Ohay Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Asher*

⁷² Ya hay miyapulu ta ohay algaw ya hi Pagiel an lala'in imbaluy Okran an mangipapto' hinan holag Asher di nangiyuy hi ene'nongna.

⁷³ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotna an nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danden duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

⁷⁴ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

⁷⁵ ya ohay uyaw hi manilhig an baka, ya ohay manilhig an kalnilu, ya oha goh an manilhig

an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁷⁶ ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁷⁷ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manihig an baka, ya lemay manihig an kalnilu, ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyanay ene'nong Pagiel an lala'in imbaluy Okran.

*Nan Miyapulu ta Duway Algaw:
nan Mumpapto' hinan Holag Naphtali*

⁷⁸ Ya hay miyapulu ta duway algaw ya hi Ahira an lala'in imbaluy Enan an mangipapto' hinan holag Naphtali di nangiyuy hi ene'nongna.

⁷⁹ Ya hay ene'nongna ya ohan silver an duyun hay damotna ya ohay kilu ya han godwa, ya nan silver an malukung an hay damotnan nikiluh nan me'gonan an kiluan ya godway kilu (ya danen duwa ya nun'apnuh alena, ya nalamutan hi mantika an hiyah ne Onong an Ma'an),

⁸⁰ ya ohan duyun balitu' an hay damotna ya hinggahut ta han himpuluy gramo (ya napnuh incense),

⁸¹ ya ohay uyaw hi manihig an baka, ya ohay manihig an kalnilu, ya oha goh an manihig an uyaw an kalnilun ohay tawona ta Onong an Moghob,

⁸² ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol,

⁸³ ya hay Onong di Pi'lenggopan ya duwah manihig an baka, ya lemay manihig an kalnilu,

ya lemah buta'al an gandeng, ya lema goh hi uyaw an buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda. Hiyanay ene'nong Ahira an lala'in imbaluy Enan.

Hay Uyp di Ne'nong

⁸⁴ Ya hiya hanay ene'nong nan mumpumpapto' hinan holag Israel hidin nangidawatanda ya hini-itandah lana nan pun'onngan:

an himpulu ta duwah silver an duyu,
ya himpulu ta duwah silver an malukung,
ya himpulu ta duwah balitu' an iduh.

⁸⁵ Ya hay damot nan hinohhan silver an duyu ya ohay kilu ya han nahuluk hi godwa, ya hay damot nan hinohhan silver an malukung ya nahuluk hi godway kilu. Ya hay lammung di damot an amin nan silver an duyu ya himpulu ta onom di kilu.

⁸⁶ Ya hay damot nan hinohhan himpulu ta duwan balitu' an duyu ya nahuluk hi ohay kilu, ya hay lammung di damotdan amin ya himpulu ta lemay kilu.

⁸⁷ Ya hay lammung an amin nan a'animal ta Onong an Moghob

ya himpulu ta duway manilhig an baka,
ya himpulu ta duwan buta'al an kalnilu,
ya himpulu ta duwan uyaw an kalnilun hinohhay tawonda (ya middum nan Onong an Ma'an).

Ya hay lammung an amin nan a'animal ta Onong di Bahol ya himpulu ta duwan buta'al an gandeng.

⁸⁸ Ya hay lammung an amin nan a'animal an Onong di Pi'lenggopan

ya ba'inti ta opat hi manilhig an baka,

ya nanom hi uyaw an kalnilu,
ya nanom hi buta'al an kalnilun hinohhay
tawonda.

Hiya hanan amin di ne'nong hinan nangi-
dawatandah nan pun'onngan hidin naniitandah
lana.

⁸⁹ Ya hinumgup hi Moses eden Tuldan Abung
hi wadan Apo Dios an a'amungan ta ni'hapit ay
Hiya, ya dengngolna nan himmapit an nalpuh
nan numbattanan din duwan cherubim an wah
nan alub nan Ma'ahhimo' an wadan nan Kahon
an Nittuwan di Uldin, ya ni'hapit ay hiya.

8

Hay Pangiyammandah nan Ipattu'an di Hilaw

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² “Mi'hapit'a ay Aaron ta alyom ay hiya ta tol-
gana nan pitu an hilaw, ya mahapul an mabnan-
gan nan hinagang di ipattu'an nan hilaw.”

³ At hi Aaron ya tinolgana nan hilaw, ya in-
hagangna ta nabnangan henen hinagang nan
ipattu'an di hilaw ti hiyah ne immandal Apo Dios
ay Moses.

⁴ Ya hiyah te aat di amman nan pangipattu'an
hi hilaw an hay balitu' di nahibug hi niyamma an
nete"ah puuna ta engganah nan habhabung an
niyunnud hinan aat di inalin Apo Dios ay Moses
hi umatana.

Hay Nilahhinan di Holag Levi

⁵ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

⁶ “Ilahhinmu nan holag Levi hinan holag Israel,
ya leneham dida.

⁷ Ya umat hituy atom ay dida ta malenehanda: walhiam didah nan danum an a'aliwan di bahol, ya alyom ta ih'ihanday odolda, ya iloba'day lubungda ta way atondan malenehan.

⁸ Ya mun'odondah uyaw an baka, ya iniddumda nan Onong an Ma'an an nan alenan nalamutan hi mantika, ya nun'odonda goh hi ohah uyaw an baka ta Onong di Bahol.

⁹ Ya itnudmu nan holag Levi ta iyuyumu didah nan hinagang di Me'gonan an Kuwaltu, ya amungom an amin nan holag Israel.

¹⁰ Ya inyuyuna didah nan way hinagang di awada' an Dios ta ho"on nan holag Israel di uluda.

¹¹ Ya indawat Aaron ay Ha"in nan holag Levi an paddungnay Onong an Milayat ta midadaanda ta hay tamu' an Dios di itamura.

¹² Ya ho"on nan holag Levi nan ulun di duwan manilhig an baka. Ta nalpah ay ya e'nongmun Ha"in an Dios ta nan oha ya Onong di Bahol ya nan oha ya Onong an Moghob ta way a'aliwan di bahol di holag Levi ta ma'aliwan.

¹³ Ya ipata'dogmu nan holag Levi hinan way hinagang da Aaron ya nan linala'in imbabaluyuna, ya paddungnay e'nongyu dida ta Onong an Milayat an me'nong ay Ha"in an Dios.

¹⁴ At ilahhinmu nan holag Levi hinan udumnah nan holag Israel ta nan holag Levi ya mihakupdan Ha"in.

¹⁵ Ya nalpah ay an leneneham dida ya inlay-atmun e'nong ay Ha"in an Dios at humgopda mahkay an muntamuh nan Tuldan Abung an pundayawan.

16 Ti dida nan nilahhin hinan holag Israel ta nidawatdan Ha"in, at bagi' dida ta diday mihukat hinan papangpangullun linala'in itungaw nan binabain holag Israel.

17 Ti hidin namataya' an amin hinan papangpangullun linala'in imbaluy di i'Egypt ya inlahhin'uh bagi' nan papangpangullun linala'in imbabaluy di holag Israel an ta"on nan mahhun an i'lum nan a'animalda.

18 At hiyanan pento"u nan holag Levi ta diday hukat nan papangpangullun linala'in itungaw di holag Israel.

19 Ti nan holag Levi nan pento"uh nan holag Israel ta middumdan Aaron ya nan linala'in imbabaluyna ta bumadangdah nan matamuan hinan Tuldan Abung'un Dios an a'amungan, ya diday mange'nong hinan Onong di Bahol nan holag Israel ta ma'aliwan di baholda, ta umuyda ay meheggon hinan Me'gonan an Kuwaltu ya mi'id al'alín didan adida matoy."

20 At indawat da Moses ay Aaron ya nan holag Israel da Levi an hina"ama ti hiyah ne immandal Apo Dios hi atonda.

21 At lenenehan nan holag Levi nan odolda, ya inloba'day lubungda, at indawat Aaron dida ta diday Milayat an Onong ay Apo Dios. Ya ene'nongna goh nan Onong di Bahol ta a'aliwan di baholda.

22 Ya unat goh nalpah hanan na'at ya himmigup nan holag Levi hinan Tuldán Abung hi wadan Apo Dios ta muntamuda, at binadanganda da Aaron ya nan imbabaluynah nan matamuan. Ya inunud Moses nan immandal Apo Dios ay hiyah

atonah nan holag Levi.

²³ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

²⁴ “Hiyah te aton nan linala'in holag Levi an muntawon hi ba'inti ta lema* ya han nahuluk ya mabalin an umuyda bumadang hinan Tuldán Abung'un Dios.

²⁵ Mu wa ay ta muntawondah nabongle ya idinongdan muntamu an mapogpog di punta-muanda.

²⁶ Mu hay atonda ya unda bumadang ya ammunah nan tamun di i'ibbadan holag Levi ta atonda nan tamuda, mu adida mi'tamuh nan malgom an tamu. At hiyah ne uldin hi ma'at hi tamun nan holag Levi.”

9

Hay Miyadwah Behtan di Namaliwan Apo Dios hinan i'Israel

¹ Ya heden hopap di bulan hinan miyadwan tawon* hi nakakan nan tatagud Egypt hidin

* **8:24** Mu hidin amatagun nan Alin hi David ya inabulutna nan muntawon hi *ba'inti* di umuy bumadang hinan Tuldán Abung an bo'on nan *ba'inti ta lema* (I Chron. 23:24, 27). Mu hay itudun nan Hudyun muntudtuduh nan Uldin hi aatna ya alyonday nan muntawon hi ba'inti ya ete"adan mun'adal hi atondan mumpadi (an umat hinan intudun David), ya paddungnay mun'ihkulda ta engganay unda muntawon hi ba'inti ta lema (an umat hinan intudun Apo Dios), ya anggay nan muntawon hi ba'inti ta lema di ustun muntamuh nan Tuldán Abung. At makulug nin. * **9:1** Unu Nisan/Aviv, 1444 B.C. Bahaom nan footnote di Ex. 12:2 ta innilaom di aat nan calendar di Hudyu. Mattig an heten chapter ya nahhun an na'at ya un nan na'at an nitudo' hi chapter one.

awadandah nan Mapulun an Sinai ya ni'hapit goh hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

² “Alyom hinan holag Israel an gunda nom-nomon an ibehtaan heden algaw hi gutud di namaliwa' ay didah un madatngan.

³ At wa ay ta madatngan heden miyapulu ta opat an algaw eten bulan[†] ya nan munhinag di hiyay pangatanyun amin hinan Uldin hi ma'at eden Punnomnomanyuh Namaliwa' ay da'yu.”

⁴ At inalin Moses hinan holag Israel ta ibehtaanda din namaliwan Apo Dios ay dida.

⁵ At inunudda ta numbehtadan de han magadyuh mahdom eden miyapulu ta opat an algaw hinan hopap di bulan hidih nan Mapulun an Sinai. Ya inatdan amin henen immandal Apo Dios ay Moses hi atonda.[‡]

⁶ Mu wadaday udumnan linala'in nanapah odol nan natoy, at alyon di Uldin an nappuhiy odolda, at aggyuda ni'yamung hinan Behtan di Namaliwan Apo Dios ay dida, at immuydan da Moses ay Aaron

⁷ an inaliday, “Nappuhiy odolmi an alyon di Uldin ti nedeneh amih nan natoy an tagu. Mu anaad ta adi mabalin an umiyuy amih onongmin Apo Dios?”

[†] 9:3 Unu Nisan/Aviv 14. [‡] 9:5 Gapu ta magadyuh di pumbaholan ya pan'ugan nan Hudyun Apo Dios an nitudo' hi chapter 14 ya hiyah ne angunuh hi nun'am'amlongandah nan Behtan di Namaliwan nan Anghel Apo Dios ay didah nan mapulun hi nunle'le'danda ti hay nehnod hi numbehtaanda ya ad Canaan (Josh. 5:10). Ya manu ay aggyuda numbehtah nabayag ti mid polhatnan dida nin ti dimmalat nan numbaholanda.

⁸ Ya tembal Moses an alyonay, “Hodonyu ta umuy'u innilaon di imandal Apo Dios hi atonyu.”

⁹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

¹⁰ “Alyom hinan holag Israel di malgom ay da'yu unu nan holagyu an nappuhiy odolna an alyon di Uldin an dumalat di nanapaanah nan natoy an tagu unu nan way nalpuh adagwi ya mabalin an middumdan mi'behtan da'yu.

¹¹ Ya nan miyadwan bulan hinan miyapulu ta opat di algaw[§] hinan munhinag di pangatanyu, ya iddumdan pe"an nan agguy nabino'bo'an an tinapay ya nan mun'aklit an halawhaw.

¹² Ya mi'id ang'angondah nan ma'an ya mihdah engganah mabiggat, ya adida ipungon nan tungal nan goltonda. Ya mahapul an unudondan amin nan ma'at hinan Punnomnomandah nan Namaliwan di Anghel'un Dios ay dida.

¹³ Mu nan tagun niyuldin an maphod di odolna ya nan agguy numbaat hi adagwi ya gulatonan adi umuy mi'behta ya henen tagu ya mahapul an mapogpog di ibilanganah tagu' ti mi'id di ene'nongnan Ha"iin hidin gutud di Punnomnomandah Namaliwan di Anghel'un Dios hinan Tatagu. At henen tagu ya mahapul an holtaponay ligat an dumalat di baholna.

¹⁴ Mu wa ay di bunag hi ni'hitun da'yu ta pohdonan mangat hinan atonyuh Punnomnomanyuh Namaliwan di Anghel'un Dios hinan Tatagu ya mahapul an unudonan aton an amin di Uldin hi ma'at hinan pumbehtaan. Ta mumpapaddung nan Uldin hi unudonyun amin an ta"on un nan bunag ya nan holag Israel.”

§ 9:11 Unu Ziv 14.

Nan Bunut an Wah nan Bagtun di Tuldán Abung hi Wadán Apo Dios

¹⁵ Ya unat goh nalpah an nipata'dog nan Tuldán Abung hi wadán Apo Dios an a'amungan ya naho'napan hi bunut nan Me'gonan an Kuwaltu, ya unat goh nahdom ya binumnang an ay apuy nan bunut hinan tungul di Me'gonan an Kuwaltu ta engganah nabiggat.

¹⁶ Ya minaynayun heten ma'at an wa ay ta mapatal ya nihoho'nap nan bunut, ya wa ay ta mahdom ya binumnang an ay apuy.

¹⁷ Ya wa ay ta tumulu nan bunut ad daya ya inaynayun nan holag Israel an mumbaát, ya heden lugal an duminngan nen bunut ya hiyay umapalan nan holag Israel hi ihinanda.

¹⁸ Ya awni ta imandal Apo Dios ya un mumbotan nan holag Israel, ya awni ta imandal Apo Dios ya unda umapal. Ya wa ay ta adi ma'aan nan bunut hinan bagtun di Tuldán Abung hi wadán Apo Dios ya adi goh makmakkak nan holag Israel.

¹⁹ Ya wa ay ta do'ol di algaw hi ihihinnan den bunut hinan bagtun di Tuldán Abung hi wadán Apo Dios ya inunud nan holag Israel nan imandal Apo Dios, at aggyuda naknakkak.

²⁰ Mu hin'umu'uddum ya nahnot di algaw hi iho'napan nen bunut hinan bagtun di Tuldán Abung hi wadán Apo Dios. At imandal ay Apo Dios an adida mumbotan ya mihihinnadah di, ya wa ay ta imandal Apo Dios an mumbotanda ya unda makak.

²¹ Ya hin'umu'uddum ya miho'nap nan bunut hinan bagtun di Tuldán Abung hi wadán Apo Dios hinan mahdom, ya wa ay ta mabiggat ta

timmulu nan bunut ad daya ya mumbotanda goh nan holag Israel. At ta'on hi un mapatal unu labi ya mumbotandah un tumulu nan bunut hinan bagtun di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios.

²² Ya gulat ta mihoho'nap nan bunut hinan bagtun di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios hi duway algaw, unu ohay bulan, unu hintawon ya mihihinna goh nan holag Israel hidi an adida makmakkak, mu wa ay ta tumuluh nen bunut ya hiyay pumbotananda.

²³ Ya wa ay ta imandal Apo Dios an adida makmakkak ya nihihinnadah dih nan way tuldada, ya wa ay ta imandal Apo Dios ay dida ta mumbotanda ya unda makak. At inunuddan amin nan immandal Apo Dios ay Moses hi atonda.

10

Nan Silver an Talampet

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² “Mumpa'amma'ah duwan talampet an hay mahibug ya nan silver ta way ipagangohmuh pangayagmuh nan tatagu ta ma'amungda, ya way ipagangohmuh unda ba'ahon nan tuldada ta makakda.

³ At wa ay ta pundehhonondan ipagangoh nan duwan talampet ya umalidan ma'amung an amin nan tataguh nan way hinagangmuh nan way pantaw di Tuldan Abung hi wada' an Dios an a'amungan.

⁴ Ya wa ay ta un ohay talampet hi ipagangohda ya nan mumpumpapto' hinan ahimpahimpan-gapun holag Israel ya anggay di ma'amung hi umalin he"a.

⁵ Ya wa ay ta un na'amtang di gumangohan di talampet ya nan numpunhituh appit hi buhu'an di algaw di mahhun an makak.

⁶ Mu wa ay ta mipidwa nan ho'ho'dod an gangoh di talampet ya nan numpunhituh appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw di makak. At hay pangimmatunandah pama'ahandah nan nungkampuanda ya he'he'dod nan gumanghan di talampet.

⁷ Mu hay panginnilaan hi un ma'ayagan an amin nan tatagu ta ma'amungda ya ipagangohda nan duwan talampet, mu adu"oy di gangohda.

⁸ Ya nan linala'in imbabaluy Aaron an papediy mangipagangoh hinan talampet. At hiyah te uldin hi unudonyu ta gun miboltan hinan a'apuyuh enggana.

⁹ Ya wa ay di umalih nan babluyyu nan mangubat ay da'yu ya impagangohyu nan talampet an panginnilaan hi un waday gumubat ay da'yu. At badanga' da'yu, at abakonyu nan mangubat ay da'yu.

¹⁰ Ya umat goh hinan algaw an pun'am'amlonganyu, ya pumbehtaanyu, ya nan behtan di hopap di algaw hinan Akayangan di Bulan ya ipagangohyu nan talampet hinan pange'nonganyuh nan Onong an Moghob ya nan Onong di Pi'lenggopanyu ti henen atonyu ya badanga' da'yu. Ti Ha"in di Ap'apuyun hi Apo Dios.”

Hay Nama'ahan di Holag Israel hinan A'ab'abbungda

¹¹ Ya heden miyaba'intih algaw hi miyadwah bulan eden miyadwan tawon* ya timmulu din bunut an wah nan bagtun di Tuldán Abung hi wadán Apo Dios an nihinan nan Uldin.

¹² At nan holag Israel ya numbotanda ta nakakdah nan Mapulun an Sinai, ya innayunayundan dimmalan ta engganay un dimminong nan bunut hinan Mapulun an Paran.

¹³ Ya hiyah ne hopap di numbotanandah nalpahan di nangidatan Apo Dios ay Moses hinan Uldin hi unudondah nan pumbaatanda.

¹⁴ At hay nahhun an nangipangpangulun immuy ya nan holag Judah an na'uhi'uhigdan himpangapu, ya inodnanday bantilada.† Ya hay nangipapto' ay didan himpangapu ya hi Nahshon an lala'in imbaluy Amminadab.

¹⁵ Ya hi Nathanel an lala'in imbaluy Zuar di mangipapto' hinan holag di a'apun Issachar,

¹⁶ ya hi Eliab an lala'in imbaluy Helon di mangipapto' hinan holag di a'apun Zebulun.

¹⁷ Ya bina'ahda nan Tuldán Abung hi wadán Apo Dios, at heden nangila"uyanda ya pini'ug nan linala'in imbabaluy da Gershon ay Merari.

¹⁸ Ya hay nehnod an nangipadeh ya nan holag Reuben an didan himpangapu, at hay ap'apudan himpampun ya hi Elizur an imbaluy Shedeur. Ya inodnanday bantilada.‡

¹⁹ Ya hi Shelumiel an imbaluy Zurishaddai di ap'apun nan holag Simeon an didan himpangapu,

* **10:11** Unu Ziv 20, 1444 B.C. Mattig an himpulu ta ohan bulan di nihinan nan Hudyuh nan Mapulun an Sinai. † **10:14** Bahaom nan footnote di Num. 2:3. ‡ **10:18** Bahaom nan footnote di Num. 2:10.

²⁰ ya hi Eliasaph an imbaluy Deuel di ap'apun nan holag Gad an didan himpangapu.

²¹ At nan a'apun Levi an holag Kohath di nangipi'ug hinan me'gonan an gina'u, at mahapul an nan Tuldán Abung hi wadan Apo Dios ya mipata'dog hi mahhun ya un umatam danen nangdon hi me'gonan an gina'u.

²² Ya hay mehnod an mumbotan ya nan himpampun an awadan di bantilan Ephraim[§] an didan himpangapu. Ya hay ap'apudan himpampun ya hi Elishama an imbaluy Ammihud.

²³ Ya hi Gamaliel an imbaluy Pedahzur di ap'apun nan holag Manasseh an didan himpangapu,

²⁴ ya hi Abidan an imbaluy Gideoni di ap'apun nan holag Benjamin an didan himpangapu.

²⁵ Ya hay miyangunuh an mumbotan ya nan himpampun an awadan di bantilan Dan* an didan himpangapu. Ya hay ap'apudan himpampun ya hi Ahiezer an imbaluy Ammishaddai.

²⁶ Ya hi Pagiél an imbaluy Okran di ap'apun nan holag Asher an didan himpangapu,

²⁷ ya hi Ahira an imbaluy Enan di ap'apun nan holag Naphtali an didan himpangapu.

²⁸ At hiyah ne aat di apanuhan di pumbotanan nan holag Israel an mangipadeh ta ma'uhi'uhigdan himpampun.

²⁹ Ya inalin Moses ay Hobab[†] an imbaluy Reuel an iMidian an hi aman ahawan Moses di, “Na'uy an gun tu'u meheggon hinan babluy an din inalin

[§] **10:22** Bahaom nan footnote di Num. 2:18. * **10:25** Bahaom nan footnote di Num. 2:25. [†] **10:29** Hi Hobab ya bayaw Moses.

Apo Dios an idatnan ditu'u, at mi'yali'an da'mi, at halimunan da'a ti intulag Apo Dios an ipaphod-nay holag Israel!”

³⁰ Ya tembal Hobab an alyonay, “Adia' mi'yali, at mumbanggada' hinan babluymi an wadan nan ni'babluya!”

³¹ Ya inalin Moses di, “Adi da'mi ni' taynan ay he" a ti maphod un'a mi'yali ti inilam di mabalin hi umapalan tu'uh nan mapulun, at he"ay mangi-pangpang'un da'mi.

³² Ya gulat ta mi'yali'an da'mi at an amin nan mun'aphod an idat Apo Dios ay da'mi ya mipad-dung an midatan'a goh!”‡

Hay Numbotanan di Tatagu

³³ Ya tinaynanda nan Duntug an Sinai an me'gonan, ya tuluy algaw di dimmaladalananda. At danen nangiyattang hinan Kahon an Nit-tuwan di Himpulun Uldin ya inyun'unnada an umuy manganap hi pangiyammaandah nan tul-dan a'ab'abbungda.

³⁴ Ya nan bunut ya wagwadan munlidum ay didah nan mapatal hi unda mumbotan.

³⁵ Ya an amin hinan pangipadehan nan nangiy-attang eden Kahon an Nittuwan di Uldin ya alyon Moses di,

“Ipapto'mu, Apu, ta punhihiyanom nan bin-uhul
ya nan mamohol ay He" a ta mun'akakdah
nan wadam!”

³⁶ Ya wa ay goh ta inta'dogda ya inalin Moses di,
“Haggungom, Apo Dios,

‡ **10:32** Itudun Judg. 1:16 an inabulut Hobab.

ta halimunam an ipapto' nan himpuluy libun holag Israel!”

11

Hay Nunlilian nan Holag Israel

¹ Ya unat goh ente"an nan holag Israel an amuyuan hi Apo Dios ya denggolna, at nun-heglay bungotnan dida. At minoltan Apo Dios dida, at genhobna nan wah nan namingngit an nuntuldaanda.*

² Ya ingkilan nan tatagun numpabadang ay Moses. Ya unat goh nunluwaluh Moses ay Apo Dios ya nadop henen apuy.

³ At nginadnanah nen babluy hi Taberah† ti *genhob* nan apuy Apo Dios nan namingngit an nuntuldaanda.

Hay Immamuyuan nan Holag Israel hinan Ma'an

⁴ Ya wadada han himpampun an bunag an nitnud ay dida,‡ ya nundugudah nan nat'on an ma'an, ya natalam nan holag Israel, at inte"adan umamuyun alyonday, “Anuud nin goh di panamtaman tu'uh dotag?”

⁵ Ya adimi aliwan nan do'ol an ekan an inih-damih awadanmid Egypt an mid bayadna! Ya umat hinan do'ol an ma'an an ahimmun, ya pakwan, ya danggu, ya amput!

⁶ Mu ad ugwan ya mi'id bi'ah di odolmi ti mi'id di udum hi ma'an an anggay heten manna§ hi

* **11:1** Mid mapto' ya immilat hi awadanda. † **11:3** Hay pohdonan ibaga ya *noghob*. ‡ **11:4** Dida ya i'Egypt (Ex. 12:38). § **11:6** Bahaom nan footnotes di Ex. 16:15 ya Ex. 16:31 ta innilaom di udumnah aat ten manna.

gunmi onon hi abigabigat!”

⁷ (Ya hay aat den manna ya umat hinan it'ittang an bugwa an hay kololna ya muntitiba.

⁸ Ya abigabigat ya umuy amungon nan tataguh den bugwa, ya genelengda unu unda ibayu ta magimu' an umat hi alena, ya inhaangda unu iyammaday udumnah tinapay, ya hay tamtamna ya umat hinan tinapay an na'udman hi mantikan di olibo.

⁹ Ya wa ay ta nahdom ya dimmulnuh nan nuntuldaanda ya middum nan manna an mi'yagah.)

¹⁰ Ya dengngol Moses nan kumilaan nan tatagu an numpangata'dogdah nan pantaw di a'abungda, ya ma'abbungot hi Apo Dios ay dida, ya binum'on goh hi Moses.

¹¹ Ya inalin Moses ay Apo Dios di, “Anaad ta idatmun ha"in di umat hitun naligat an tamu? Undan way numbahola' ay He"a ta e'kodmun ha"in an amin daten tatagu?

¹² Undan ha"in di paddungnay nangihabin daten tatagu? Ya undan ha"in di paddungnay nangitungaw ay dida ta alyom ay ha"in di halimuna' dida an umat hi panalimun di ommod hinan ung'ungnga ta nangamung un'u iyatam dida eden lutan intulagmuh din o'ommodda?

¹³ At hay pangngala' mah hi dotag hi mun'olog hi ipihda' ay daten amin an tatagu? Ti lumugwadan mangitugtugan mangalih idata' didah dotag hi ihdada!

¹⁴ Mid olog'un mangipapto' ay daten tatagu ti unna' oh'ohha, ya ten nidugah an do'olda!

¹⁵ At gulat ta umat hituy atom ay ha"in ya hom'ona' ta punnaudom ya pinatoya' ta adi' ni'

ahan holtapon nan punligligata!"

¹⁶ Ya tembal Apo Dios hi Moses an inalinay, "Pot'om di napitu an a'ap'apuh nan holag Israel an nan inilam an nanomnoman ay didan himpangapu, ya immali ayuh tuh nan Tuldan Abung'un Dios an a'amungan, ya inalim ay dida ta mi'ta'dogdan he"a.

¹⁷ At mun'ohopa' ta mi'hapita' ay he"ah di ta ano' nan udumnan abalinam an indat'un he"a ta eyewel'un dida, ta way atondan mamadang ay he"an mangipapto' hinan tatagu ta adim ohhaan.

¹⁸ At alyom hinan tatagu ta idadaanday odolda, at muntutuyuda ta pumhod di odolda ti hi ma'et ya waday dotag hi ihdada ti dengngol'un Dios nan pangikilaandan mumbagah dotag hi ihdada. Ti alyonyuy, Maphod di ononmih ad Egypt! At ad ugwan ya lumuwo' an hi Apo Dios di dotag hi ihdayu.

¹⁹ Ya bo'on un ohay algaw ya anggay, unu duwa, unu lema, unu himpulu, unu ba'intih algaw di pangihdanyu

²⁰ mu himbulan di pangihda'ihdanyu ta nanga-mung un ayu ma'ahhengla, at mumpangabuhu' hinan olongyu, ya manu ay ma'at hete ti din'uga' an Dios an wagwadan da'yu, ya amuyuana' an alyonyuy, Anaad tuwali ta ekak da'mid Egypt?"

²¹ Ya inalin Moses di, "An amin hatun tatagun i'ibba' an onom di gahut hi libun linala'i* ya anaad

* **11:21** Hiyah ne ma'alih *round number* ti hay immannung an uyapdan titindalu ya 603,550 (Num. 2:32), mu do'do'olda damdama ti agguay niddum nan linala'in holag Levi an 22,000 (Num. 3:39). At mid mapto' ya duwa unu tuluy milyon di uyap nan impapto' Moses! (Bahaom goh nan footnote di Num. 2:32.)

ta alyom hi idata' didah ihdadah ohay bulan?

²² Ta"on nin un maglot an amin nan do'ol an baka ya kalnilu ya undan mun'olog hi ihdadah abigabigat? Ya ta"on un ma'ala nan ekan hi baybay ya undan mun'olog ay dida ti nidugah an do'olda?"

²³ Ya tembal Apo Dios, ya inalinay, "Undan waday adi' abalinan hi aton? Ad ugwan ya tigom hi un ma'at unu adi nan inali' ay he"a!"

²⁴ Ya pimmitaw hi Moses, ya imbaagnah nan tatagu nan inalin Apo Dios ay hiya. At inayaganay napitun linala'in a'ap'apu an nanomnoman an mumpumpapto' hinan tatagu, ya impata'dogna dida ta lini'ubda nan Tuldan Abung.

²⁵ Ya nun'ohop nan bunut an awadan Apo Dios, at ni'hapit ay Moses, ya inyewelnay udumnah nan nidat ay hiya an abalinana ta impiyodolnah nan napitun linala'in nun'anomnoman. Ya unat goh niyodol nan abalinandan indat Apo Dios ya way ohaan himmanapitdah nan impa'innilan Apo Dios hi hapitonda. Mu aggyu nabayag di na'atana.

²⁶ Ya waday duwah nan linala'in ne'e'yap hinan napitu an da Eldad ay Medad, mu nataynandah nan abungda ti aggyuda nitnud an immuy hinan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios, mu niddumdan nidatan hi abalinanda, ya himmapihapitdah nan impa'innilan Apo Dios ay dida.

²⁷ Ya dengngol han ungan lala'i, ya nunnaudo-nan immuy ay Moses, ya inalinay, "Da Eldad ay Medad ya himmapitdah nan impa'innilan Apo Dios ay didah di hi abungda!"

²⁸ Ya hi Joshua an imbaluy Nun an bumad-badang ay Moses an nete"ah din a'ung'ungngana di nambal an inalinay, "Apu' Moses, padinngom dida!"

²⁹ Ya inalin Moses ay hiyay, "Umamoh'a ay ya adim ituduy ato' ti maphod hi un an amin nan tatagun Apo Dios ya umatdah nan propeta, at maphod hi un idatan Apo Dios didah abalinandan umat hinan propeta!"

³⁰ Ya immanamut hi Moses ya nan napitun mumpumpapto' hinan holag Israel hinan immapalanda.

Hay Nannagan Apo Dios hi Lallangeh an Hamuti

³¹ Ya himbumagga ya impiyalin Apo Dios di tuyup an nalpuh nan baybay,[†] ya intuyupna nan do'ol ahan an hamuti an lallangeh,[‡] ya nun'agahdah nan way nuntuldaanda, ya pad-dungnay han ohan algaw an pundalanan di inadu"oy di ado'oldah nan numpinangel hinan nuntuldaanda, ya tuluy umpiy inata'nang di nat-punandah nan luta.

³² Ya inyal'algaw ya inlablabin nan tatagun nun'amung hinan lallangeh, ya hiya goh di inat-dah din nabiggat. Ya nan nahnot di inamungna

[†] **11:31** Nan Mumbolah an Baybay (unu Red Sea). [‡] **11:31** Ta'on ad ugwan an gutud ya gun mun'a'akak nan lallangeh an nalpud Africa ta muntolmandan umuy ad Europe ya ad Asia, ya owondah nan Mapulun an Sinai. Mu gapu ta madamot nan odolda at maligatandan tumayap, at mahapulday mabi'ah an tuyup an mangipatuyup ay didan umuy. Ya hidin 1900s ya nan Arabo an numpunhituh nan Mapulun an Sinai ya inusalday puuda anu ta hinuluday hi'itangan duway milyon an lallangeh.

ya un hinlanggut ya anggay. Ya nun'ihapuydah nan udumnah nan nunlene'woh hinan abungda ta mapindang.

³³ Mu alyon ta ihdada nan dotag, ya agguay napuh at ma'abbungot hi Apo Dios ay dida, at indatnay nidugah an nunligatanda.

³⁴ At hiyanan nginadnanah den lugal ta ad Kibroth Hattaavah[§] ti heden lugal di *nangilubu'andah nan tatagu an ma'alom* hi dotag.

³⁵ At tinaynan nan tatagud Kibroth Hattaavah ta numbotandad Hazeroth ta hidiy immapalanda.

12

Hay Namoltaan Miriam

¹ Ya unat goh inahawan Moses han babain i'Ethiopia ya pinahiw da Miriam ay Aaron.

² Ya inaliday, “Undan hi Moses ya anggay di pi'hapitan Apo Dios? Undan agguay goh ni'hapit ay dita?”* Ya dengngol Apo Dios nan inalida.

³ (Hi Moses ya mumpa'ampan tagu, ya nidug-dugah din nangipa'ampaanah odolna ya un an amin nan tataguh tun luta.)†

⁴ Ya himbumagga ya ni'hapit hi Apo Dios ay da Moses, ya hi Aaron, ya hi Miriam an inalinay, “Da'yun tulu ya umuy ayuh nan way Tuldan

§ **11:34** Hay pohdonan ibaga ya *lubu' nan tatagun ma'alom*.

* **12:2** Ni'hapit goh hi Apo Dios ay da Aaron ay Miriam (Mic. 6:4).

† **12:3** Mid mapto' ya heten verse di ohan iniddum nan tagun nangipaphod hinan leman liblun intudo' Moses an umat hinan udumnah verses an iniddumna (an umat hinan nitudo' hi Deut. 34:1-12 hi aat nan natayana). Bahaom goh nan footnote di title nan Deut. 34.

Abung hi wada' an Dios!” At limmahundan tulu, ya immuyda.

⁵ Ya nun'ohop han bunut an awadan Apo Dios an ay tu'ud, ya nihinah nan pantaw di Me'gonan an Kuwaltu, ya inayagana da Aaron ay Miriam. At immuyda ta neheggondan duwa,

⁶ ya inalinay, “Donglonyuh ten alyo'!

Gulat ta honogo' nan propeta ta middum ay da'yu

ya mumpa'innilaa' ay hiya ti nan pun'enapanday pi'hapita'.

⁷ Mu nat'on di ato' an mi'hapit ay Moses an baal'un na'na'unnud, at hiyay nange'koda' an amin hinan tatagu' an holag Israel.

⁸ Ti mi'hapita' ay ya mi'haggangana' ay hiya, ya ibaga' di pohdo' an alyon, ya innilaona ti bo'on hay nipa"el di hapito' ay hiya.

Ya anggay hiyah nannig hi aat'u.

At anaad ta adi ayu tuma'ot

ta hapitonyuy nappuhih aat Moses an baal'u?”

⁹ Ya ma'abbungot hi Apo Dios ay dida, ya tinaynana dida.

¹⁰ Ya unat goh na'ubah din bunut hidih nan pantaw di Me'gonan an Kuwaltu ya himbumagga ya napalla' hi Miriam an pimmaha' an ay dalallu. Ya unat goh tinnig Aaron hi Miriam an numbo'on di aatna

¹¹ ya inalin Aaron ay Moses di, “Apu, adim ni' ahan idat ay da'mih ten moltamin dumalat nan amanangpahmih numbaholanmi!

¹² At adim ni' aton di umat hina ay hiyan matagu mu paddungnay nanattoy ti mi'id di panggel di odolna!”

¹³ Ya numpahpahmo' hi Moses ay Apo Dios an inalinay, “Apu an nabagbagtu! Ipa'adaogmu ni' ahan hiya!”

¹⁴ At tembal Apo Dios hi Moses an inalinay, “Gulat ta binainan amana hiya ya undan adi mabainan at mipo"oy hi pituy algaw? At okod hiyan milahhin hinan immapalanyuh pituy algaw ta malpah ay di pituy algaw ya unyu hiya pumbangngadon.”

¹⁵ At inlahhindah Miriam hi pituy algaw, ya aggyda nakak hinan immapalanda, at nan tatagu ya aggyda nakak ta engganah un numbangngad hi Miriam ay dida.

¹⁶ Ya unat goh nalpah hene ya tinaynan nan tatagud Hazeroth ta impadehdan numbotan ta engganah unda dimmatong hinan Mapulun an Paran ta hidiy immapalanda.

13

Nan Immuy Nunhi'im ad Canaan (Deut. 1:19-33)

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

² “Honogom di linala'i ta umuyda hamadon an tigon nan lutad Canaan an idat'uh nan holag Israel.* Ya an amin nan ahimpahimpangapu ya pot'om di ohah lala'in mangipapto' ay dida.”

* **13:2** Mu nan Hudyuy nahhun an ad nomnom an nannag hi munhi'im (Deut. 1:22-23), hiyaat un inabulut Apo Dios ti ongol di homo'na, mu bo'on heney planuna.

³ At inunud Moses henen immandal Apo Dios ay hiya, at hidih nan awadandah nan Mapulun an Paran di nannaganah nan linala'in nalpuh nan hinohhan mumpapto' hinan holag Israel.

⁴ At hiya hatuy ngadan nan nahnag:
da Reuben an himpangapu ya hay napili ya hi Shammua an imbaluy Zakkur,
⁵ ya da Simeon an himpangapu ya hay napili ya hi Shaphat an imbaluy Hori,
⁶ ya da Judah an himpangapu ya hay napili ya hi Caleb an imbaluy Jephunneh,
⁷ ya da Issachar an himpangapu ya hay napili ya hi Igal an imbaluy Joseph,
⁸ ya da Ephraim an himpangapu ya hay napili ya hi Hoshea[†] an imbaluy Nun,
⁹ ya da Benjamin an himpangapu ya hay napili ya hi Palti an imbaluy Raphu,
¹⁰ ya da Zebulun an himpangapu ya hay napili ya hi Gaddiel an imbaluy Sodi,
¹¹ ya da Joseph an himpangapu (ya nalpudah holag di a'apun Manasseh) ya hay napili ya hi Gaddi an imbaluy Susi,
¹² ya da Dan an himpangapu ya hay napili ya hi Ammiel an imbaluy Gemalli,
¹³ ya da Asher an himpangapu ya hay napili ya hi Sethur an imbaluy Michael,
¹⁴ ya da Naphtali an himpangapu ya hay napili ya hi Nahbi an imbaluy Vophsi,
¹⁵ ya da Gad an himpangapu ya hay napili ya hi Geuel an imbaluy Maki.

[†] **13:8** Unu hi Joshua (verse 16).

16 Hiyamay ngadan nan honogon Moses an umuy munhi'im an mangihamad hi aat nan luta. (Ya hinukatan Moses nan ngadan Hoshea‡ an imbaluy Nun ta hi Joshua.§)

17 Ya hidin nannagan Moses hinan linala'i ta umuyda hamadon henen lutad Canaan ya inalinan diday, "Ti'idonyu ta e'wayuh did Negev ta nangamung hinan tulid di dudunduntug.

18 Ya tigonyuy aat nen babluy, ya hay aat nan tatagun numpunhituh dih unda mun'abi'ah unu mi'id di bi'ahda, ya unda itang unu do'olda.

19 Ya tigonyu nan lutah un maphod unu napuhi, ya nan babluy hi un agguy na'allup an nunhituwan nan tatagu unu maphod an waday allupna.

20 Ya tigonyu goh henen lutah un lo'eh unu adi, ya do'ol di ayiw unu mi'id. Ya adi ayu tuma'ot, at hay pumbangngadanyu ya ummal ayuh nan bungan nan ayiw an ma'an, ya inyaliyuh tu." (Heden tawon an ayanda ya hiyay gutudnah aluman nan greyp).

21 At impadeh nan linala'in munti'id an umuy hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw, ya hinamadda nan luta an inte"adah nan Mapulun an Zin ta engganad Rehob an neheggon hi ad Lebo Hamath.*

‡ 13:16 Hay pohdonan ibaga ya *abaliwan*. § 13:16 Hay pohdonan ibaga ya *hi Apo Dios di bumaliw*. * 13:21 Nan Mapulun an Zin ya wadah appit ahan di agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw, ya nan babluy ad Rehob ya wadah appit ahan hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw. Ya hay inadagwina ya opat di gahut an kilomitlu.

²² Ya nunti'iddad Negev ta engganay immatamdad Hebron an awadan da Ahiman, ya hi Sheshai, ya hi Talmai an holag Anak. (Ad Hebron ya nahhun an babluy hi pituy tawon ya un mawada nan babluy an Zoan hi ad Egypt.†)

²³ Ya unat goh immatamdah nan Hadog an Eschol‡ ya hinobbatday ohan hapang nan greyp an *nabungubungul* di bungana, ya inyattang di duwan tagu, ya ni'yanamutda goh di bungan di ayiw an pomegranates ya figs.

²⁴ Ya nginadnandah den lugal hi Hadog an Eschol ti dumalat nan *nabungul* an greyp an hinobbat nan holag Israel ta inyanamutda.

²⁵ Ya napat hi algaw di nangihamadandan nannig hinan luta ya unda mumbangnad.

²⁶ Ya immuyda ay Moses, ya hi Aaron, ya an amin hinan holag Israel an na'amung hidid Kadesh hinan Mapulun an Paran. At imbaagdan amin di tinnigda, ya impattigda nan bungan di nitanom an innaldan den babluy.

²⁷ Ya inalidan Moses di, "Immuy amin den lutan nannagam ay da'mi, ya immannung an ma"aphod an luta an malmuy mihabal, at do'ol di ma'an hidi,

† **13:22** Mid mapto' ya manu ay nitudo' henen verse hitu ti denggol nan Huduyuy aat ten babluy ad Hebron an inulgud nan o'ommoddah din penghanan nipabnopabnoh ay didad ugwan, ya hiya anuy it'ittang an babluy hi awadan nan mumpumpahtul hi kalnilu (Gen. 13:14-18; 14:13; 23:2; 25:9; 35:27-29; 50:13). Mu gapu ta 431 di uyap nan tawon an naluh hidin nakakan da Jacob ad Canaan (ti 430 hidin nunhituwandad Egypt an itudun Ex. 12:41, ya oha goh di tawon hi naluh hidin nun'akakandad Egypt an itudun Num. 9:1) at manoh'a nan nunhi'im ti ongol an siudad. ‡ **13:23** Hay pohdonan ibaga ya *nabungul*.

at hiyah te bungan di nitanom an innalmi.

²⁸ Mu nan tatagun numpunhituh di ya mun'abi'ahda, ya nan numpunhituwanda ya o"ongol ya nun'a'allup, ya tinnigmi goh nan holag Anak hidi.

²⁹ Ya hidid Negev di nunhituwan nan holag Amalek, ya nan holag Heth, ya nan holag Amor, ya nan iJebus ya nunhitudah nan dudunduntug, ya nan iCanaan ya nunhitudah nan neheggon hi pingit di Baybay an Mediterranean ya nan Wangwang an Jordan.”

³⁰ Ya impadinong Caleb danen tatagun tumayu-tayutub ay Moses, ya inalinay, “Munti'id tu'ud ugwan ta gubaton tu'u nan tatagu, at bagi tu'u nan luta ti abalanan tu'un abakon dida!”

³¹ Mu danen linala'in ni'yibban Caleb an im-muy[§] ya inaliday, “Adi tu'u gubaton danen tatagu ti mi'id olog tu'un dida ti mabi'ahda ya un ditu'u!”

³² At dida ya inulgudday aggyuy immannung hinan tatagun holag Israel hi aat nan lutan in-aliday, “Henen lutan hinamadmin tinnig ya adi maphod ti nan tatagun nunhituh di ya o"ongolda ya atata'ngda, at wa ay di umuy hidih tagu ya inu'mundan nonong di na'i'imulana!

³³ Ya tinnigmi goh nan atata'ng an holag Anak! Ya mipaddung amih dudun hi pannigdan da'mi!” (Nan holag Anak ya holagda goh nan ma'alih Nephilim.*)

§ 13:31 Mu aggyu niddum hi Joshua ay dida (Num. 14:6-9).

* 13:33 Nan Nephilim ya matagudah din amatagun Noah (Gen. 6:4). Ya hay ipa"el nan ngadanda ya higanti.

14

Hay Immamuyuan nan Tatagu (Deut. 1:26-46)

¹ Ya heden labi ya an amin nan tatagu ya enlotdan ahikikila an dumalat nan lungdayada.

² Ya inamuyuanda da Moses ay Aaron an inalin din tataguy, “Onaynah un ami natoy hi ad Egypt, ya bo'on ay ya onaynah un ami matoy hinan mapulun!

³ Anaad ta un da'mi inyalin Apo Dios eten babluy ta un da'mi ipapatoy hinan gubat? Ta omod unda polhon nan a'ahawami ya nan imbabaluymin ayda balud! Hay mabalin nin ya on'onaynah un ami mumbangngad hi ad Egypt!”

⁴ Ya nunhahapitdan alyonday, “Pot'on tu'uy ohah ap'apu tu'u ta way mangipapto' ay ditu'u ta un tu'uat mumbangngad hi ad Egypt!”

⁵ Ya nunlu'bub da Moses ay Aaron hinan hingang nan tatagun na'amung hidi.

⁶ Ya da Joshua an imbaluy Nun ya hi Caleb an imbaluy Jephunneh an didan duwan ni'yuy nunhi'im an nanamad hinan luta ya pini'iday lubungdah ha'it di punnomnomanda.

⁷ Ya invalidah nan tataguy, “Heden lutan immuyi tinnig ya ma"aphod di alutana!

⁸ Ya gulat ta pohdon Apo Dios an iyuy ditu'un nen lutan malumong an ma"almuy mitanom at umannung an idatnan ditu'u!

⁹ At adiyu du'gon hi Apo Dios, ya adi ayu goh tuma'ot hinan tatagun den babluy ti abakon tu'u dida an ayda ma'an ti aminon tu'u didan ubahon! Ti wadah Apo Dios an mamadang ay ditu'u, at

ma'abakda ti ingnganuy nan ma'nongandan ma-maliw ay dida! At adiyu ta'tan dida!”

¹⁰ Mu nunhahapit nan tatagu ta taponda dida.

Hay Nangiluwaluan Moses hinan Tatagu

Himumagga ya waday benang Apo Dios hinan way Tuldan Abung hi wadan Apo Dios.

¹¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Anuud nin di pangipogpogan nan tatagun man'ug ay Ha"i'n? Ya anuud nin di pangulugandan Ha"i'n ti ta"on hi un do'ol di inat'uh umipanoh'an impattig'un dida?

¹² At punligato' didah nidugah, ya adi' idat ay dida nan intulag'un didan tawidda! Mu nan holagmuy punholago' ta nidugah an do'olda ya un dida, ya mabi'bi'ahda goh ya un dida!”*

¹³ Mu tembal Moses hi Apo Dios an inalinay, “He"ay nangekak ay daten tataguh ad Egypt an dumalat nan abalinam! At gulat ay ta donglon nan i'Egypt nan atom an mumpamatoy ay dida

¹⁴ at alyondah nan tatagun numpunhitun ten lutay, Danen tatagu ya iniladan He"a an Dios ya wagwada'an da'mi an gun'a numpattig ay da'mih un duminong nan bunut hi tungulmi, ya He"ay nangipangpangulun da'mih wadam hinan ma'ugtul an bunut hinan mapatal, ya waday ay tu'ud an apuy hinan mahdom!

¹⁵ Ya gulat ay ta pundedehhonom an patayon an amin nan tatagum at alyon nan tataguh nan udum an babluy an nangngol hi anabagtum di,

* **14:12** Impidwan Apo Dios an nangali an punhologona da Moses ti wada goh din nangalyanah nan Ex. 32:10.

16 Manu ay numpatoyna didah nan mapulun ti adina abalinan an mangiyatam ay didah nan lutan intulagnan idat ay dida!

17 At ad ugwan, Apu, ya ihapita' ni' ahan He"a ta ipattigmun da'mi nan nidugah an abalinam ta atom nan intulagmun da'mih din hopapna an alyom di,

18 Ha"in an Dios ya ma'ma'ullaya', ya gun'u ipattig nan nidugah an pamhod'u, ya gun'u aliwan di bahol nan numbahol ya nan adi mangunud hinan Uldin'u. Mu moltao' nan imbaluyyu ya nan a'ap'apuyyu ta nangamung nan miyapat an holagyu an dumalat nan numbaholan di o'ommodyu.

19 At aliwam ni' di numbaholan daten tatagu an dumalat nan nidugah an homo'mu an umat hi nangaliwam hi baholda an nete"ah nakakandad Egypt ta nangamung ad ugwan!"

20 Ya tembal Apo Dios an inalinay, "Dumalat nan nangihapitam ay Ha"in ya aliwa' di baholda.

21 Mu dumalat nan aat'u an wagwadaa' ya dumalat goh nan a'immannungnan nan nun'onan an anabagbagtu' ya itulag'u

22 ta an amin nan linala'in nannig hi anabagbagtu', ya nan nannig hi ina'inat'un umipanoh'an impattig'ud Egypt, ya nan nanapngan Ha"in hi numpapuluh[†] nan mapulun

23 ya mid ah ohan didah umatam hinan lutan

† 14:22 Hay aat ten mumpapulu ya nibaag hinan himpulun mehnod an texto: (1) Ex. 14:10-12, ya (2) Ex. 15:22-24, ya (3) Ex. 16:1-3, ya (4) Ex. 16:19-20, ya (5) Ex. 16:27-30, ya (6) Ex. 17:1-4, ya (7) Ex. 32:1-35, ya (8) Num. 11:1-3, ya (9) Num. 11:4-34, ya (10) Ex. 14:3.

intulag'uh din o'ommodda. Ti adi' abuluton an nan nan'ug ay Ha"in ya mabalin an umatamda!

²⁴ Mu nan baal'un hi Caleb ya maphod di ugalina, at hiyay ipa'atam'uh nan lutan hinamadna ta ipatawidnah nan holagna ya banohdah nen luta ti inunud Caleb an amin di Tugun'u, ya agguya' din'ug ay hiya.‡

²⁵ Ya nan nundotal an luta ya hiyay nunhituwan nan holag Amalek ya nan iCanaan, at hiyaat un hi ma'et ya mumbanggad ayu ta umuy ayuh nan mapulun ta ipluyyuh nan miyuy hinan Mumbolah an Baybay.”§

Hay Nummoltaan Apo Dios hinan Tatagun Umamuyu

²⁶ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay da Moses ay Aaron, ya inalinay,

²⁷ “Uya'a nin di pangipupulaha' hinan pangamuyuan daten nababaholan an tatagun Ha"in? Ti dengngol'uy gun umamu'amuyuan nan holag Israel ay Ha"in!

²⁸ At ipa'innilam ay didah ten pohdo' an hapiton ay dida: Ha"in an hi Apo Dios ya wagwadaa', at dedengngol'u nan inaliyun Ha"in,* at hiya goh di ato' ay da'yu!

²⁹ At mun'iwa'at di tungalyuh tun mapulun ta mun'atoy ayu an mete"ah nan nitudo' di

‡ **14:24** Anaad ta aggyu imbaag Apo Dios goh nan ngadan Joshua? Mid mapto' ya hi Caleb di himmapit hi verses 7-9, ya hi Joshua di nangabulut enen hinapitna, hiyaat un impabagtun Apo Dios hi Caleb. § **14:25** Unu Dead Sea. * **14:28** Hay inalida ya nitudo' hi verse 2.

ngadanda an muntawon hi ba'inti ya han nahuluk ya an amin nan nangamuyun Ha"iin!

³⁰ Ya mi'id ahan ah ohan da'yuh umatam eden lutan intulag'uh punhituwanyu an anggay hi Caleb an imbaluy Jephunneh ya hi Joshua an imbaluy Nun di umatam eden luta!

³¹ Mu danen imbabaluyyun ung'ungungnga an din inaliyuh polhon an amin di binuhulyu at nappuhiy ma'at ay dida, ya diday umatam enen intulag'un luta, at diday munhitun nen lutan din'ugyu.

³² Mu da'yu ya mun'atoy ayun ten mapulun!

³³ At munhinagwangan nan imbabaluyyuh nan mapulun hi napat di tawon ta ibo'lada nan numbaholanyu ta engganah un ayu ma'unghiw an mun'atoy!

³⁴ At hay uyap di algaw hi pundalananyun nen luta ya hay lammungna ya napat di tawon ti hay punholtapanyuh nan baholyuh ohay algaw ya ohay tawon di punligatanyu. Ya heden napat di tawon an punligatanyu ya hiyay panginnilaanyun din'ug'u da'yu!

³⁵ Ti Ha"iin hi Apo Dios an nangali, at ipa'annung'un aton di umat hituh nan nunheglan nun'abaholan an tatagun na'amu'amung an namohol ay Ha"iin! At hituh tun mapulun di pun'atayanyu ta ma'ubah ayu!"

³⁶ At danen linala'in hennag Moses an immuy nanamad an dumalat hinan aat den luta ya numbangngadda ta hay aggyuy immannung di inulguddah nan tatagu ta hiyay dumalat hi nangamuyuan nan tatagu ay Apo Dios

³⁷ ya nunligaton Apo Dios dida, at ni'yatoyda.

³⁸ Ya danen himpulu ta duwan linala'in immuy nunhi'im hinan luta ya un anggay da Joshua an hina' Nun ya hi Caleb an hina' Jephunneh di na'angang an matagu.

Hay Nangabakan nan Holag Amalek

³⁹ Ya unat goh imbaag Moses hinan holag Israel nan impa'innilan Apo Dios ya nunheglan ma'allungdayada.

⁴⁰ At numpangabangondan den pa'ahhelhelong eden nabiggat, ya nundadaanda ta umuydah nan dudunduntug hinan babluy ad Canaan. Ya inaliday, "Ipadeh tu'u! Da'mi ya ininnilami an numbahol ami, mu ad ugwan ya nidadaan amin umuy hinan lutan intulag Apo Dios!"

⁴¹ Mu inalin Moses di, "Undan engganad ugwan ya adiyu unudon nan immandal Apo Dios an inaliday, Mumbangngad ayuh nan mapulun? Mi'id hulbin nan ninomnomyun aton!"

⁴² Adi ayu ahan umuy ti abakon da'yuh nan binuhulyu ti adi da'yu badangan ay Apo Dios!

⁴³ Ti wah di nan holag Amalek ya nan iCanaan an mamannod ay da'yu, at pumpatoy da'yu! Ya manu ay adi da'yu badangan ay Apo Dios ti nan aggyuyu nangunudan ay Hiya!"

⁴⁴ Mu nunti'idda damdamah nan dudunduntug an ta"on hi un aggyu nitnud hi Moses, ya aggyuda inta'in din Kahon an Nittuwan di Uldin ti wah di nan nuntuldaanda.

⁴⁵ At nan holag Amalek ya iCanaan an numpunhituh nan dudunduntug ya dinamuda dida, at numpatoyday udumna, ya numpudugday udumna ta nangamung immatamad Hormah.

15

Uldin hi Aat di Me'nong

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay diday, Wa ay ta umatam ayuh nan lutan idat Apo Dios ay da'yu

³ ya mun'onong ayuh nan onong an mipulu' ta ipa'amlongyuh Apo Dios ya hay e'nongyu ya nan baka, unu kalnilu, ya gandeng ta me'nong hi onong an mipulu', unu onong an mangipa'annung hinan way inhapatayu, unu nan pohdonyun e'nong, unu nan onong hi pumbehtaanyuh tinawon.

⁴ Ya nan mangiyuy hi me'nong ay Apo Dios ya mahapul an okpanah Onong an Ma'an hi ohay kiluh nan na'adyamu' an alenan nalamutan hi ohay litron mantikan di olibo.

⁵ Ya udmanyuh duway litroh bayah ta Onong an Ma'inum ta middum hinan kalnilun Onong an Moghob.

⁶ Ya wa ay ta hay buta'al an kalniluy me'nong ya hay middum hi Onong an Ma'an ya duway kiluh alenan nalamutan hi ohay litron mantikan di olibo.

⁷ Ya nan Onong an Ma'inum ya ohay litro ta han godwah bayah di e'nongyu ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Apo Dios.

⁸ Ya wa ay ta hay uyaw hi manilhig an bakay e'nongyuh Onong an Moghob, unu nan mangipa'annung hinan nitulag, unu hay Onong di Pi'lenggopan ay Apo Dios

⁹ ya udmanyu nan e'nongyu an uyaw an manihig an bakah Onong an Ma'an an tuluy kilun alenan nalamutan hi duway litron mantikan di olibo,

¹⁰ ya udmanyuh Onong an Ma'inum an duway litron bayah ta Onong an Moghob ta nan hunghungnay mangipa'amlong ay Apo Dios.

¹¹ Ya hanay mahapul hi middum hinan onong an ohay manihig an baka, unu ohay buta'al an kalnilu, unu ohah gandeng.

¹² Mahapul an da'yun hinohha ya hiyah ne atonyuh nan way e'nongyu, ya wa ay ta nahuluk hi ohah animal di e'nongyu ya ma'udman goh nan lukud di alena, ya bayah, ya mantika ta miyunnud hinan bilang nan animal an me'nong.

¹³ At an amin nan holag Israel ya mahapul an hiyah te atondah nan pun'onngandah nan onong an mipulu' ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Apo Dios.

¹⁴ Ya gulat ta waday bunag an ni'hitun da'yu ta pohdonan mange'nong hinan Onong an Moghob ta nan maphod an hunghungna ya ma'abulut an umipa'amlong ay Apo Dios mu mahapul an unudona nan atonyu.

¹⁵ At an amin ayun tatagun na'amung ya un ohay Uldin ya Mandal hi unudonyu, ya hiya goh di unudon nan bunag an ni'hitun da'yu. Ti hay pannig Apo Dios ay da'yun amin ya nan bunag an ni'hitun da'yu ya numpapaddung.

¹⁶ Ti un ohay Uldin ya Mandal hi unudonyu, ya hiyah ne goh di unudon nan bunag an ni'hitun da'yu.”

¹⁷ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

18 “Alyom hinan holag Israel di, Wa ay ta umatam ayuh nan lutan pangiyaya' ay da'yu

19 ya an amin di ma'an hi ma'alan nen luta ya ononyu, mu mahapul an waday milahhin ta midat hi onong Apo Dios.

20 Ya e'nongyu nan iyamayun mihaang an tinapay an umat hi atonyun mange'nong hinan hopap di bento'yun ene'nong.

21 Ya gunyu e'nong ay Apo Dios henen hopap di iyamayun tinapay, ya ato'atonyu ta engganah nan a'apuyuh pidwa.”

Hay Onong di Bahol an nan Ginulat ya nan Aggyu Ginulat

(Lev. 4:1—6:7; 6:24—7:10)

22 Ya inalin goh Apo Dios di, “Mu gulat ta mumbahol ayu ti aggyuyu inunud daten Uldin an intugun'un Dios ay Moses,

23 ya gulat goh ta ibahhawyu ta adiyu unudon nan udum an immandal'un Dios ay Moses an mete"ah din hopapna ta engganah nan holagyuh udum di algaw

24 mu aggyuyu ay inatta an inat at inilan nan tatagu, ya mahapul an amindan himpamabluy ya e'nongday ohah uyaw an bakan manilhig ta Onong an Moghob, ya middum nan Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha" in an Dios, ya e'nongda goh di ohah buta'al an gandeng ta Onong di Bahol.

25 Ya nan padiy mange'nong eden Onong di Bahol nan tatagun holag Israel ta ma'aliwan di baholda an aggyuda inamtan an inat ti dumalat

nan inyuydan onongda ta Onong an Moghob ta me'nong ay Ha'in an Dios, ya nan Onong di Baholda an ne'nong hinan way hinagang'u.

²⁶ At an amin nan holag Israel an ta'on nan bunag an ni'hitun dida ya ma'aliwan nan baholda ti na'innilan an amin nan tatagu ya aggyuda ginulat heden numbaholanda.

²⁷ Mu gulat ta han ohan tagu ya agguyna ginulat ya numbahol ya mahapul an iyuyay e'nongnah ohah tennan gandeng an ohay tawonah Onong di Bahol.

²⁸ Ya nan padiy mange'nong hinan Onong di Bahol nen tagun Ha'in an Dios ta way aton nan baholnan agguyna ginulat an ma'aliwan.

²⁹ Ya un ohay Uldin hi ma'unud hinan ohan tagun agguyna ginulat ya numbahol an ta'on un holag Israel unu nan bunag an ni'babluy ay dida.

³⁰ Mu gulat ta way ohah tagu ya unna ginulat an nangat ya henen tagun numbahol ti unna' nginohoy an ta'on un nan holag Israel unu nan bunag ya mahapul an mapogpog di iddumanah nan tataguna.

³¹ Ti din'ugna nan Uldin'un Dios, ya imbahhaw-nay Uldina, at henen tagu ya mapogpog ahan di iddumana ti hiyay ad bahol enen namatayandan hiya."

Nan Tagun Nangayiw Eden Algaw an Ngilin

³² Ya hidin awadan nan holag Israel hinan mapulun ya inah'upanday ohan lala'in mangam'amung hi ayiw hinan ngilin an Habadu.

³³ At inyuy daden nangah'up ay hiya ay Moses, ya hi Aaron, ya nan na'amungan an amin nan tatagu.

³⁴ At imbaludda hiya ti mi'id nahahapit hi atondan hiya.

³⁵ Ya la'tot ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Henen lala'i ya mahapul an matoy, at iyuyuh nan nibataan hinan nuntuldaanyu, ya an amin nan tatagu ya puntapayu ta engganah un matoy.”

³⁶ At an amin nan tatagu ya imbataandah nen taguh nan way tuldada, ya nuntapada ta nangamung un natoy ti hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses.

*Hay Uldin di Mitayun hi Lubung
(Deut. 22:12)*

³⁷ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

³⁸ “Alyom hinan holag Israel di, Tayunanyuh mangmangitit an balengbeng nan nayuy an pingit di lubungyu. Ya mahapul an minaynayun ta gunyu ato'aton ta nangamung hinan holagyu pidwa.

³⁹ Ya wa ay ta tigonyuh nen balengbeng hi pingit di lubungyu ya hiyay mangipanomnom hinan inyuldin Apo Dios ta hiyay atonyu, at adiyu mahkay unudon di pohpohdon nan odolyun aton.

⁴⁰ At daney mangipanomnom ay da'yu ta atonyu nan immandalnan da'yuh unudonyu ta pumhod di ugaliyu, at mihakup ayun Hiya.

⁴¹ Ti hi Apo Dios an nangekak ay da'yud Egypt di dayawonyu, ti Hiyay Apuyu an Dios.”

16

Hay Ni'bohholan da Korah ay Dathan, ya da Abiram ay On

¹ Ya wada han ohan algaw ya hi Korah (an imbaluy Izhar an holag Kohath an apun Levi), ya da Dathan ay Abiram (an imbabaluy Eliab an holag Reuben), ya hi On (an imbaluy Peleth an holag Reuben) ya immuyda numpahal

² hi Moses, ya initnudday duway gahut ta nabonglen nabagtun linala'in a'ap'apun di holag Israel.

³ Ya inaldan da Moses ay Aaron di, “Unyu ahan ipabagbagtuy odolyu an ta”on unyu tigon an amin daten tatagun na'amung ya aggyuda nabaholan? Ti wagwada goh hi Apo Dios ay dida! At anaad ta ipabagbagtuyuy odolyu ya un nan udum an tatagun Apo Dios?”

⁴ Ya unat goh dengngol Moses hene ya nunlu'bub hinan luta,

⁵ ya inalinan da Korah ya an amin hinan i'ibbanay, “Hi ma'et hinan helhelong ya ipa'innilan Apo Dios di immannung hi tataguna ya nan mi'id ah baholna. At nan pot'onah tataguna ya ayagana ta diday meheggon ay Hiya.

⁶ At he"a, Korah, ya an amin danen i'ibbam ya mun'odon ayuh nan pangittuwan hi incense.

⁷ Ta hi ma'et ya inittuwanyuh bala ya incense, ya inyuyyuh nan way hinagang di awadan Apo Dios. Ya nan pot'on Apo Dios ay ditu'u ya diday mi'id baholna. Ti da'yu an holag Levi ya nidugah an mumpabagtu ayu!”

⁸ Ya innaynayun Moses an inalnin Korah di, “Donglonyuh te an da'yun holag Levi!

⁹ Undan unguhanyuh nen nangilahhinan Apo Dios ay da'yuh nan tatagun holag Israel ta way atonyun miheggon ay Hiya, ya ta da'yuy

muntamuh nan Tuldán Abung hi wadán Apo Dios?*" Ya da'yu goh di bumadang ya ta itamuanyu goh nan tatagu!

¹⁰ Ya nomnomonyu an hi Apo Dios di nangilahhin ay da'yu ya an amin nan a'agiyun holag Levi ta muntamu ayun Hiya! At anaad ta unguhanyu ta ta'on nan tamun di papadi ya pohdonyu goh un da'yuy mangitamu?

¹¹ At hay binoholyu ya hi Apo Dios an dumalat nan nangamuyuanun Aaron!"

¹² Ya impa'ayag goh Moses da Dathan ay Abiram an linala'in imbabaluy Eliab. Mu impaaddan inaliday, "Adi ami umali!"

¹³ Ya unmu dan unguhan di nangekakam ay da'mih nan ma"aphod an babluy ya do'ol di ma'an ta iyali da'mih tun mapulun ta hituy pamatayam ay da'mi? Ya undan goh gahin hi un'a mumpapto' ay da'mi?

¹⁴ Ya hay oha goh ya engganad ugwan ya agguy goh da'mi inyatam hinan ma"aphod an lutan ma"almuy mihabal, at do'ol di ma'an, unu indatan hi payaw ya nan luta ta banohmi, ya nan nitamman di greyp ta banohmi! At undan alyom goh ta balbaliyam daten tatagu? Adi ami ahan umali!"

¹⁵ Ya ma'abbungot hi Moses, at inalinan Apo Dios di, "Adim ahan abulutón di e'nong daten

* **16:9** Gapu ta hi Korah ya ohan holag Kohath an dana' Levi at nabagbagtuy tamuna ya un nan udumnan holag Israel ti didan himpangapuy mangiyatang an mangitolman hinan nidugdugah an me'gonan an gina'un wah nan Tuldán Abung an ta'on nan Kahon an Nittuwan nan Uldin Apo Dios (Num. 4:1-20).

tatagu ti mi'id ahan ah inat'uh nappuhin dida, ya mi'id ah ohah innal'uh dongkida!”

¹⁶ At inalin Moses ay Korah di, “He”a ya nan i'ibbam ya umuy ayuh ma'et hinan Tuldan Abung hi wadan Apo Dios, ya mitnud goh nan duway gahut ta han nabongle, ya middum goh hi Aaron ay da'yu.

¹⁷ Ya an amin ayun hinohha ya mun'odon ayuh pangittuwan hi incense an duway gahut ta han nabonglen amin, ya inittuwanyuh bala, ya im-muy ayuh nan wadan di hinagang Apo Dios. Ya ta"on hi Aaron ya mi'yodon hinan ittuwan di incense.”

¹⁸ At hi na'et ya an amindan hinohha ya inodnanday pangittuwandah incense, ya nun'ittuwandah bala, ya inyuhunda nan incense, ya immuyda timma'dog hinan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltu, ya ni'yuy goh da Moses ay Aaron.

¹⁹ Ya unat goh inamung Korah din i'ibbana ya an amin nan holag Israel ya timma'dogdah nan pantaw di Me'gonan an Kuwaltu ta hawananda da Moses ay Aaron. Ya himbumagga ya numpat-tig di benang Apo Dios ay didan na'amung.

²⁰ Ya himmapit hi Apo Dios ay da Moses ay Aaron, ya inalinay,

²¹ “Bataananyu danen tatagu ti punnaudo' an ubahon dida!”

²² Ya nunlu'bub da Moses ay Aaron hinan luta, ya nunluwaludan inoliday, “He”a, Apo Dios an alpuwan di ataguan, undan wa ay ta numbahol di ohah tagu ya ilagatmun pi'bohol an amin nan tataguh nan bumungtam?”

23 At inalin Apo Dios ay Moses di,

24 “Alyom hinan tatagu ta bataananda nan a'abung da Korah, ya hi Dathan, ya hi Abiram!”

25 At nala"uy hi Moses, ya immuy hi awadan da Dathan ay Abiram, ya nitnud din a'ap'apun nan holag Israel ay hiya.

26 Ya inalinah nan tataguy, “Mahlig ayu ta adi ayu medelloh hinan a'abung daten nun'abaholan an tatagu! Ya adiyu dapoon nan malgom an gina'uda ti ini ya milagat ayun mi'yubah ay dida an dumalat nan baholda!”

27 At nun'ahlig an amin nan nidelloh hinan a'abung da Korah, ya hi Dathan, ya hi Abiram. Ya bimmuhu' da Dathan ay Abiram hinan a'abungda, ya timma'dogdah nan way pantawna, ya ni'ta'dog goh daden a'ahawada ya imbaluyda.

28 Ya inalin Moses hinan tataguy, “Hiyah te panginnilaanyuh nannagan Apo Dios ay ha"in an mangat an amin hi umat hitu ay dida an bo'on ha"in ad nomnom eten ato'.

29 Ti gulat ta daten linala'i ya unda tuwali matoy hinan gutud di atayan di tagu unu matoyda an dumalat di pundoghanda ya immannung an bo'on ha"in di hennag Apo Dios.

30 Mu gulat ta ma'at ay dida nan umipanoh'a ti manga' nan luta, ya mun'a'unugdan amin an ta"on unda matagu, ya mun'iddum an amin nan gina'uda ta mun'ilubu'da ya hiyay panginnilaanyu an danen linala'i ya din'ugdah Apo Dios!”

31 Ya unat goh nalpah henen himmapitana ya nanga' din lutan timmata'doganda.

32 Ya nun'a'unugdan amin an hina"ama,† ya ni'yunug da Korah, ya an amin din linala'in ninid-dum ay Korah, ya an amin din gina'uda, ya nan abungda.

33 At an aminda ya matattagudah na'unugandad dolom, ya mi'id mattig ay dida ti nundittum din nanga' an luta, at na'ubahda.

34 At timma'otda nan holag Israel an wadah nan nunlene'woh, ya way ohaan numpangalayawdan ahikikila, ya alyonday, “Lumayaw tu'u ti ini ya mi'yunug tu'un dida!”

35 Ya himbumagga ya waday apuy an nalpud daya, ya genhobna din duway gahut ta nabonglen linala'in nun'onong hi incense.

Nan Duyun Pangittuwan hi Incense

36 Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

37 “Alyom ay Eleazar an imbaluy Aaron an Nabagtun Padi ta amungona nan pangittuwan hi incense an nun'iwallang hi awadan din linala'in nun'oghob ti danen pangittuwan ya me'gonanda, ya mitapal an miwa'at hinan adagwi nan bala.

38 Ya alam danen nangittuwandah incense an mumbalin hi me'gonan hidin nun'onngan nan linala'in nun'atoy an dumalat di baholda, ya ipab-halmu ta mun'ayapit ta way mihophop hinan pun'onngan an bagim ya ta way agilatan nan holag Israel hinan na'at ta ita'ota' an Dios.”

† **16:32** Mu waday udumnan holag Korah an agguy niddum hinan numbaholan amada ti tinaynanda hiya, hiyaat unda agguy natoy (Num. 26:11).

³⁹ At hi Eleazar an padi ya inamungna hadin gambang an pangittuwan hi incense, ya benhalna ta yumapit an miyammah hophop nan pun'onngan

⁴⁰ ta hiyay gun pangitigan nan holag Israel an adi miyabulut nan malgom an tagu ti mahapul an malpuh holag Aaron di umuy hinan pun'onngan an mange'nong hinan incense ay Apo Dios ta adi ma'at ay dida nan na'at ay da Korah ya nan i'ibbana. Ya inat Eleazar nan immandal Apo Dios ay Moses.

Hay Namaliwan Aaron hinan Tatagu

⁴¹ Ya heden nabiggat ya an amin nan tatagun holag Israel ya nunhahapitda, ya inamuyuanda da Moses ay Aaron an invaliday, “Pinatoyyu nan udumnan tatagun Apo Dios!”

⁴² Ya hidin na'amungan din tatagu ta amuyuanda da Moses ay Aaron ya intigawdah nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya hin'alina ya naho'napan hi bunut, ya nipattig nan benang Apo Dios.

⁴³ Ya immuy da Moses ay Aaron, ya timma'dogdah nan way hinagang nan pantaw di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios an a'amungan,

⁴⁴ ya himmapit hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

⁴⁵ “Taynanyu nan na'amung an tatagu ta ubaho' didad gwan!” Ya inlu'bubdan duwah nan luta.

⁴⁶ Ya inalin Moses ay Aaron di, “Punnaudom an alan nan pangittuwan hinan incense, ya inituwam hi balan malpuh nan pun'onngan, ya inituwam hi incense, ya nunnaudom an umuy hinan

tatagu ta e'nongmun Apo Dios an dumalat hinan baholda ta mibangngad di maphod hi niyatandan Hiya! Ti hi Apo Dios ya nidugah di bimmung-tanan dida, at na'uy an ipa'alinay pumatoy an dogoh!”

⁴⁷ At inunud Aaron nan inalin Moses hi atona an innalna din duyun pangittuwan hi moghob an incense, ya nunnaudonan e'nong ay Apo Dios ta ma'aliwan di bahol nan tatagu.

⁴⁸ Ya timma'dog hi Aaron hinan numbattanan nan agguy natoy ya nan nun'atoy, at dimminong din pumatoy an dogoh.

⁴⁹ At hay uyap di tatagu an nun'atoy ya himpulu ta opat di libu ta han pituy gahut, ya agguy ni'bilang din nun'atoy an i'ibban Korah enen ligat.

⁵⁰ At numbangngad hi Aaron hi awadan Moses hinan way pantaw di Tuldán Abung hi wadan Apo Dios an a'amungan ti dimminong henen dogoh.

17

Hay Aat nan Hul'ud Aaron

¹ Ya himmapit hi Apo Dios ay Moses, ya inalinay,

² “Alyom hinan holag Israel ta idatdan he"ay himpulu ta duwan hul'ud nan a'ap'apun di hino-hhan ahimpangapangapu, ya itudo'muy ngadan nen taguh nan hul'udna.

³ Ya intudo'mu goh di ngadan Aaron hinan hul'ud nan holag Levi. Atom hana ti mahapul an waday ohan mumpapto' hinan ohan himpangapu.

⁴ Ya innalmu ta iyuymun amin hinan Me'gonan an Kuwaltu, ya impatangmuh nan way hinagang

di Kahon an Nittuwan nan Himpulun Uldin an gun'u pi'hapitan ay he"a.

⁵ Ya nan hul'ud di ohan tagun pot'o' ya humalepeng, at dumalat heten ato' ya padinngo' di umamuyuan nan i'ibbam an holag Israel ay he"a."

⁶ At ni'hapit hi Moses hinan holag Israel, at an amin nan a'ap'apu ya nun'idatday hinohhah hul'ud di ohay himpangapu, at himpulu ta duwan amin, ya niddum goh nan hul'ud Aaron.

⁷ At inyuy Moses an amin din hul'ud, ya impatangnah nan awadan di hinagang Apo Dios an wadan nan nitudo' an Uldina.

⁸ Ya unat goh nabiggat ya himmigup hi Moses hinan Me'gonan an Kuwaltu, ya tinnignah den hul'ud Aaron an nangipangpanguluh nan holag Levi an himmalepeng, ya himmabung, ya bimumgah bungan di almond.

⁹ Ya innal Moses an amin din hul'ud, ya inlahuna ta impattignah nan holag Israel. At tinnigdan amin henen na'at, at innalda din hul'udda.

¹⁰ Ya inalin Apo Dios ay Moses di, "Ibangn-gadmuh nen hul'ud Aaron hinan hinagang di Kahon an Nittuwan di Uldin ta mihinah di ta way agilatan nan tatagun holag Israel ta ipogpogdan umamuyu ta adida matoy."*

¹¹ Ya inat Moses nan inalin Apo Dios ay hiyah atona.

¹² Ya inalin nan tatagun holag Israel ay Moses di, "At hiyah te atayanmi, ya a'ubahanmin amin!

* **17:10** At tulu nan nittuh nan Kahon an Nittuwan di Uldin Apo Dios (Heb. 9:4) ti (1) waday Himpulun Uldin (Ex. 25:16), ya (2) nan tibung an nittuwan di manna (Ex. 16:33-34), ya (3) nan hul'ud Aaron (Num. 17:10).

¹³ Ti an amin nan meheggon hinan Me'gonan an Kuwaltu ya matoy! At an amin ami ya mun'atoy ami mah?"

18

Hay Tamun nan Papadi ya nan I'ibbadan Holag Levi

¹ Ya inalin Apo Dios ay Aaron di, "He"a, ya nan linala'in imbabaluyumu, ya nan i'ibbam an holag Levi di mabaholan hinan way mibahhaw hi ma'at hinan Tuldán Abung. Mu gulat ta nan mibahhaw hi ma'at hinan tamun di papadi ya he"a ya nan imbabaluyumu ya anggay di mabaholan.

² Ya ayagam nan tutulangmun holag Levi ta badangan da'a, mu he"a ya nan imbabaluyumuy muntamuh nan Me'gonan an Kuwaltu.

³ Ya atondan amin nan ipatamuyun dida ya nan way ipatamuyu goh hinan Tuldán Abung, mu mahapul an adida dinihon nan gina'un wadah nan Me'gonan an Kuwaltu ya nan pun'onngan ti matoyda, at mi'yatoy ayu goh ay dida.

⁴ Ya middumdan he"a ta diday manamuh nan tamuh nan Me'gonan an Kuwaltu, mu mahapul an mi'id ah udumnan umalin meheggon ay he"a.

⁵ Ya da'yu ya anggay di mangitamuh nan matamuan hinan Me'gonan an Kuwaltu ya nan pun'onngan. Ya gulat ta unudonyu hatun itu-gun'u ya adia' bumungot ta adi' mahkay moltaon nan holag Israel.

⁶ Ya Ha"in di nanimung an namilih nan tutulangyun holag Levi hinan holag Israel ta badangan da'yuh nan tamuyu. Ya dida ya nidawatdan

Ha" in ta way atondan muntamuh nan Tuldan Abung an a'amungan.

⁷ At he" a ya nan linala' in imbabaluyumu ya anggay di mangitamuh nan tamun di papadih nan pun'onngan ya hinan Me'gonan an Kuwaltu. Ya henen haadyun papadi ya Ha" in di nangidat ay da'yu, at nan udumnan tagun umalin middum ya mahapul ya mapatoy."

Hay Bingay nan Papadi

⁸ Ya inalin goh Apo Dios ay Aaron di, "Da'yun papadiy pangiyokoda' an mangipapto' hi an amin hinan me'nong ay Ha" in an epe'nong nan holag Israel. Ya mahapul an adiyu aliwan an Ha" in ya idat'un amin ay he" a ya nan holagmu nan me'nong ay Ha" in an nan adi moghob ta bingayyuh enggana.

⁹ Ya an amin nan onong an adi moghob hinan pun'onngan an epe'nongdan Ha" in an umat hinan Onong an Ma' an, ya nan Onong di Nibahawan, ya nan Onong di Bahol, ya nan udum an me'nong ay Ha" in ya bagim, ya bagin goh nan linala' in imbabaluyumu ti hana ya ma" e'gonan.

¹⁰ Ya daten me'gonan an onong ya hinan me'gonan an lugal goh di pangananyu, ya hay linala' i ya anggay di mangan, ya emayaanyu ti me'gonan.

¹¹ At nan Milayat an Onong an e'nong nan holag Israel ay Ha" in ya idat'un he" a ya nan imbabaluyumu, ya minaynayun an hiyah ne ma' at hi enggana. Ya ta" on nan ni' hitun he" ah nan abungyu an niyuldin an maleneh nan odolda ya mabalin an me" anda enen ma' an.

12 Ya idat'u goh ay he"a an amin nan hopap di ma'alalah nan bungan di nitanom an umat hinan maphod an mantikan di olibo, ya nan bayah, ya nan paguy an e'nong nan tatagun holag Israel ay Ha"in.

13 Ya ta'on un an amin nan hopap di bungan nan nitanom enen lutan nalum an idawatdan Ha"in ya bagim. Ya an amin nan ni'hitun he"a an niyuldin an maleneh di odolda ya mabalin an me"anda enen ma'an.

14 At an amin nan milahhin ta midat ay Ha"in ya idat'un he"a ta bagim.

15 Ya an amin nan hopap di mitungaw an tagu ya mi'lum an animal an idawatdan Ha"in ya bagim. Mu nan hopap di itungaw di tagu ya mahapul an bayadam, ya umat goh hinan hopap di i'lum nan animal an alyon di Uldin an mapaniaw hi me'nong ya bayadam goh.

16 Hay bayad nan ung'ungunga an ohay bulana ya lemay pihhun silver an miyunnudan hinan kiluh dih nan Tuldan Abung ta panandidan dida.

17 Mu nan hopap di i'lum nan baka, ya kalnilu, unu gandeng ya adim handian ti hana ya me'nong ay Ha"in, at me'gonanda. At miwalhi nan daladah nan pun'onngan, ya mipulu' nan tabada ta Onong an Moghob ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha"in.

18 Ya nan dotagda ya bagiyu an umat hinan boga' an Milayat an Onong, ya nan agwan an ulpu.

19 At an amin nan me'gonan an nilayat an epe'nong nan holag Israel ay Ha"in ya idat'un he"a ya nan imbabaluymun linala'i ya binabai. At

heten inali' ya minaynayun hi ma'at hi enggana an paddungnay gunyu ahinan nan pi'tulaganyu ya nan e'nongyu.”*

²⁰ Ya inalin goh Apo Dios ay Aaron di, “He”a ya mi'id midat hi banohmu an gina'u, ya mid goh di lutan mipabnoh hinan holag Israel. Ti Ha”in an Dios di paddungnay banohyu.”

Hay Bingay nan Holag Levi

²¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Aaron di, “Ya idat'uh nan holag Levi an amin nan himpulu an idat nan holag Israel hi enetbaldah bagi' ta hiyay banohda. Ya hiyah ne paddungnay lagbudah nan puntamuandan Ha”in ya nan panalimunandah nan Me'gonan an Kuwaltu.

²² At mahapul an mi'id ahan ah ohah nan holag Israel hi meheggon hinan Me'gonan an Kuwaltun pi'happitana' ti mabaholanda, at matoyda.

²³ Mu anggay nan holag Levi di okod an muntamuh nan Me'gonan an Kuwaltu, ya diday okod an mamoltah un way ibahhawanda. At hiyah te minaynayun hi uldin an ma'at hi enggana. At nan holag Levi ya mi'id di banohda.

²⁴ Ti nan mun'iyapulu an idat nan holag Israel an ilayatdan e'nong ay Ha”in ya idat'uh nan holag

* **18:19** Hay ugalidah din penghanah unda mi'tulag ta nalpah ay di ni'tulaganda ya nanganda, ya iniddumday ahin hinan nangananda ta hay ipa”elna ya nan panginaynayunan di ni'tulagandah enggana (ti abalanan nan ahin an bumadang hinan dotag unu ma'an ta minaynayun an adi mapitay). At hiyaat un inyuldin Apo Dios an ma'ahhapul an middum nan ahin hinan e'nongda ti hiyah ne goh di pi'tulagandan Apo Dios (Lev. 2:13).

Levi ta banohda ti dida ya anggay hinan holag Israel di mi'id ah banohna.”

Hay Miyapulun Idat nan Holag Levi

²⁵ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

²⁶ “Alyom hinan holag Levi di, Wa ay ta alanyu nan mun'iyapulu an malpuh nan holag Israel an idat'un da'yuh banohyu ya anonyu goh nan mun'iyapulu ta e'nongyu.

²⁷ At henen idawatdan Ha"iin ya paddungnay un hiyah ne inhabalyu an pa"abto'yun paguy ya pa"amma an bayah.

²⁸ At mahapul an da'yu goh di mange'nong ay Ha"iin an Dios hi miyapulun midat ay da'yu an malpuh nan holag Israel. Ya henen idawatyun Ha"iin ya mahapul an idatyuh nan Nabagtun Padin hi Aaron.

²⁹ At an amin nan nidat ay da'yu ya pilionyu nan ma"aphod ahan ta hiyay e'nongyun Ha"iin.

³⁰ At alyom goh hinan holag Levi di, Nalpah ay an indawatyu nan ma"aphod ya hiyah ne paddungnay nalpuh nan bento'yun paguy ya greyp an miyammah bayah.

³¹ Ya mabalin an malgom hinan lugal di pangananyun hina"ama ti nidat ay da'yu ta lagbuyuh nan puntamuanyuh nan Me'gonan an Kuwaltu'.

³² Ya adi ayu mabaholan hi un hay pilionyu an onong ya nan ma"aphod ahan an onong'un Dios. At adiyu puhion nan nidawat an indat nan holag Israel, at adi ayu matoy.”

19

Nan Danum an Pangulah

¹ Ya inalin Apo Dios ay da Moses ay Aaron di,

² “Hiyah te aat di ohan uldin'uh minaynayun: Alyonyuh nan holag Israel ta iyalidan da'yuy ohah mumbolah an kilaw hi bakan mi'id ah gan-itna ya agguy nitamu.

³ Ya idatyun Eleazar an padi ta ibataanah nan way nungkampuanu, ya pinaltinah nan way hinagangna.

⁴ Ta malpah ya eneddo' Eleazar nan ga'umutnah nan dalan nan kilaw, ya winalhiyanah mumpapitu nan hinagang nan Me'gonan an Kuwaltu.

⁵ Ya me'nong henen bakan ma'i'imul, ya mipulu' ta moghob an amin nan up'upna, ya lamohna, ya dalana, ya minalutunah nan awadan Eleazar.

⁶ Ya ummal hi Eleazar hinan ayiw an ceder, ya nan hapang di hyssop, ya nan mumbolah an linubid, ya ipa'wahnah nan way dumaladalang an apuy an wadan di nipulu' an baka.

⁷ Ya nalpah ay hana ya iloba'na nan lubungna ya nun'amoh ya un mahkay humgop hinan nungkampuanda, mu alyon di Uldin an nappuhiy odolna damdama ta nangamung hi mahdom.

⁸ Ya heden tagun nanghob hinan baka ya maphapul an iloba'na goh di lubungna ya nun'amoh, mu niyuldin an munnanong an nappuhiy odolna ta nangamung hi mahdom.

⁹ At nan tagun alyon di Uldin an maleneh di odolnay hiyay mangamung hinan dapul nan noghob an baka ta ibataanah nan nungkampuanda ta italeponah nan alyon di Uldin an maphod an lugal hi ipatangana. Ya mitalepon

ta way iddum nan holag Israel hinan danum an ma'usal hinan pangaliwan hi bahol.

¹⁰ Ya nan tagun mangamung hinan dapul nan uyaw an baka ya mahapul an iloba'nay lubungna, mu alyon nan Uldin an adi maleneh di odolna damdama ta nangamung un mahdom. Ya heten Uldin ya mahapul an hiyay minaynayun hi unudon nan holag Israel ya nan bunag an ni'hitun dida.”

Hay Manapah Natoy

¹¹ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya wada ay di manapah nan natoy an tagu ya alyon di Uldin an mituluy an adi maleneh di odolnah pituy algaw.

¹² At mahapul an unudon nan niyuldin, at numpawalhih odolnah nan danum an umipaphod hi odolna, mu mahapul an atonah nan miyatlu ya nan miyapitun algaw. Mu gulat ta adina aton hinan miyatlu ya nan miyapitun algaw ya niyuldin an adi maleneh di odolna.

¹³ At an amin nan manapah nan odol di natoy an tagu ta agguy numpawalhih odolnah nan danum an umipaphod at niyuldin an mituluy an adi maleneh di odolna, ya puhiona nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltun Apo Dios. At henen tagu ya mapogpog di iddumanah nan holag Israel.

¹⁴ Ya hiyah te Uldin hi ma'at hi un way matoy hinan abungnan tulda. An amin nan tatagun wah di ya ta'on nan humgop eden abung ya alyon di Uldin an matuluy an adi maleneh di odolnah pituy algaw.

15 Ya an amin nan bangan wah di an umat hinan tibung unu bahun mi'id alubna ya alyon di Uldin an mapaniaw hi ma'usal.

16 Ya gulat goh ta inah'upanyuh nan malgom an lugal an manghan di taguh nan tagun napatoy hi hanggap, unu nan natoy an dumalat hi dogoh, unu nan tungal di natoy, unu hay lubu' ya dina-payu at alyon di Uldin an matuluy an adi maleneh di odolyuh pituy algaw.

17 At hiyah te atonyuh nan tagun alyon di Uldin an agguy naleneh di odolna: Ummal ayuh dapul din noghob an baka, ya inittuyuh nan tibung, ya inittuwanyu goh hi pa'ahhagub an danum.

18 Ya nan tagun niyuldin an maleneh di odol-nay hiyay ummal hinan holo' an hyssop an ay hanganga, ya itamolnah nan danum ta iwalhinah nan tulda, ya an amin goh hinan gina'un wah nan tulda, ya nan tatagun wah di, ya nan tagun nanapah nan pinatoydan tagu, unu tungal di tagu, unu un hay natoy an dumalat di dogoh, unu hay nanapah nan lubu'.

19 At nan miyatlu ya miyapitun algaw ya nan tagun maleneh di odolnan alyon di Uldin ya walhiana nan tagun alyon di Uldin an agguy naleneh di odolna. Ya nan miyapitun algaw ya henen tagun nawalhian ya iloba'nay lubungna, ya mun'amoh, at henen mahdom enen miyapituy algaw ya alyon di Uldin an maleneh di odolna mahkay.

20 Mu gulat ta nan tagun alyon di Uldin an agguy naleneh di odolna ya adina aton di mahapul ta pumhod di odolna ta maleneh an alyon di Uldin ya mapogpog di iddumanah nan tatagu' an Dios

ti puhiona nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu ti agguy numpawalhih odolnah nan danum an umipaphod.

²¹ Ya hiyah te Uldin hi mahapul an minaynayun hi atonyu.

Nan tagun mangiwalhih nan danum an umipaphod ya mahapul goh an iloba'nay lubungna ti dumalat nan nanapaanah nan danum an mangipaphod enen tagu, ya mituluy an adi maleneh di odolna an alyon di Uldin hi engganah mahdom.

²² Ya an amin nan dapoon nan tagun alyon nan Uldin an agguy naleneh di odolna ya niyuldin an mapaniaw hi ma'usal. Ya an amin nan manapah nan dinapan den tagu ya niyuldin an adi maleneh di odolna ta nangamung un mahdom.”

20

Nan Danum an Nalpuh Batu

¹ Hidin hopap di bulan* ya an amin nan hohlag Israel ya immatamdah nan Mapulun an Zin, ya nungkampudad Kadesh. Ya hidiy gutud di natayan Miriam, ya hidi goh di nilubu'ana.

² Ya heden lugal an nungkampuanda ya mi'id ah danum hi inumonda. At na'amung nan tatagu ta amuyuanda goh da Moses ay Aaron.

³ Ya immuydan Moses, ya ni'hongngeldan hiyan invaliday, “Un onaynah un ami ni'yatoy

* **20:1** Unu Nisan/Aviv, 1405 B.C. Ta'on un agguy nibaag di tawon hinan texto mu inila tu'u an hiyay miyanapat hi tawon hidin nakakan nan Hudyud Egypt (Num. 20:22-29; 33:38), ya hay bulan ya March-April hinan calendar tu'u.

hidin i'ibba tu'un nun'atoy hinan hinagang Apo Dios!

⁴ Ya anaad tuwali ta itnud da'min iyalih tun mapulun ta hiyay atayanmin amin ya ta'on tun a'animalmi?

⁵ Ya anaad tuwali ta enekak da'mih ad Egypt ta inyali da'mih tun nappuhin luta? Ti heten luta ya adi ahan tummol di mitanom an mi'id di pangngalan hi bogah, unu figs, unu greyp, unu ayiw an pomegranate, ya mi'id goh di danum hi inumon!”

⁶ At tinaynan da Moses ay Aaron nan tatagu ta immuydah nan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltu ta nunlu'bubdah nan lutan nunluwalu. Ya numpattig ay dida nan benang Apo Dios.

⁷ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

⁸ “Alam din hul'udmu, ya amungonyun Aaron an amin nan holag Israel. Ya wa ay ta na'amung ayun amin ya himmapit'ah nan batu ta malmuy danum ta way ipa'inumyuh nan tatagu ya nan a'animalda.”

⁹ At immuy innal Moses din hul'ud an nipatang hinan way Kahon an Nittuwan nan Uldin ti hiyah ne nimandal hi atona.

¹⁰ Ya la'tot ya inamung da Moses ay Aaron nan tataguh nan way hinagang di batu, ya inalin Moses ay diday, “Da'yun umamu'amuyu ya donglonyuh ten alyo! Hay pohdonyu nin ya pabuhu'onmi nan danum an malpun ten batu?”

¹¹ At inta'nang Moses nan hul'udna, ya impidwanan inhaplat hinan batu. Ya bimmuhu' di do'ol an danum, at imminum an amin din tatagu ya din a'animalda goh.

12 Mu bimmungot hi Apo Dios ay da Moses ay Aaron, ya inalinan diday, “Dumalat nan agguyyu nangipat-tigan hinan nidugah an abalina' hinan holag Israel at bo'on da'yuy mangipangulun mangiyatam ay didah nan lutan din intulag'uh ipaboltan'un dida!”†

13 Ya hiyah te obob ad Meribah‡ ti hidiy *nangamuyuan* nan holag Israel ay Apo Dios, ya hidiy nangipattigan Apo Dios an Hiya ya me'gonan.

Hay Nangipawaan nan Alid Edom hi Aluhan nan Holag Israel

14 Ya heden awadan nan holag Israel hidid Kadesh ya nunhonag hi Moses hi udumna ta immuy hinan alid Edom, ya inalin nan nahnag di, “Hay nannag ay da'mi ya nan tutulangmun holag Israel. Ya inilam an amin di ligat an hinoltapmi

15 ti inilam di aat nan immayan nan o'ommodmih ad Egypt, ya hidiy ni'hituwanmih do'ol hi tawon, ya pinaligligat da'mi ya nan a'apumih nan i'Egypt.

16 Ya unat goh nunluwalu amin Apo Dios ta numpabadang ami ya dengngolnay luwalumi, at hennagna han Anghelna§ ta enekak da'mih ad

† 20:12 Anaad ta nidugah di inat Moses ti ay paddungnay itang di nibahhawana? Manu ay ti (1) agguyna inunud nan mandal Apo Dios (verse 12), ya (2) hinapitnay nappuhi an adi maphod hi hapiton di tagu (Psa. 106:33), ya (3) agguyna impattig nan anidugah di abalanan Apo Dios ta bumuhu' nan danum hi un way humapit ay hiya (verse 12). ‡ 20:13 Hay pohdonan ibaga ya *amuyu*. § 20:16 Hi Jesu Kristu nin an nipattig hinan gutud di Old Testament.

Egypt. At ad ugwan ya ihna amih tud Kadesh an neheggon hinan babluyyu.

17 Ya al'alu'onmi ni' he"a ta iyabulutmu ni' di pange'wanmih nan babluyyu. Adimi ihingngi an e'wah nan payawyu unu nan nuntanomanyuh nan greyp, ya adimi goh inumon nan danum hinan bubunyu, mu hay pange'wanmi ya nan ma'alih Kulhan di Ali* ta henen kulhay u'unudonmi ta nangamung unmi lauhan nan babluyyu."

18 Mu nan alid Edom ya tembalnan inalinay, "Adimi abuluton an e'wayuh tu! Ti atonyu ay ya gubatonmi da'yu!"

19 Ya inalin nan holag Israel di, "E'wami ni', mu nan bagwaan an nadalanan an kulhay dalanonmi. Ya gulat ta way uminum ay da'mi unu nan a'animalmih nan danumyu ya bayadanmi. Hiyah ne ya anggay di ibagami, at iyabulutmu ni' di pange'wanmih nan igad di luta."

20 Mu nan holag Edom ya inya'addidan inaliday, "Adi ahan miyabulut an e'wayu!" Ya bimmuhu'da nan nun'ala'eng an tindalun nan holag Edom ta gubatonda nan holag Israel.

21 Ya dumalat nan agguy namhodan nan holag Edom hi pange'wan nan holag Israel hinan hakupda at hay nat'on di nange'wan nan holag

* **20:17** Hiyah ne nundengwan kulha, ya i"ihna goh ad ugwan. Hay nete"aana ya ad Arabia hi appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw, ya hay negpongana ya hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw ya ad Damascus an kapitulyud Syria.

Israel.†

Hay Natayan Aaron
(Num. 33:38-39)

²² Ya tinaynan nan holag Israel ad Kadesh, ya impadehda ta nangamung unda nidadong hinan Duntug an Hor.

²³ Ya himmapit hi Apo Dios ay da Moses ay Aaron hi awadandah nan Duntug an Hor hinan igad hinan babluy ad Edom, ya inalinay,

²⁴ “He”a, Aaron, ya umuy’a middum hinan o’ommodmuh penghana, at hiyanan adi’a umatam hinan lutan intulag’uh idat’uh nan holag Israel. Ti da’yu ya numbahol ayu ti aggyuyu inunud nan immandal’un da’yuh nan danum ad Meribah.”

²⁵ At inalina goh di, “Ya he”a, Moses, ya itnudmuh Aaron ya nan lala’in imbaluynan hi Eleazar ta munti’id ayuh tulid nan Duntug an Hor.

²⁶ Ya anom nan magayad an inlubung Aaron ta ipilubungmun Eleazar ti hi Aaron ya hidiy atayana ta middum hidin nun’atoy an o’ommodityuh penghana.”

²⁷ At inunud Moses henen immandal Apo Dios hi atona. At nunti’iddah nan Duntug an Hor an wan a’amangon nan tatagu didah punti’idanda.

²⁸ Ya unat goh nidadongdah nan buludnah nan duntug ya nun’aan Moses din magayad an inlubung Aaron, ya impilubungnan Eleazar an

† **20:21** Inyadin Apo Dios nan Hudyun manakup hinan babluy ad Edom ti hi Esau an ommodda ya hin’agida ay Jacob an nan ommod di Hudyu (Deut. 2:4-6), hiyaat un nat’on di nange’wanda.

imbaluy Aaron. At natoy hi Aaron hidih nan buludnah nan duntug.

Ya unat goh nalpah ya nundadyu da Moses ay Eleazar.

²⁹ Ya unat goh dengngol an amin nan tatagun holag Israel an natoy hi Aaron ya nginuhuda hiyah himbulan.

21

Hay Nangabakan nan Holag Israel hinan iCanaan

¹ Ya nan alid Arad an iCanaan hidid Negev ya dengngoldan na'uy nan holag Israel an wadadah nan kulhah ad Atharim ya immuy nan tindaluna ta ginubatda dida, at penlohday udum an holag Israel.

² Ya ni'tulag nan holag Israel ay Apo Dios an in-aliday, “Gulat ta ipa'abakmun da'mi daten tatagu at ubahonmi goh nan babluyda.”

³ Ya inabulut Apo Dios nan inalida, at binadangan dida ta inabakda nan i'Arad. At numpatoyda didan amin, ya *numpa"idan* amin nan siudadda. Ya nginadnandah nen babluy ta ad Hormah.*

Nan Gambang an Niyammah Umat hi Ulog (Jn. 3:14)

⁴ Ya tinaynan nan holag Israel nan Duntug an Hor ta ene'wadah nan dalan an miyuy hinan Mumbolah an Baybay,† mu inlikawdah nan lutad Edom. Mu la'tot ya himmigada nan tatagun dumanallanan, ya nunlilida.

* **21:3** Hay pohdonan ibaga ya *napa"i*. † **21:4** Unu Red Sea.

⁵ At numpahalda da Apo Dios ay Moses an inালiday, “Anaad ta enekak da'mih ad Egypt ta inyali da'mih tu ta hitun mapulun di atayanmi? Ya ten mi'id goh di ma'an, ya danum, ya ten la'tot ya nahengla amih nan gunmi onon!”

⁶ At hennag Apo Dios di atata'ot an ulog hinan awadanda, at do'ol di nun'alatdah nan tatagun holag Israel, at do'ol di nun'atoy.

⁷ Ya immuy nan tatagun Moses, ya inালiday, “Numbahol ami ti nappuhiy hinapitmih aat Apo Dios ya umat goh ay he"a! At ad ugwan ni' ya munluwalu'an Apo Dios ta pakakona nan do'ol an ulog!” At inluwaluan Moses nan tatagu.

⁸ Ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Iyammam nan gambang hi umat hi ulog, ya impautmuh nan utdu' di hul'ud, ya inluhadmu ta wa ay ta itangad nan na'alat enen nipaut an ulog ya pumhodda an adida matoy.”

⁹ At inyamman Moses nan gambang hi umat hi ulog, ya impautnah nan utdu' di hul'ud ta wa ay ta itangad nan na'alat enen nipaut an ulog ya pumhodda an adida matoy.

Hay Dimmatngan nan Holag Israel hi ad Moab

¹⁰ Ya inaynayun nan holag Israel an numbaat ta nidatongdah ad Oboth, ya hidiy nungkampuanda.

¹¹ Ya impadehda goh ta tinaynandad Oboth ta dimmatongdah nan mapulun hi ad Iye Abarim, ya hidi goh di nungkampuandah nan hinagang ad Moab hi immapit hi buhu'an di algaw.

¹² Ya numbotanda goh ta immuyda nungkampuh nan Hadog an Zered.

¹³ Ya numbotanda goh ta immuyda nungkam-puh nan way pangngel di pingit nan Wangwang an Arnon an wah nan mapulun an nida"it hinan hakup di holag Amor. (Nan Wangwang an Arnon ya igad hi numbattanan di iMoab ya nan holag Amor.

¹⁴ At hiyah te nitudo' hinan Liblun di Ni'gubagubatan Apo Dios an inalinay,

“Hidi ya wada nan Waheb ad Suphah an nan daplah,

ya hidi goh hinan Wangwang an Arnon.

¹⁵ Ya minaynayun hi engganah nan lihad hinan nundotalana,

ya niyatam hi ad Ar,

ya niyatam goh hinan igad hi ad Moab.”)

¹⁶ Ya nakakdah di ta numbotanda ta immuydad Beer,‡ ya hidiy awadan nan obob, at inalin Apo Dios ay Moses di, “Amungom nan tatagu ta idata' didah danum.”

¹⁷ Ya hidiy nangikantaan nan holag Israel eten kanta:

“*Bubun*, pun'ibuhu'muy danummu,

at apngaon da'ah kanta.

¹⁸ Ikantamiy aat ten bubun an linhu'an nan imbaluy di ali

ti linhu'an nan a'ap'apu an hay hul'udday nunluhu'da.”

Ya la'tot ya nakakdah nan mapulun ta immuydad Mattanah.

¹⁹ Ya numbotanda ta immuydad Nahaliel. Ya nakakdad Nahaliel, ya immuydad Bamoth.

‡ **21:16** Hay pohdonan ibaga ya *nan bubun*.

²⁰ Ya nakakdad Bamoth ta immuydah nan nundotalana an hakup ad Moab ta engganah nan buludnah nan Duntug an Pisgah an a'amangan din mapulun.

Hay Na'abakan nan Alin hi Sihon

(Deut. 2:26-37; Psa. 135:11-12; 136:19)

²¹ Ya nunhonag nan holag Israel hi umuy ay Sihon an alin di holag Amor, ya invaliday,

²² “Iyabulutmu ni' di pange'wanmih nan babluyyu. Ya adimi ibahhaw an e'wah nan way payawyu, unu nan nuntanományuh nan greyp. Ya adimi inumon di danum hinan bubunyu. Mu hay pange'wanmi ya nan Kulhan di Ališ ta nangamung unmi lauhan nan babluyyu.”

²³ Mu aggy ahan inyabulut Sihon di nange'wan nan holag Israel hinan babluyda. At inamungna nan tindaluna ta immuyda ginubat nan holag Israel hinan mapulun ad Jahaz.

²⁴ Mu nangabak nan holag Israel, at numpatoyda dida, at hinakupda nan lutada an nete"ah nan Wangwang an Arnon ta engganah nan Wangwang an Jabbok, mu adida pa"ahgop hinan babluy di holag Ammon ti nihamad di allup nan igad di babluyda.

²⁵ At hinakup nan holag Israel an amin nan siudad nan holag Amor, ya niddum ad Heshbon ya nan nun'eheggon hinan nunlene'woh an abablubabluy.

²⁶ Ti ad Heshbon ya siudad an nunhituwan Sihon an alin di holag Amor an din nangubat hinan

§ 21:22 Bahaom nan footnote di Num. 20:17 ta innilaom di aat ten kulha.

alin di iMoab, ya inabakna dida, at hinakupnan amin di lutada ta engganah nan Wangwang an Arnon.

²⁷ At hiyaat un nan nangitudo' hi kanta ya alyonay,

“Umali ayud Heshbon

ta ipaphod tu'u nan napa"in siudad Sihon!

²⁸ Ti wada han apuy an nalpud Heshbon

an dumaladalang hinan siudad Sihon,

at immuy ta nunggohobna nan siudad ad Ar an hakup ad Moab

an awadan nan atata'nang an duntug an ma'amang hinan Wangwang an Arnon.

²⁹ Mahmo' nan iMoab ya da'yun tatagun mundayaw ay Chemosh*

ti inyabulutnan ipaploh nan linala'in limmayaw ya nan binabai ta himbut Sihon an alin di holag Amor!

³⁰ Mu mabi'bi'ah ami ya un dida,

at nun'a'ubahda ya ta"on nan babluyda an nete"ad Heshbon ta engganad Dibon!

Ya nun'iwalitangmi didan mete"ad Nophah ta engganah ad Medeba.”

³¹ At nunhitu nan holag Israel hinan lutan di holag Amor.

³² Ya unat goh numbangngad din hennag Moses an immuy nunhi'im eden babluy ad Jazer ya ni'gubatda nan nun'eheggon an babluy, at nangabakda nan holag Israel, at penlohdah den

* **21:29** Nan na'abbagbagtun bulul di iMoab.

siudad, ya numpakakda nan holag Amor an numpunhituh di.

Hay Na'abakan nan Alin hi Og

(Deut. 3:1-11; Psa. 135:11-12; 136:20)

³³ Ya imbaweng nan holag Israel di nange'wanda ta nan kulha an miyuy ad Bashan di enengwada. Mu nan alid Bashan an hi Og ya initnudna nan tindaluna ta umuyda damuwon nan holag Israel ta gubatonda didad Edrei.

³⁴ Ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Adim ta'tan hi Og ti baliwa' da'yu! At an amin nan tataguna ya nan lutana ya idat'un da'yu. At hay atonyu ya umat hinan inatyun Sihon an alin di holag Amor an nunhitud Heshbon.”

³⁵ At pinatoyda nan Alin hi Og, ya ta'on nan imbabaluyna, ya an amin nan tataguna. At mi'id ahan di na'angang hi ohah matagu. Ya hinakupdan amin an penloh nan numbabluyan Og.

22

Hay Nangipa'ayagan nan Alin di iMoab ay Bal-aam

¹ Ya innaynayun nan holag Israel an numbotan ta nangamung unda nidatong ad Moab an neheggon hinan Wangwang an Jordan hinan dammang ad Jericho, ya nungkampudah dih nan nundotal an luta.

² Ya tinnig Balak an lala'in imbaluy Zippor henen inat nan holag Israel hinan holag Amor,

³ ya ma'atta'ot heden ali ya an amin nan tatagunan iMoab ti do'ol nan holag Israel an wah di.

⁴ At ni'hapit nan alin di iMoab hinan a'ap'apun di iMidian an inalinay, “Na'uydan umali nan do'ol

ahan an tatagun holag Israel! At un na'amtang di atonda ya numpa"idan amin di logom an wah tun babluy tu'u an umat hinan aton di bakan mangan hi holo' hinan pumpahtulan!"

⁵ Ya hennagnay udumnah nan tataguna ta umuyda ayagan hi Balaam* an hina' Beor an nunhitud Pethor an neheggon hinan Wangwang an Euphrates an alyonay, "Wah tuda han do'ol ahan an tatagun nalpud Egypt! Ya hinakupdan amin tun lutan nunlene'woh hitun wada', ya ten pohdondan hakupon an amin tun luta'!

⁶ Ya do'do'ol daten tatagu ya un da'mi, at umali'a ni' ahan ta badangana' ta idutam daten tatagu ta olom ni' ya abakonmi dida ta lumayawda! Ti inila' an wa ay ta wagaham nan tatagu ya bumi'ahda, ya wa ay ta idutam dida ya mi'id bi'ahda."

⁷ Ya inla"uy nan a'ap'apun di iMoab ya nan iMidian ta umuyda, ya inodnanday pumbayad-dah nan idut. Ya unat goh nidatongdan Balaam ya inulgudda nan inalin Balak.

⁸ Ya inalin Balaam ay diday, "Umiyan ayuh tu ta awni ta maweet ya un'u ibaag di ma'at hi itudun Apo Dios ay ha"in." At immiyan nan a'ap'apuh abung Balaam.

⁹ Ya inalin Apo Dios ay Balaam di,† "Ngadan

* **22:5** Hi Balaam ya propeta, ya hidid Deir Alla hi ad Jordan ya na'ah'upan nan ohan inulgudna an agguy nitudo' hinan Hapit Apo Dios an nitudo' hinan hapit di Aramaic. † **22:9** Ta'on un ni'hapit hi Apo Dios ay Balaam mu adi tu'u nomnomon an hiyay propetan Apo Dios ti numba'i hiya (Num. 24:1), ya do'ol di verses an namahiw ay hiya (Num. 31:7-8, 15-16; Deut. 23:3-6; Josh. 13:22; 24:9-10; Neh. 13:1-3; Mic. 6:5; II Pet. 2:15-16; Jud. 11; Rev. 2:14).

danen linala'in immiyan?"

10 Ya tembal Balaam an inalinay, "Nan alih ad Moab an hi Balak an hina' Zippor di nannag ay dane an alyondan ha'in di,

11 Wadada han tatagun nalpud Egypt an hinakupdan amin nan lutan nunlene'woh hinan babluy. At pohdo' ya umali'a ta idutam dida ta way ato' an mangabak ya numpakak'u dida."

12 Mu inalin Apo Dios ay Balaam di, "Adi'a mi'yuy ay dida, ya adim idutan danen tatagu ti winagaha' dida!"

13 Ya unat goh nabiggat ya bimmangon hi Balaam, ya immuy hinan a'ap'apun hennag Balak, ya inalinay, "Mumbangngad ayuh babluyyu ti adi iyabulut Apo Dios an mi'yalia' ay da'yu."

14 At numbangngad nan hennag Balak, ya in-alidan hiyay, "Adi pohdon Balaam an mitnud ay da'mi."

15 Mu nunhonag goh hi Balak hi do'do'ol an a'ap'apu, ya nun'abagtuy haadda ya un din nahun.

16 Ya unat goh immatamda ay Balaam ya inali-day, "Hiyah te pohdon Balak an imbaluy Zippor an ibagan he"a ta adim abuluton nan mangipawah umaliam ay ha'in.

17 Mi'yali'a ni' ahan ta idutam daten tatagu! At do'ol di idat'un he"ah lagbum, ya ato' an amin di alyom ay ha'in."

18 Mu inalin Balaam ay danen baal Balak di, "Ta'on un idat Balak nan palasyuna an napnuh balitu' ya silver ya adi mabalin hi un'u adi aton nan mandal Apo Dios!

19 At ta'on ya umiyan ayuh tud ugwan an labi an umat hi inat din nahhun an immali ta innilao' goh di alyon Apo Dios ay ha'in."

20 Ya henen nahdom ya himmapit hi Apo Dios ay Balaam, ya inalinay, "Gulat ta he"ay awiton danen linala'in immali at mabalin an mitnud'a. Mu nan inali' ay he"a ya anggay di atom."‡

Hay Nanamuwan Balaam hinan Anghel

21 Ya unat goh nabiggat ya nuntakay hi Balaam hinan tennan dongkina, at nitnud hinan a'ap'apun di iMoab.

22 Mu ma'abbungot hi Apo Dios an dumalat di itnudan Balaam, at heden gun pundaldallanan da Balaam ya nan duwan baalnan ni'yibbana ya hinawanan nan Anghel Apo Dios§ nan dalan an pange'wan da Balaam.

23 Ya tinnig nan dongkin Balaam din Anghel Apo Dios an timma'dog hinan dalan an ino'odnanay hanggap, ya imbawengna ta nan payaw di nange'wana. At hinuplit Balaam nan dongkina ta imbanggadnah nan kulha.

24 Mu immuy goh an timma'dog nan Anghel hinan na'ullipit an dalan an numbattanan di natamman hi greyp an na'allup di numpinnanggel.

25 Ya unat goh tinnig nan dongki nan Anghel ya nahlig ta nipaeng hinan tapeng, at nigadgad di hu'in Balaam, at hinuplitna goh nan dongkina.

‡ 22:20 Gapu ta inilan Apo Dios an penpenhod Balaam an mi'yuy ay dida at inabulutnay itnudana. Mu bo'on hene immannung an planun Apo Dios (verse 12). § 22:22 Mid mapto' ya hi Jesu Kristun nipattig hinan gutud di Old Testament.

26 Ya nahlig goh nan Anghel Apo Dios ta timma'dog hinan na'ullipit an dalan an mi'id di pangiyiwangan hi pange'wan hinan nump-inanggel.

27 Ya unat goh tinnig nan dongki nan Anghel ya nunlu'bub. At ma'abbungot ahan hi Balaam, ya inhuplitna din hul'udnah nan dongki.

28 Ya impahapit Apo Dios heden dongki, ya in-alinan Balaam di, “Hay inat'un he"a ta hinuplita' hi numpitlu?”

29 Ya tembal Balaam an inalinay, “Manu ay ti gunna' linayahan ay he"a! Ya gulat ta waday hanggap hi inodna' at patayo' he"ad ugwan!”

30 Ya inalin goh nan dongki di, “Undan bo'on ha"in nan dongkim an gunmu nuntakatakayan an nete"ah awada' ay he"a ta nangamung ad ugwan? Ya undan waday inat'un he"ah umat hinah din hopapna?”

Ya inalin Balaam di, “Mi'id.”

31 At indat Apo Dios di abalanan Balaam an mannig hinan Anghel an timmata'dog ya ino'odnanay hanggap. Ya unat goh tinnig Balaam ya nunhippi, ya inluungna ta nangamung immatam hinan lutay angahna.

32 Ya inalin nan Anghel Apo Dios ay hiyay, “Anaad ta hinuplitmuh ten dongkih numpitlu? Manu ay hinawana' he"a ti adi' pohdon henen ninomnommun aton!

33 Mu tinniga' hinan dongkim, at hiyaat unna' iniwangan ay hiyah numpitlu. Mu gulat ta ag-guya' iniwangan at immannung an he"ay pina-toy'u, at nan dongki di hiyay tinagu'!”

³⁴ Ya inalin Balaam hinan Anghel Apo Dios di, “Numbahola' ahan ay Apo Dios! Ti agguy'u ahan inilah unna' gun hawanan ay he"ah nan owon! At gulat ay ta adim pohdon an umuya' ya mumbanggada' hi abung'u.”

³⁵ Ya tembal nan Anghel Apo Dios, ya inalinay, “Mabalin an mitnud'an daten linala'i, mu nan ibaga' ay he"ay hapitom ya anggay.” At nitnud hi Balaam ay daden linala'in u'upihyal Balak.

Hay Nanamuwan Balaam ay Balak

³⁶ Ya unat goh dengngol Balak an magadyuh dumatong hi Balaam ya immuy ta damuwona hiyah nan ohan siudad ad Moab an nan wah nan pingit di Wangwang an Arnon.

³⁷ Ya hidin nundammuda ya inalin Balak ay Balaam di, “Undan ahan agguy numpidway nangipa'ayaga' ay he"a ta umali'ah tu? Anaad ahan ta agguy'a ni'yalin dida? Undan hay ninom-nommu ya mid olog'un mangidat hi pohdom hi lagbum?”

³⁸ Ya tembal Balaam an inalinay, “Ten immalia' ad ugwan. Mu undan way abalina' ta nonong ya himmapita'? Ti ammuna nan alyon Apo Dios di hiyay hapito'.”

³⁹ At nitnud hi Balaam ay Balak ta immuydad Kiriath Huzoth.

⁴⁰ Ya nun'onong hi Balak hi baka ya kalnilu, ya indatanah dotag hi Balaam ya nan a'ap'apun nitnud ay hiya ta ihdada.

⁴¹ Ya unat goh nabiggat ya initnud Balak hi Balaam ta immuydah nan Duntug an Bamoth

Ba'al. Ya hidiy nangamangan Balaam hinan holag Israel.

23

Hay Hopap di Inulgud Balaam

¹ Ya inalin Balaam ay Balak di, “Iyammam di pituh pun'onngan hitu, ya inyalim di pitun manilhig hi baka ya pitu goh an buta'al an kalnilu.”

² At impiyamman Balak henen inalin Balaam hi atona. Ya enepong da Balak ay Balaam an ene'nong di hinohhah baka ya kalnilu eden pun'onngan.

³ Ya inalin Balaam ay Balak di, “Tumata'dog'ah tun awadan di e'nongmu ta umuya' ta olom man ya umalih Apo Dios an mi'hapit ay ha"i. Ya hay alyonan ha"i di hiyay alyo' goh ay he"a.” At immuy hinan ata'nang an duntug an mapulun.

⁴ At hidiy nanamuwan Apo Dios ay Balaam, at inalin Balaam di, “Indadaan'uy pitun pun'onngan, at ene'nong'uy hinohhah baka ya kalnilu.”

⁵ Ya intudun Apo Dios ay Balaam di hapitonan alyonay, “Mumbanggad'a ay Balak, ya hiyah te ibagam.”

⁶ At numbanggad hi Balaam, ya wagwah dih Balak an nunnanong an timmata'dog hinan awadan di ene'nongna. Ya ni'ta'dog goh ay hiya nan a'ap'apun di iMoab.

⁷ Ya himmapit hi Balaam an inalinay,
 “Hi Balak an alin di iMoab di nangipa'ayag ay
 ha"i ad Aram
 hinan aduntuduntug hi appet di buhu'an
 di algaw an alyonay,

Umali'a ta ipa'idut'un he"a nan holag Israel,
ya numpihulmu dida.

8 Mu hay ato' an mangidut ay didah un aggyuy
inidutan Apo Dios,

unu hay ato' an mamihul ay didah unda
agguy napihul?

9 Ya hidih nan way tulid di duntug ya inuhdunga'
dida,

ya tinnig'u dida,

ya hay pannig'un dida ya nilahhingan
tatagun adida pohdon an middum hi-
nan abablubabluy an hakup di Hentil.

10 Ya undan udot waday way olognan manguyap
hinan holag Jacob?

Ti ta'on di godwan nan uyapda ya mi'id
ologdan mangyap!

Ya hay pohdo' hi unna' matoy ya umata' ay
danan tatagun mi'id baholda,

ya hay angunuh di itagua' hi ataya' ya
maphod hi unna' umat ay dida!"

11 Ya inalin Balak ay Balaam di, "Anaad ta umat
hinay inatmun ha"in? Hay nangipa'ayaga' ay
he"ah tu ya ta idutam nan binuhul'u! Mu nat'on
di inatmu ti unmuat goh winagahan dida!"

12 Ya tembalnan inalinay, "Ma'ahhapul ahan an
emayaa' di hapito' ta ammuna nan inalin Apo
Dios di hiyay alyo'."

Hay Pidwan di Inulgud Balaam

13 Ya inalin Balak ay Balaam di, "Mitnud'a ni'
ay ha"in ta umuytah nan ohan lugal ta hidiy
pangamangam hinan holag Israel, mu adim tigon

didan amin ti un anggay nan wah nan pingitna.
Ya ta olom man ya hidiy pangidutam ay dida.”

14 At initnudnah Balaam ta immuydah nan payaw hi ad Zophim hidih nan way nundodottal hinan tulid di Duntug an Pispah. Ya inyamman goh Balak di pitun pun'onngan, ya enepongna goh an ene'nong nan manilbig an baka ya buta'al an kalnilu.

15 Ya inalin goh Balaam ay Balak di, “Tuma'dog'ah tun awadan di ene'nongmu ta umuya' hidi an mi'hapit ay Apo Dios.”

16 Ya dinamun Apo Dios ay Balaam, ya inalinay, “Itudu' di hapitom, at mumbangngad'an Balak.”

17 Ya numbangngad hi Balaam, ya tinnignah Balak an wagwah din timmata'doganah nan awadan din ene'nongna. Ya ni'tata'dog goh ay hiya nan a'ap'apun di iMoab. Ya inalin Balak ay hiyay, “Hay inalin Apo Dios ay he"a?”

18 Ya himmapit hi Balaam an inalinay,
“Ihamadmu, Balak an imbaluy Zippor,
ta donglom heten alyo'.

19 Hi Apo Dios ya adi umat hi tagu ti Hiya ya adi munlayah,
ya bo'on goh imbaluy di tagu,
at adina hukatan di ninomnomna.
Undan way intulagna ya agguyna
impa'annung?

Ya undan way inalina ya agguyna inat?

20 Ya hay intugunan ha"i in ya unna' munwagah,
at winagahana ay ya adi' abalanan an lumonon!

21 Ya mi'id di tinnignah nappuhih aat Jacob,

ya mi'id goh tinnignah numbaholan di
holag Israel.

Ya hi Apo Dios an dayawonda ya wagwadan
dida,
ya ibugawda an Hiyay alida.

²² Ya Hiyay nangekak ay didad Egypt,
at nunheglay bi'ahdan mipaddung hinan
atap an baka.

²³ Ya mi'id di olog nan pumalliw an mamalliw ay
Jacob unu mane'om ay hiya,
ya mi'id goh olog nan halupe ya duhong
an ba'in mama"ih nan holag Israel.
At hay alyondah aat Jacob ya nan holag Israel
ya inaliday,
Tigonyuy inat Apo Dios an mid al'alin
dida!*

²⁴ Emayaanyu ti mabi'ah daten tatagu an umat-
dah nan layon,
ya atata'otdan umatdah nan layon an adi
duminong ta engganah unna aminon
an ihda nan dempapna,
ya ininumnan amin di dalan nan pinatoyna!"

²⁵ Ya inalin Balak ay Balaam di, "Adim ay dida
idutan ya adim goh wagahan dida!"

* **23:23** Nan translationah English hinan King James Version ya,
"What hath God wrought!" Ya hiyah te nalpuwan nan hopap ya
nundengwan hapit an intelegraph Samuel F. B. Morse (1791-1872)
hi morse code hi awadanah nan kuwaltun di Supreme Court hinan
Congress ad Washington D.C. hi ad America hidin May 24, 1844
A.D., ya hay negpongan nan wirena ya ad Baltimore, Maryland hi
ad America.

26 Mu tembal Balaam an inalinay, “Un'u dan aggy inalin he" a an hay ibagan Apo Dios di hiyay ato' ya anggay?”

Hay Miyatlun Inulgud Balaam

27 Ya inalin Balak ay Balaam di, “Umali'a ta itnud'u he" a ta umuytah nan ohan lugal ta olom ya hidiy pangiyabulutan Apo Dios hi pangidutam ay dida!”

28 At initnud Balak hi Balaam ta inyuynah nan tulid di Duntug an Peor an hay ma'amang ya nan mapulun.

29 Ya inalin Balaam ay Balak di, “Ipiyamman goh hituy pituh pun'onngan, ya inyalim di pituh manilhig an baka ya pitu goh hi buta'al an kalnilu.”

30 Ya impiyamman Balak an amin nan inalin Balaam, at enepongnan ene'nong di hinohhan baka ya kalniluh nan pitun pun'onngan.

24

1 Mu i'innilan Balaam an nan holag Israel di pohdon Apo Dios an wagahan, at aggy mahkay immuy an ni'hapit ay Apo Dios an adi umat hidin numpidwan numba'iana. At hay inatna ya nunligguh ta inamangna nan mapulun.

2 Ya unat goh inyamang Balaam ya tinnigna nan holag Israel an na'uhi'uhig di nungkampuan di hinohhan himpangapu, ya niyo'odol nan Na'abuniyanan an Lennawan hiya.

3 At impahapit goh Apo Dios hiya, ya inalinay,
“Hiyah te ipa'innilan Balaam an imbaluy Beor,

- ya hiyah te ipa'innilan han tagun map-
atal an mabi'ah di panigawna,
⁴ ya hiyah te ipa'innilan han tagu an ay donglonay
nolo'a',
mu agguya' nalo' an dinidiat'u an titiggo'
di ipa'innilan nan na'abbagbagtun Apo
Dios ay ha"in.
- ⁵ Anakkayah an mun'aphod di numpunhituwan
nan holag Jacob an hi Israel!
- ⁶ Ya hay punhituwanda ya umat hinan ambibilog
an numpundotal,
ya umatdah nan galden hinan pingit di
wangwang!
Ya umat goh hinan ayiw an nabangluy
hunghungna an intanom Apo Dios,
ya umat goh hinan atata'nang an ayiw an
cedar hinan pingit di danum!
- ⁷ Ya mawaday do'ol an udan,
at do'ol di pananumdah nan intanomdah
nan payaw,
ya adi makudangan hi danum di itanomda!
- Ya nabagbagtu nan alida ya un hi Agag,*
ya hay pumpapto'ana ya mipabagbagtu!
- ⁸ Ya hi Apo Dios di nangekak ay didad Egypt,
ya hay bi'ahda ya umat hinan bi'ah di
atap an baka ta abalinandan abakon di
binuhulda,

* **24:7** Hay impa'innilan Balaam ya nan alin di holag Amalek an
agguy ni' nitungaw ti hidin amatagun nan Alin hi Saul di awadana
(I Sam. 15:32-33).

ya pun'ipungday tunggal di buhulda,
ya hay pamatoydah nan buhulda ya nan
panada!

⁹ Ya nan holag Israel ya umatdah nan ma'abbi'ah
an buta'al an layon an munlulu'bub an
nidadaan hi buhul,
ya umatda goh hinan tennan layon an
mi'id ah mangitulid an umuy maman-
gon ay hiya!

At nan mungwagah hinan holag Israel ya
mawagahan goh,
ya nan mangidut ay dida ya ma'idutan
goh!"†

¹⁰ Ya unat goh dengngol Balak an
agguy damdama inidutan Balaam ya
nunheglan ma'abbungot ahan ay Balaam, ya
nunggomgomnay ngamaynah bungotna, ya
init'u'nan inalinan Balaam di, "Impa'ayag da'a
ta idutam danen binuhul'u! Ya unmuat goh
tinuntunud an winagahan didah numpitlu!

¹¹ At umanamut'aat hi nunhituwam! Alyo' at
goh un da'a lagbuan hi ongol, mu agguy inyabulut
Apo Dios di pangidata' hi lagbum!"

¹² Ya tembal Balaam an inalinay, "Undan ag-
guy'u tuwali inali ay danen hennagmun man-
gawit ay ha" in di,

¹³ Ta"on un idat Balak ay ha" in an amin di silver
an pihhuna ya an amin nan balitu' an wah nan
palasyuna ya adi ahan mabalin hi un'u ibahhaw
nan intugun Apo Dios hi ato' an dumalat nan

† **24:9** Imbaag Balaam nan ni'tulagan Apo Dios ay Abraham (Gen. 12:3).

pangata' hinan logom! At nan inalin Apo Dios di hapito' ya anggay.

¹⁴ Ad ugwan ya ten mumbangngada' hinan babluymi, mu padana' he"a ta ipa'innila' di aton nan holag Israel hinan tatagum hi udum di algaw!"

Hay Miyapat hi Inulgud Balaam

¹⁵ Ya impahapit goh Apo Dios hiya, ya inalinay, "Hiyah te ipa'innilan Balaam an imbaluy Beor,

ya hiyah te ipa'innilan han tagun mapatal an mabi'ah di panigawna,

¹⁶ ya hiyah te ipa'innilan han tagu an ay donglonay nolo'a',

mu agguya' nolo' an dinidiat'u an titiggo' di ipa'innilan nan na'abbagbagtun Dios ay ha"in.

¹⁷ Ya innilao' an udum hi algaw ya waday malpuh nan holag Israel hi ohan ali

an umat hi ma"abnang an bittuan.‡

At pun'abakna nan a'ap'apun di iMoab,

ya pungumi'nay ulun nan tatagud Sheth.§

¹⁸ Ya nan holag Israel ya abakonda nan binuhulda an holag Edom,

ya hinakupda nan babluyda ta diday munhituh di,

‡ **24:17** Hay na'awatan nan Nanginnilan Linala'i an nalpuh nan babluy hi buhu'an di algaw hidin nannigandah nan ma"abnang an bittuan ad daya ya nitungaw nan Alin Pento' Apo Dios an nibaag eten verse (Mat. 2:1-2). At hi Jesu Kristuy ituduna. § **24:17** Diday nun'ahhun an tatagun numpunhitud Moab an hay ngadanda ya Shutu.

ya iddumdan hakupon ad Seir.

At dida an holag Israel di mangab'abak.

19 Ya malpuh nan holag Israel di ohan mumpam-atoy*

hi an amin an na'angang hinan siudad.”

Hay Miyaleman Inulgud Balaam

20 Ya intigaw Balaam hinan holag Amalek, ya himmapit an inalinay,

“Nan holag Amalek di hiyay ongol di abalinana ya un nan udum an babluy.

Mu udum di algaw at mapogpog ti ma'ubahdah enggana.”

Hay Miyonom an Inulgud Balaam

21 Ya intigawnah nan holag Ken, ya hinapitna han nipa"el an inalinay,

“Nan lugal an nunhituwanyu ya na'ihhamad an mi'id di al'ali,

ya nan nipabunan di abungyu ya nan gungit.

22 Mu udum di algaw at mun'atoy ayun holag Ken ti umali nan holag Ashur,

ya hinakup da'yu ta iyuy da'yuh nan babluyda,

ya pumbalinon da'yuh himbutda.”

Hay Miyapitun Inulgud Balaam

23 Hiyah te goh hinapit Balaam an nipa"el an inalinay,

“Undan nin way mataguh un ipa'annung Apo Dios di umat hina?

* 24:19 Hi Jesu Kristu.

24 Mu wadaday umalin nunlugan hi pupul an malpuh Cyprus,
 at gubatonda nan holag da Ashur ay Eber,[†]
 mu ta"on un dida ya ma'ubahda goh.”

25 Ya unat goh nalpah nan hinapihapit Balaam ya numbanggad an umanamut hi babluyda, ya immanamut goh hi Balak.

25

Nan Holag Israel hi ad Peor

1 Ya hidin awadandad Shittim ya ente"an nan linala'in holag Israel an nangelo' hinan binabain iMoab.*

2 Ti danen binabai ya inayaganda nan linala'in holag Israel hinan awadan di pun'onngandah bulul, ya ne"andah nan ene'nongda, ya ni'dayawdah nan bulul an dayawon di iMoab.

3 Ya dumalat nan pi'dayawan nan holag Israel ay Ba'al hi ad Peor ya ma'abbungot hi Apo Dios ay didan holag Israel.

4 Ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Ayagam an amin nan a'ap'apun nan holag Israel ta pun'ipapatoymu danen linala'ih nan way hina-gang di awada' hinan munggawa ta way ato' an mangidining an bumungot hinan holag Israel!”

5 Ya inalin Moses hinan huhuwis hi ad Israel di, “Pumpatoyyu nan i'ibbayun linala'in immuy ni'dayaw hinan bulul an hi Ba'al hi ad Peor!”

[†] **24:24** Hay pohdon ten hapit an Eber an ibaga ya *nan adagwin babluy*. At mid mapto' ya nan holag Eber ya adagwiynunhituwanda. * **25:1** Hay ad nomnom ene ya hi Balaam ti penhodnay un ma'abak nan holag Israel (Num. 31:8, 15-16).

⁶ Ya wada han ohan lala'in holag Israel an nangitnud hi ohah babain iMidian, ya inyuynah nan nungkampuanda, ya tinnig Moses ya an amin nan na'amung an holag Israel an ahikikilah nan pantaw di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios.

⁷ Ya unat goh tinnig Phinehas an lala'in imbaluy nan Nabagtun Padin hi Eleazar an ap'apun Aaron ya timma'dog, ya tinaynana daden na'amung, ya immuyna innal di gayangna,

⁸ ya inunudna din lala'ih nan abungna an hinumgupanda, ya ginayangna didan duwa. Ya nunhawang hi putun din babai, ya indohdohna ta nunta"opdan natibi'. Ya henen na'at di hiyay nangidinngan Apo Dios an nummoltah nan holag Israel.

⁹ At hay uyap di natoy an minoltan Apo Dios ya ba'inti ta opat di libuy tatagun holag Israel.

¹⁰ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

¹¹ “Dumalat henen inat Phinehas an imbaluy nan Nabagtun Padin hi Eleazar an ap'apun Aaron ya adia' mahkay bumungot hinan holag Israel ti mattig'u hiya an adina pohdon an waday udum an dios an anggay Ha"iin. At hiyaat un'u mahkay adi ituluy nan planu' hi pangubaha' ay dida an dumalat hinan bungot'u.

¹² At alyom ay Phinehas di, Itulag'un mi'id al'alih hiyah enggana.

¹³ Ya itulag'un mi'id al'alih nan holagna ta diday minaynayun an mumpadi ti agguyna inyabulut an waday udum an dios an anggay Ha"iin. Ya henen inatnay a'aliwan di bahol nan holag Israel.”

¹⁴ Ya hay ngadan din lala'in holag Israel an

ni'yatoy hidin babain iMidian ya hi Zimri an lala'in imbaluy Salu an holag Simeon.

¹⁵ Ya hay ngadan nen babain iMidian an napatoy ya hi Kozbi an imbaluy Zur an hiyay ohan mangipangpanguluh nan iMidian.

¹⁶ Ya himmapit goh hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

¹⁷ “Ibilangyu nan iMidian hi buhulyu,[†] at gubatonyu, ya pumpatoyyu dida

¹⁸ ti binalbaliyan da'yu, at dinayawyu nan bulul an hi Ba'al ad Peor an dimmalat hinan babain imbaluy han mangipangpanguluh nan iMidian an hi Kozbi an din napatoy hidin gutud di awadan nan nidugah an nunligatanyuh inatdad Peor.”

26

Hay Pidwan di Nangyapan Moses hinan Holag Israel

¹ Ya unat goh nalpah henen nidugah an dogoh ya inalin Apo Dios ay da Moses ay Eleazar an Nabagtun Padin imbaluy din hi Aaron an nahhun an Nabagtun Padiy,

² “Uyaponyun amin di hinohhan himpangpun holag Israel an muntawon hi ba'inti ya han nahuluk an olognan muntindalu ta way umuy mi'gubat.”

³ At heden awadandah nan nungkampuandah nan nundotal ad Moab hinan pingit di Wangwang an Jordan hinan dammang ad Jericho ya da Moses

[†] **25:17** Hi Midian ya ohan holag Abraham (Gen. 25:1-2), at hin'agida ay Isaac. Mu gapu ta binalbaliyan nan holag Midian nan holag Isaac an Hudyu at numbalindah buhul di Hudyu.

ay Eleazar an Nabagtun Padi ya intugundah nan a'ap'apun nan holag Israel di atondan mangyap hinan linala'in holag Israel.

⁴ Ya inalin Eleazar di, “Uyaponyun amin nan linala'in holag Israel an muntawon hi ba'inti ta han nahuluk di tawonda ti hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses hi aton tu'u.”

At hiyatuy nitudo' an uyap an amin nan holag Israel an nalpud Egypt:

Nan Holag Reuben

⁵ Hi Reuben di pangpangullah lala'in imbaluy Israel, ya hay imbalaluy Reuben ya hi Hanok (an hiyay napu'agan nan himpangapun an ma'alih Hanok), ya hi Pallu (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Pallu),

⁶ ya hi Hezron (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Hezron), ya hi Karmi (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Karmi).

⁷ At hiyanay napatadan nan holag Reuben an hay uyapdan amin ya napat ta han tuluy libu ya han pituy gahut ta han tulumpulu.*

⁸ Ya hay imbaluy Pallu ya hi Eliab

⁹ an hi aman da Nemuel, ya hi Dathan, ya hi Abiram. Ya da Dathan ay Abiram di pento' nan tatagu ta mumpapto', mu inamuyuan da Moses ay Aaron, ya niddumdan da Korah hidin nungngohoyandan Apo Dios.

* **26:7** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Reuben ya 46,500 di uyapda (Num. 1:20-21), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya unda 43,730 ya anggay, at nakudangandah 2,770. Mu do'ol di nun'a'atoy ay didah din numbaholan da Korah ti holag Reuben da Dathan ay Abiram, ya hi On (Num. 16:1-50).

10 Mu nanga' nan luta, at nun'a'unugdad dolom, ya niddum hi Korah, at natoydan amin din nangunud ay Korah an genhob di apuy di duway gahut ya han nabonglen linala'i. Ya heden na'at ay diday pangitigan nan tatagu ta way atondan adi mangat hinan inatda.

11 Mu nan imbabaluy Korah ya aggyuda ni'yatoy.†

Nan Holag Simeon

12 Ya hiyatuy nahlagan nan imbabaluy Simeon an himpangapu an nan holag Nemuel (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Nemuel), ya hi Jamin (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Jamin), ya hi Jakin (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Jakin),

13 ya hi Zerah (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Zerah), ya hi Shaul (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shaul).

14 Hay uyap an amin nan linala'in holag Simeon ya ba'inti ta duway libu ya han duway gahut.‡

Nan Holag Gad

15 Ya hiya hatuy linala'in himpangapu an holag Gad an hi Zephon (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Zephon), ya hi Haggi

† **26:11** Num. 16:1-50. ‡ **26:14** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Simeon ya 59,300 di uyapda (Num. 1:22-23), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya unda 22,200 ya anggay, at nakudangandah 37,100. Hidin numbaholan Zimri an holag Simeon ya ni'yatoy goh ay hiya nan 24,000 (Num. 25:9, 14), at mid mapto' ya dida goh di holag Simeon.

(an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Haggi), ya hi Shuni (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shuni),

¹⁶ ya hi Ozni (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Ozni), ya hi Eri (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Eri),

¹⁷ ya hi Arodi (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Arodi), ya hi Areli (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Areli).

¹⁸ Ya hiyanay himpangapu an holag di a'apun Gad an hay uyapda ya napat di libu ya han lemay gahut. §

Nan Holag Judah

¹⁹ Hi Er ya hi Onan di holag Judah, mu daten duwa ya natoydad Canaan.

²⁰ Ya hay udumnah holag Judah ya hi Shelah (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shelah), ya hi Perez (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Perez*), ya hi Zerah (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Zerah).

²¹ Hay holag Perez ya hi Hezron (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Hezron†), ya hi Hamul (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Hamul).

§ **26:18** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Gad ya 45,650 di uyapda (Num. 1:24-25), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya unda 40,500 ya anggay, at nakudangandah 5,150.

* **26:20** Hi Jesus ya holag Perez, at niddum hinan himpangapun ma'alih Perez (Ruth 4:18; Mat. 1:3; Lk. 3:33). † **26:21** Hi Jesus ya holag Hezron, at niddum hinan himpangapun ma'alih Hezron (Ruth 4:18; Mat. 1:3; Lk. 3:33).

22 Ya hay uyap daten himpangapu ya napitu ta onom di libu ya han lemay gahut an linala'i.‡

Nan Holag Issachar

23 Ya hiyatuy holag Issachar an hi Tola (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Tola), ya hi Puah (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Puah),

24 ya hi Jashub (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Jashub), ya hi Shimron (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shimron).

25 Ya hay uyap daten himpangapu ya nanom ta opat di libu ya han tuluy gahut an linala'i.§

Nan Holag Zebulun

26 Ya hiyatuy holag Zebulun an hi Sered (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Sered), ya hi Elon (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Elon), ya hi Jahleel (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Jahleel).

27 Ya hay uyap daten himpangapu ya nanom di libu ya han lemay gahut an linala'i.*

Nan Holag Manasseh

‡ **26:22** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Judah ya 74,600 di uyapda (Num. 1:26-27), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 76,500 di uyapda, at na'udmandah 1,900. § **26:25** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag

Issachar ya 54,400 di uyapda (Num. 1:28-29), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 64,300 di uyapda, at na'udmandah 9,900. * **26:27** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag

Zebulun ya 57,400 di uyapda (Num. 1:30-31), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 60,500 di uyapda, at na'udmandah 3,100.

28 Ya hiyatuy holag Joseph an didana nan holag da Manasseh ay Ephraim.

29 Ya hay holag Manasseh ya hi Makir (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Makir), ya hi Gilead (an hiyay napu'agan di himpangapun ma'alih Gilead). Hi Makir di hi aman Gilead.

30 Ya hay linala'ih holag Gilead ya hi Iezer (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Iezer), ya hi Helek (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Helek),

31 ya hi Asriel (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Asriel), ya hi Shechem (an hiyay napu'agan di himpangapun ma'alih Shechem),

32 ya hi Shemida (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shemida), ya hi Hopher (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Hopher).

33 Ya hi Zelophehad an holag Hopher ya mi'id holagnah linala'i an anggay di binabai an hay ngadanda ya hi Mahlah, ya hi Noah, ya hi Hoglah, ya hi Milkah, ya hi Tirzah.

34 Ya hay uyap daten himpangapu ya nabongle ta duway libu ya han pituy gahut an linala'i.†

Nan Holag Ephraim

† **26:34** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Manasseh ya 32,200 di uyapda (Num. 1:34-35), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 52,700 di uyapda, at na'udmandah 20,500. Ya agguay tu'u inilay anaad ta diday do'do'olda ya un nan udum an himpampun.

³⁵ Ya hiyatuy linala'in holag Ephraim an hi Shuthelah (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shuthelah), ya hi Beker (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Beker), ya hi Tahan (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Tahan).

³⁶ Ya waday holag Shuthelah an hi Eran (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Eran).

³⁷ Ya hay uyap daten himpangapu ya tulumpulu ta duway libu ya han lemay gahut an linala'i.‡

Dida hanay holag Joseph.

Nan Holag Benjamin

³⁸ Ya hiyatuy linala'in holag Benjamin an hi Bela (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Bela), ya hi Ashbel (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Ashbel), ya hi Ahiram (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Ahiram),

³⁹ ya hi Shupham (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shupham), ya hi Hupham (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Hupham).

⁴⁰ Ya waday holag Bela an hi Ard (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Ard), ya hi Naaman (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Naaman).

‡ **26:37** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Ephraim ya 40,500 di uyapda (Num. 1:32-33), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya unda 32,500 ya anggay, at nakudangandah 8,000.

⁴¹ Ya hay uyap daten himpangapu ya napat ta lemay libu ya han onom di gahut. §

Nan Holag Dan

⁴² Ya hiyatuy himpangapu an holag Dan an hi Shuham (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shuham).

⁴³ Ya hay uyapda ya nanom ta opat di libu ta han opat di gahut.*

Nan Holag Asher

⁴⁴ Ya hiyatuy holag Asher an hi Imnah (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Imnah), ya hi Ishvi (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Ishvi), ya hi Beriah (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Beriah).

⁴⁵ Ya hay holag Beriah ya hi Heber (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Heber), ya hi Malkiel (an napu'agan nan himpangapun ma'alih Malkiel).

⁴⁶ Ya wada goh di holag Asher an babai an mungngadan hi Serah.

⁴⁷ Ya hay uyap daten himpangapu ya nabongle ta tuluy libu ya han opat di gahut. †

§ **26:41** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Benjamin ya 35,400 di uyapda (Num. 1:36-37), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 45,600 di uyapda, at na'udmandah 10,200. * **26:43** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Dan ya 62,700 di uyapda (Num. 1:38-39), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 64,400 di uyapda, at na'udmandah 1,700. † **26:47** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Asher ya 41,500 di uyapda (Num. 1:40-41), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 53,400 di uyapda, at na'udmandah 11,900.

Nan Holag Naphtali

⁴⁸ Ya hiyatuy holag Naphtali an hi Jahzeel (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Jahzeel), ya hi Guni (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Guni),

⁴⁹ ya hi Jezer (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Jezer), ya hi Shillem (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Shillem).

⁵⁰ Ya hay uyap daten himpangapu ya napat ta han lemay libu ya han opat di gahut.‡

⁵¹ Ya hay uyap an amin di linala'i an holag Israel ya onom di gahut ta han ohay libu ya han pituy gahut ta tulumpulu.§

⁵² Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

⁵³ “Punggogodwom nan luta ta ipiyapongmuh nan hinohhan himpangapun na'yap an miyun-nudan hinan ado'do'ol di uyapda.

⁵⁴ At nan do'do'ol di uyapda ya ambilog di idatmuh banohda, ya danen nahnot di uyapda ya nahnot goh di idatmuh banohda. At an amin nan hinohhan dida ya miyunnudan hinan uyapday midat an banohda.

‡ **26:50** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Naphtali ya 53,400 di uyapda (Num. 1:42-43), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya unda 45,400 ya anggay, at nakudangandah 8,000. § **26:51** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Israel (mu agguy niddum nan holag Levi) ya 603,550 di uyapda (Num. 1:46), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida (mu agguy niddum nan holag Levi) ya unda 601,730 ya anggay, at paddungnay hihidyada damdama an ta'on un nun'a'atoy an amin din o'ommodan muntawon hi ba'inti unu nahuluk.

⁵⁵ Ya ihamadmu ta unyu iyu'nuh di atom hinan lutan mipiyapong an banohda, ya miyunnudan hinan nitudo' an uyapdan himpangapu.

⁵⁶ At nan mipiyapong an banohda ya miyunnudan hinan ado'olda ya nan anahnotda.”

Nan Holag Levi

⁵⁷ Ya hiyatuy na'yap an nalpuh holag Levi an hi Gershon (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Gershon), ya hi Kohath (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Kohath), ya hi Merari (an hiyay napu'agan nan himpangapun ma'alih Merari).

⁵⁸ Ya hiyatuy holag Levi an nan himpangapun Libni, ya nan himpangapun ma'alih Hebron, ya nan himpangapun ma'alih Mahli, ya nan himpangapun ma'alih Mushi, ya nan himpangapun ma'alih Korah. (Ya hi Kohath di napu'agan nan ad holag ay Amram.

⁵⁹ Ya hay ngadan nan ahawan Amram ya hi Jochebed an babain holag Levi an nitungaw hi ad Egypt. Ta nunholagda ya da Aaron ay Moses ya hi Miriam an babai.

⁶⁰ Hi Aaron di hi aman da Nadab ay Abihu, ya hi Eleazar, ya hi Ithamar.

⁶¹ Mu da Nadab ay Abihu ya natoyda an dumalat di nange'nongandah nan agguy niyabulut an apuy hinan pun'onngan ay Apo Dios.*)

⁶² Ya an amin nan linala'in holag Levi hi na'yap an mete"ah ohay bulana an ung'ungnga unu nahuluk ya hay lammungdan amin ya ba'inti

* **26:61** Lev. 10:1-7.

ta tuluy libu.† An dida ya aggyuda iniddum hinan na'yap an holag Israel ti mi'id di banohdah nan luta.

⁶³ Ya an amin hatun ahimpahimpangapu ya inuyap da Moses ay Eleazar an Nabagtun Padih din awadandah nan nundotal an lutad Moab an neheggon hinan Wangwang an Jordan hinan dammang ad Jericho.

⁶⁴ Ya mi'id ah ohah lala'ih na'angang hi aggyu inuyap da Moses ay Aaron an din Nabagtun Padih awadandah nan Mapulun an Sinai.

⁶⁵ Ti inalin Apo Dios di matoydan amin hinan mapulun, at hiyanan mi'id ahan di ohah ma'angang ti anggay hi Caleb an imbaluy Jephunneh ya hi Joshua an imbaluy Nun di matagu.

27

Nan Imbaluy Zelophehad an Binabai (Num. 36:1-12)

¹ Ya wada han ohay algaw ya nun'ulu' nan binabain da Mahlah, ya hi Noah, ya hi Hoglah, ya hi Milkah, ya hi Tirzah an hi amadah hi Zelophehad (an lala'in imbaluy Hephher, an lala'in imbaluy Gilead, an imbaluy Makir, an imbaluy Manasseh, an hina' Joseph).

² Ya immuyda, ya timma'dogdah nan wadan da Moses ay Eleazar an Nabagtun Padi, ya nan a'ap'apu, ya amin nan tataguh nan pantaw di Tuldan Abung hi wadan Apo Dios, ya inoliday,

† **26:62** Hidin Hopap di Nangyapan Moses hinan holag Levi ya 22,273 di uyapda (Num. 3:43), mu hinan Pidwan di Nangyapan Moses ay dida ya 23,000 di uyapda, at na'udmandah 727.

³ “Natoy hi amamih tuh nan mapulun an dimalat nan numbaholana, ya mi'id ah tinaynanah lala'ih imbaluyna, mu agguy hiya niddum ay da Korah ya nan udum an ni'bohhol ay Apo Dios.*

⁴ Ya anaad ta na'aan di ngadanah nan Nitud'an di Holag an nalpuwana an dumalat hi ami'id di holagnah lalai? At mi'bingay ami ni' hinan lutan banoh din a'agin amami!”

⁵ At hi Moses ya imbaganan Apo Dios henen pohdondan ma'at.

⁶ At inalin Apo Dios ay hiyay,

⁷ “Immannung henen inalin danen binabain holag Zelophehad. At mahapul an midatandah nan lutan banoh din a'agin amada ta diday mamano hi bagin amada.

⁸ Ya alyom hinan holag Israel di, Gulat ta matoy di ohah lala'i ya mi'id ah lala'ih imbaluyna ya mabalin an bonhon nan binabain imbabaluyna nan banohna.

⁹ Ya gulat ta mi'id holagnah binabai ya mipabnoh hinan linala'in a'aginah nen banohna.

¹⁰ Ya gulat ta mi'id lala'ih a'agina ya mipabnoh hinan lala'in agin amana.

¹¹ Ya gulat ta mi'id a'agin nan ommodna ya mipabnoh hinan neheggon an tulangna. At hiyah te uldin hi aton nan holag Israel.”

*Hay Napto'an Joshua an Mihukat ay Moses
(Deut. 3:23-29)*

¹² Ya wada han ohay algaw ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Ti'idom heten ohan duntug hinan

* 27:3 Num. 16:1-49.

aduntutuntug ad Abarim ta amangom henen lutan idat'uh nan holag Israel.

¹³ Ya nalpah ay an inamangmuh nen luta ya umuy'a mahkay an middum hinan o'ommodmuh penghana an nun'atoy an umat hi na'at ay agim an din hi Aaron.

¹⁴ Ti da'yun duwa ya agguyyu inunud din immandal'uh atonyuh din awadanyuh nan Mapulun an Zin, ya hidin nangamuyuan nan tatagun Ha"iin hidih nan way danum ya agguyyu impattig ay dida an Ha"iin ya me'gonana' hidin gutud di umamuyuandah dih nan way danum." (Hiyah ne danum hi ad Meribah Kadesh hinan Mapulun an Zin.)†

¹⁵ Ya ni'hapit hi Moses ay Apo Dios an inalinay,

¹⁶ "He"a, Apo Dios, di nangidat hi ataguan an amin di matagu, at pot'om ni' ahan di ohah taguh tun tatagu

¹⁷ ta way mangipangpangullun didah nan pundalananda, ya wada goh di mangipangpangulun mangiyanamut ay dida, ya ta adida umat hinan kalnilun mi'id di mangipahtul ay dida!"

¹⁸ At inalin Apo Dios ay Moses di, "Pot'om hi Joshua an hina' Nun ti hiyay nangidata' hinan Na'abuniyanan an Lennawa, ya eneh'am di ngamaymuh nan uluna.

¹⁹ Ya itnudmu hiyah nan way hinagang nan Nabagtun Padin hi Eleazar ya an amin nan tatagun na'amung, ya ipa'innilam an hiyay mihukat ay he"a ta donglon nan tatagun wah di.

²⁰ Ya ipaboltanmu nan haadmun hiya ta way aton an amin nan tatagun mangunud ay hiya.

† 27:14 Num. 20:1-13.

²¹ Ya hay tuma'doganah nan way hinagang Eleazar an Nabagtun Padi ya innilaon Eleazar di pohdon Apo Dios hi aton Joshua hinan Urim an wah nan way hinagang'u an Dios. At gulat ta alyonay makakda ya an amin nan tatagu ya mi'yekakdan Joshua, ya wa ay ta alyonay adida makak ya an amin nan holag Israel ya adida goh makak.”

²² At hi Moses ya inatnan amin nan immandal Apo Dios ay hiya. Ya initnudnah Joshua, ya impata'dognah nan way hinagang Eleazar an Nabagtun Padi ya nan way hinagang goh an amin nan na'amung an tatagu.

²³ At eneh'an Moses hi ulun Joshua, ya impa'innilana an hiyay mihukat ay hiya ti hiyah ne immandal Apo Dios hi atona.

28

Nan Gun Pun'onngan di Tataguh Abigabigat (Ex. 29:38-41)

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

² “Imandalmuh teh nan holag Israel, ya alyom di, Nan e'nongyun Apo Dios an nan Onong an Moghob ya nan udum an onong an umat hi Onong an Ma'an an mipulu' hi apuy ta maphod hi hunghungona ya adiyu ahan aliwan an mange'nong un madatngan nan gutud hi pangatanyu.

³ Ya alyom goh ay diday, Daten Onong an Moghob an me'nong ay Apo Dios hi abigabigat ya mahapul an minaynayun an umahu'ahu', at mahapul an duway manilhig an kalnilun kilaw an mi'id ah ganitna.

⁴ Ta henen oha ya me'nong hinan helhelong, ya nan oha ya me'nong hinan mapuyaw.

⁵ Ya edehhanyun e'nong di ohay kilun alena ta malamutan hi ohay litroh nan namahmah an mantikan di olibo ta Onong an Ma'an.

⁶ Ya abigabigat di pangatanyun ten onong ti hiyah ne nate"an na'at hidin hopapnah nan Duntug an Sinai. Ya umipa'amlong ay Apo Dios di maphod an angilit nan Onong an Moghob.

⁷ At edehhanyun e'nong nan ohay litroh bayah ta Onong an Ma'inum ya nan hinohhan kalnilun me'nong. Ya iyuyyuh nan Me'gonan an Kuwaltu, ya ihiityuh nen bayah ta Onong an Ma'inum an me'nong ay Apo Dios.

⁸ Ya nan miyadwan kalnilu ya e'nongyuh nan mapuyaw ta edehhanyun e'nong nan Onong an Ma'an ya nan Onong an Ma'inum. Ya mipad-dung di atonyuh nan inatyuh nan nahhun an ene'nongyuh nan helhelong. At e'nongyu ta Onong an Moghob ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Apo Dios.”

Nan Me'nong hinan Ngilin an Habadu

⁹ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya nan ngilin an Habadu ya e'nongyu goh di duwan kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda. Ya edehhanyun e'nong nan Onong an Ma'an an duway kiluh nan ma'adyamu' an alenan malamutan hi mantikan di olibo.

¹⁰ At hiyah ne Onong an Moghob hi gunyu e'nong hinan ngilin an Habadu. Ya middum hene an me'nong hinan Onong an Moghob ya nan Onong an Ma'inum hi abigabigat.”

Hay Onong hi Binulan

¹¹ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya nan hopap di bulan ya gun ayu mun'onong hi Onong an Moghob ay Ha"in an Dios. Ya hay e'nongyu ya nan duway kilaw an bakan manilhig, ya ohay buta'al hi kalnilu, ya pituy buta'al an kalnilun hinohhay tawonda. Ya an amin hatu ya mahapul an mi'id ahan ah ganitda.

¹² Ya hay to'op di ohay manilhig an baka ya nan Onong an Ma'an an nan ma'adyamu' an alenan malamutan hi mantikan di olibo. Ya hay to'op di ohay buta'al an kalnilu ya nan Onong an Ma'an an malamutan hi mantikan di olibo.

¹³ Ya hay to'op nan hinohhay tawonan kalnilu ya nan Onong an Ma'an an ohay kiluh alenan malamutan hi mantikan di olibo. At hiyah ne aat di Onong an Moghob, at umipa'amlong nan angilitnan Ha"in an Dios.

¹⁴ Ya hay to'op goh nan hinohhan manilhig an baka ya duway litroh nan bayah ta Onong an Ma'inum, ya hay to'op goh nan buta'al an kalnilu ya nan Onong an Ma'inum an oha ya han godwah litroh bayah. Ya hay to'op nan hinohhay tawondan kalnilu ya ohay litro. Ya heten Onong an Moghob di e'nongyuh binulan hi atawotawon.

¹⁵ Ya oha goh hi buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ya iddumyuh nan gunyu e'nong hi binulan an nan na'udman hi bayah.”

Onong hi Punnomnoman hi Namaliwan Apo Dios hinan Tatagu

(Ex. 12:14-20; Lev. 23:4-8; Deut. 16:1-8)

16 Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya nan miyapulu ta opat an algaw hinan hopap di bulan* ya hiyah ne pumbehtaanyuh Punnomnomanyuh nan Namaliwan di Anghel'un Da'yu.

17 Ya heden mabiggat di hiyay ete"an di pitun algaw an pumbehtaanyu,† at nan tinapay an aggyu nabino'bo'an di hiyay ononyu.

18 Ya nan hopap di algaw an behta ya mahapul an adi ayu ahan muntamuh nan malgom an tamu ta ma'amung ayu ta mundayaw ayun Ha"iin.

19 Ya mun'onong ayuh nan Onong an Moghob an duway uyaw an baka, ya ohay buta'al hi kalnilu, ya pituy buta'al hi kalnilun hinohhay tawonda an mi'id ahan ah ganitda.

20 Ya hay Onong an Ma'an ya tuluy kiluh ma'adyamu' an alenan malamutan hi mantikan di olibo, ya hay to'op di ohay kilaw an baka ya tuluy kiluh alena, ya hay to'op di ohah nan buta'al an kalnilu ya duway kiluh alena,

21 ya hay to'op nan hinohhay tawondah kalnilu ya ohay kiluh alena.

22 Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta way a'aliwan nan baholyu.

23 Hiyanyay gunyu iddum hinan e'nongyuh nan ahelhehelhelong.

24 At umat hinay atonyuh abigabigat hinan Onong an Ma'an an me'nong enen pituy algaw ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Ha"iin an Dios. Ya danen e'nongyu ya middum

* **28:16** Unu Aviv/Nisan 14. Hiyah ne umat hi March-April hinan calendar tu'u. † **28:17** Unu Aviv/Nisan 15-21.

hinan gunyu e'nong hi abigabigat an Onong an Moghob ya nan Onong an Ma'inum.

²⁵ Ya nan miyapituy algaw ya me'gonan, at mahapul an gun ayu ma'amung an mundayaw ay Ha'in an Dios, ya adi ayu ahan muntamuh nan tamuyu.”

*Onong hi Alpahan di Boto'‡
(Lev. 23:15-22; Deut. 16:9-12)*

²⁶ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya henen hopap di pitun algaw an Behtan di Hopap di Bungan di Nitanom§ ya iyuyyuy hopap di bungayu ta me'nong ay Ha'in an Dios. Ya ma'amung ayu ta dayawona' an Dios, at mahapul an adi ayu ahan muntamu.

²⁷ Ya e'nongyu nan Onong an Moghob ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Ha'in. Ya hay e'nongyu ya duway kilaw an baka, ya ohay buta'al an kalnilu, ya pituy buta'al hinan kalnilun hinohhay tawonda, ya mi'id ah ganitda.

²⁸ Ya hay middum hi Onong an Ma'an ya tuluy kiluh ma'adyamu' an alenan nalamutan hi mantika ta to'op di ohay kilaw an baka, ya duway kilun alenay middum hi to'op di ohay buta'al an kalnilu,

²⁹ ya ohay kiluh alenay middum hi to'op nan hinohhan kalnilu.

³⁰ Ya e'nongyu goh di ohah gandeng ta Onong di Bahol ta way a'aliwan nan baholyu.

‡ **28:25** Tulu goh di ngadan ten behta ti nan (1) Behtan di aDumidumingu (Ex. 34:22), ya (2) nan Behtan di Udol (Ex. 23:16), ya (3) nan Behta an Pentecost (Ac. 2:1). § **28:26** Unu Sivan 6-12. Hiyah ne umat hi May-June hinan calendar tu'u.

³¹ At e'nongyu date, mu tigonyu ta mi'id ahan ah ganitda an me'nong hinan abigabigat an gunyu e'nong ta Onong an Ma'an, ya Onong an Ma'inum, ya Onong an Moghob.”

29

Onong hi Behtan di Talampet

(Lev. 23:23-25)

¹ Ya intuluy Apo Dios an ni'hapit ay Moses an inalinay, “Ya nan hopap di algaw eden miyapitun bulan* ya me'gonan, ya mahapul an ma'amung ayu ta mundayaw ayun Ha" in an Dios. Ya mahapul an adi ayu ahan muntamu ti henen algaw di pangipaganghanyuh nan talampet.

² Ya mahapul an e'nongyuy Onong an Moghob ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Ha" in. An hay e'nongyu ya ohay manilhig hi baka, ya ohay buta'al an kalnilu, ya pitun buta'al an kalnilun hinohhay tawonda, ya mi'id ahan ah ganitda.

³ Ya middum di Onong an Ma'an an lemay kilu ya han nahuluk an alenan nalamutan hi mantika ta to'op di ohay manilhig an baka. Ya tulu ya han nahuluk hi godway kiluh alenay to'op di ohay buta'al an kalnilu,

⁴ ya oha ya han nahuluk hi godwah kiluy alena di to'op di hinohhah nan uyaw an kalnilu.

⁵ Ya e'nongyu goh nan ohah buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta way a'aliwan nan baholyu.

* **29:1** Unu Tishri/Ethanim 1. Hiyah ne umat hi September-October hinan calendar tu'u.

⁶ Ya dane ya un uddum nan gunyu tuwali e'nong hinan hopap di algaw, ya binigat an Onong an Moghob an middum hinan Onong an Ma'an, ya nan Onong an Ma'inum, ya e'nongyu ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Ha" in an Dios.”

Nan Algaw an Gutud di Pun'onngan hi A'aliwan di Bahol

(Lev. 16:2-34; 23:26-32)

⁷ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya nan miyapuluy algaw hinan miyapitun bulan† ya me'gonan, at ma'amung ayun mundayaw. Ya mahapul an edpolyu ta adi ayu mangan, ya adi ayu ahan muntamu.

⁸ Ya mahapul an e'nongyuy Onong an Moghob ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Ha" in an Dios. Ya hay e'nongyu ya ohay uyaw an manilhig an baka, ya ohay buta'al an kalnilu, ya pituy buta'al an kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

⁹ Ya middum nan Onong an Ma'an an nan lema ya han hi'itangan godwah kilun alenan nalamutan hi mantika ta to'op di ohay manilhig an baka, ya tulu ya han nahuluh hi godwah kiluh alenay to'op di ohay buta'al an kalnilu,

¹⁰ ya oha ya han nahuluk hi godway kiluh alenay to'op nan hinohhan uyaw an kalnilu.

¹¹ Ya e'nongyu goh nan ohah buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan udum an onong an a'aliwan di bahol, ya nan gunyu e'nong hi binigat an Onong an Moghob an middum hinan Onong an Ma'an ya nan Onong an Ma'inum.”

† 29:7 Unu Tishri/Ethanim 10.

*Nan Onong hinan Behtan di A'ab'abbung
(Lev. 23:33-43; Deut. 16:13-17)*

¹² Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya nan miyapulu ta leman algaw hinan miyapitun bulan ya ibehtaanyu nan Tuldan A'ab'abbung hi pituy algaw,‡ ya ma'amung ayu ta mundayaw ayun Ha" in an Dios, ya henen hopap di behta ya mi'id ahan ah muntamun da'yu.

Nan Mahhun an Algaw: Tishri/Ethanim 15

¹³ Ya ipe'nongyu nan Onong an Moghob ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Ha" in an Dios. Ya hay e'nongyuh hopap di algaw ya himpulu ta tuluh manilhig an baka, ya duwah nan buta'al an kalnilu, ya himpulu ta opat hinan buta'al an kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

¹⁴ Ya middum nan Onong an Ma'an hi lemay kilu ya han godway ma'adyamu' an alenan nalamutan hi mantikan di olibo ta to'op di hinohhah nan himpulu ta tulun manilhig an baka, ya tulu ya han nahuluh hi godway kiluh alena, ya hindudway kiluh to'op di hinohhah nan buta'al an kalnilu,

¹⁵ ya oha ya han nahuluk hi godwah kiluh alenay to'op di hinohhah nan himpulu ta opat an uyaw an kalnilu.

¹⁶ Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta ma'aliwan di baholyu. Ya middum hinan gunyu e'nong hi abigabigat an Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum.

‡ 29:12 Unu Tishri/Ethanim 15-21.

Nan Miyadwan Algaw: Tishri/Ethanim 16

¹⁷ Ya nan miyadwan algaw eden behta ya e'nongyuy himpulu ta duwan uyaw an baka, ya duwah buta'al an kalnilu, ya himpulu ta opat hi kalnilun hinohhay tawonda, ya mi'id ahan ah ganitda.

¹⁸ Ya nan gun middum tuwali an Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum an middum hi to'op nan baka, ya middum hi to'op nan kalnilu, ya nan middum hi to'op nan hinohhay tawondan kalnilu.

¹⁹ Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan gunyu e'nong hi abigabigat an nan Onong an Moghob, ya nan Onong an Ma'an, ya Onong an Ma'inum.

Nan Miyatlun Algaw: Tishri/Ethanim 17

²⁰ Ya nan miyatlung algaw ya e'nongyuy himpulu ta ohah manilhig an baka, ya duwah buta'al an kalnilu, ya himpulu ta opat hi kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

²¹ Ya nan gun middum tuwali an Onong an Ma'an ya nan Onong an Ma'inum an middum hi to'op nan hinohhan baka, ya nan hinohhah nan uyaw an kalnilu, ya nan middum hi to'op nan hinohhay tawondan kalnilu.

²² Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan gunyu e'nong hi binigat an Onong an Moghob, ya Onong an Ma'an, ya Onong an Ma'inum.

Nan Miyapat an Algaw: Tishri/Ethanim 18

²³ Ya nan miyapat an algaw ya e'nongyu goh di himpuluh kilaw hi baka, ya duwah buta'al an

kalnilu, ya himpulu ta opat hi buta'al an kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

24 Ya nan gun middum tuwali an Onong an Ma'an ya nan Onong an Ma'inum an middum hi to'op nan hinohhan manilhig an baka, ya nan hinohhan buta'al an kalnilu, ya nan hinohhan kalnilun hinohhay tawonda.

25 Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan gunyu tuwali e'nong an Onong an Moghob hi abigabigat, ya Onong an Ma'an, ya Onong an Ma'inum.

Nan Miyaleman Algaw: Tishri/Ethanim 19

26 Ya nan miyaleman algaw ya e'nongyuy hiyam an uyaw hi baka, ya duwah buta'al an kalnilu, ya himpulu ta opat hi buta'al an kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

27 Ya nan gun middum tuwali an Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum ta middum hi to'op nan hinohhan manilhig an baka, ya nan hinohhan buta'al an kalnilu, ya nan hinohhan kalnilun hinohhay tawonda.

28 Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan gunyu e'nong hi binigat an nan Onong an Moghob, ya nan Onong an Ma'an, ya Onong an Ma'inum.

Nan Miyonom an Algaw: Tishri/Ethanim 20

29 Ya nan miyonom an algaw ya e'nongyuy waluh uyaw an baka, ya duwah buta'al an kalnilu, ya himpulu ta opat hi buta'al an kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

³⁰ Ya nan gun middum tuwali an Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum ta middum hi to'op nan hinohhan manilhig an baka, ya nan hinohhan buta'al an kalnilu, ya nan hinohhan kalnilun hinohhay tawonda.

³¹ Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan gunyu e'nong hi binigat an nan Onong an Moghob, ya nan gun middum an Onong an Ma'an, ya nan Onong an Ma'inum.

Nan Miyapitun Algaw: Tishri/Ethanim 21

³² Ya nan miyapitun algaw ya e'nongyuy pituh uyaw hi manilhig an baka, ya duwah buta'al an kalnilu, ya himpulu ta opat hi buta'al an kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

³³ Ya nan gun middum tuwali an Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum ta middum hi to'op nan hinohhan uyaw an baka, ya nan hinohhan buta'al an kalnilu, ya nan hinohhan kalnilun hinohhay tawonda.

³⁴ Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan gunyu e'nong hi binigat an Onong an Moghob, ya nan Onong an Ma'an, ya Onong an Ma'inum.

Nan Miyawalun Algaw: Tishri/Ethanim 22

³⁵ Ya nan miyawalun algaw ya ma'amung ayu ta mundayaw ayun Ha'in an Dios, ya adi ayu ahan muntamu.

³⁶ Ya e'nongyuy Onong an Moghob ta nan maphod an angilitnah mangipa'amlong ay Ha'in. Hay e'nongyu ya ohay uyaw an baka, ya ohay

buta'al an kalnilu, ya pituh buta'al an kalnilun hinohhay tawondan mi'id ahan ah ganitda.

³⁷ Ya nan gun middum tuwali an Onong an Ma'an ya Onong an Ma'inum ta middum hi to'op nan hinohhan manilhig an baka, ya middum hi to'op nan hinohhan buta'al an kalnilu, ya nan hinohhan kalnilun hinohhay tawonda.

³⁸ Ya hay oha goh hi me'nong ya nan buta'al an gandeng ta Onong di Bahol ta middum hinan e'nongyuh binigat an nan Onong an Moghob, ya nan Onong an Ma'an, ya Onong an Ma'inum.

³⁹ At hiyatun amin di iddumyun e'nong ay Ha"i an Dios hinan gutud di pumbehtaanyuh pituy algaw hinan intulagyun e'nong, ya nan unyu tuwali e'nong, ya nan Onong an Moghob, ya Onong an Ma'an, ya nan Onong an Ma'inum, ya Onong an Pi'lenggopanyun Ha"i an Dios.”

⁴⁰ Intugun Moses hinan holag Israel an amin hanan immandal Apo Dios hi atona.

30

Hay Uldin hi Aat di Tulag

¹ Ni'hapit hi Moses hinan mumpumpangipan-guluh nan ahimpahimpampun an holag Israel an inalinay, “Hiyah te immandal Apo Dios hi aton tu'u:

² Gulat ta han ohan tagu ya waday intulagnan Apo Dios hi atona unu inhapatana nan intulagnan atona ya mahapul an ipa'annungnan aton nan hinapitna an adi munlayah.

³ Ya gulat goh ta waday balahang an ni'hituh nan abung di ommodna, ya waday alyonah atona,

ya inhapatanan Apo Dios unu intulagnan atonah den inalina,

⁴ ya dengngol amana nan inhapatanah atona, mu un dindinong an adina ipawa ya ipa'annungnah nen intulagnan inalinah atona.

⁵ Mu gulat ta donglon amanah nen intulagnan atona ya ipawana at adi mipa'annung nan intulagna unu nan inhapatanah atona ti iyadin amana. At aliwan Apo Dios henen intulagnan inalinah atona.

⁶ Mu gulat ta nan balahang ya ni'tulag hinan nangihapataanah atona unu ihapatana an waday adina aton, ya nangahawa,

⁷ ya ininnilan nan inahawana nan intulagna, mu dindinong an adina ipaway pangatana at mahapul an ipa'annungna nan inalihan intulagna an nan inhapatanah atona.

⁸ Mu gulat ta heden nangngolan nan ahawana, ya ipawana hiyan mangat hinan intulagna, ya ta"on hi unna adi aton henen intulagnan inalinah atona ya aliwan Apo Dios henen inalinah atona.

⁹ Ya gulat ta nan nabalun unu ni'hiyan an babai ya waday intulagnah atona ya mahapul an ipa'annungnan amin nan intulagna.

¹⁰ Mu gulat ta nan nalhin an babai ya waday itulagnah atona unu ihapatanan adina aton nan ma'at,

¹¹ ya dengngol nen ahawana, mu un dindinong an adina ipawa nan atona at mahapul an ipa'annungna an amin nan inhapatana.

¹² Mu gulat ta dengngol nan ahawana, ya ipawana at mabalin an adina aton henen inhapatana, ya adi ibilang Apo Dios an bahol hene.

¹³ Ti nan ahawan nan babai ya waday biyangan mangipawa unu adi mangipawah nan pangatanah nan intulagna unu inhapatana.

¹⁴ Mu gulat ta ininnilan nan ahawanan lala'i ya un dindinong an adina ipawa at mahapul an atonah nen inhapatana. Hay panginnilaan hi unna inabulut ti heden algaw an nangngolana ya agguyna impawa.

¹⁵ Mu gulat ta maluh di hin'algaw ya un ipawan nan lala'ih pangatan ahawanah atona ya hiyay manoltap hinan moltan nan babaih agguyna nangipa'annungan hinan intulagna.”

¹⁶ Hiyanay immandal Apo Dios ay Moses hi aton nan lala'ih nan ahawanan babai, ya hay aton nan omod an lala'ih nan balahang an imbaluynan ni'hitun hiya.

31

Hay Ni'gubatan nan Holag Israel hinan Holag Midian

¹ Ya himmapit goh hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

² “Ibollohyu nan inat nan holag Midian ay da'yun holag Israel.* Ya awni ta malpah hene ya un'a matoy ta umuy'a middum hinan a'agim an nun'atoy.”

³ At inalin Moses hinan tataguy, “Mundadaan ayun udum an linala'i ta umuy ayu mi'gubat ta da'yuy mangibolloh hinan bungot Apo Dios an dumalat nan nappuhin inatdan ditu'un tatagun Apo Dios.

* **31:2** Num. 25:1-18.

⁴ At honogon tu'uy hinohhay libun linala'in malpuh nan hinohhan ditu'un himpangapun holag Israel.”

⁵ At piniliday hinohhay libun linala'ih nan hinohhan himpangapu. At hay lammungda ya himpulu ta duway libun amin nan linala'ih nundadaan an umuy mi'gubat.

⁶ Ya hennag Moses dida ta umuyda mi'gubat, ya hi Phinehas an imbaluy Eleazar an Nabagtun Padiy nangipangpang'un dida, ya hiyay nangdon hinan udum an me'gonan an gina'u ya nan talampet an mipagangoh ta way unudonda.

⁷ Ya ginubatda nan holag Midian ti hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses, at pinatoydan amin din linala'in holag Midian.

⁸ Ya iniddumdan ni'patoy din leman a'alín di iMidian an da Evi, ya hi Rekem, ya hi Zur, ya hi Hur, ya hi Reba. Ya ni'patoyda goh hi Balaam an imbaluy Beor.

⁹ Ya penloh nan holag Israel nan binabai ya nan ung'ungungngan imbabaluy di holag Midian, ya ni'yalada goh an amin nan a'animaldan umat hi baka ya kalnilu ya an amin nan mun'apla'an an gina'uda.

¹⁰ Ya genhobdan amin nan babluy ya nan numpunhituwanda.

¹¹ At hinamhamdan amin nan gina'uda, ya nan a'animalda, ya an amin nan tatagu.

¹² At inyanamutdan amin nan hinamhamda ay da Moses, ya hi Eleazar an Nabagtun Padi, ya an amin nan na'amung an holag Israel hinan nungkampuandah nan nundotalandad Moab

an neheggon hinan Wangwang an Jordan an dammang ad Jericho.

Hay Numbangngadan nan Titindalu

¹³ Ya pimmitaw da Moses, ya hi Eleazar an Nabagtun Padi, ya nan mangipangpanguluh nan tataguh nan nungkampuanda ta umuyda damuwon nan titindalu.

¹⁴ Ya bimmungot hi Moses, ya inhingalnan amin nan u'upihyal ya a'ap'apun di tindalun numbangngad an din immuy ni'gubat.

¹⁵ Ya inalinan diday, “Anaad ta aggyuyu pinatoy an amin nan binabai?”

¹⁶ Nomnomonyu an diday nangulug hinan intugun Balaam hi ad Peor, at intudulda nan holag Israel an mundayaw hinan dayawonda ta din'ugdah Apo Dios! At hiyay dimmalat hi nangidatan Apo Dios hinan dogoh an nunligatan nan tataguna!

¹⁷ At patayonyun amin nan ung'ungungngan linala'i ya nan binabain waday enelo'dah linala'i.†

¹⁸ Mu adiyu nan ung'ungungngan binabai ya nan binabain mi'id ah nangelo' hi lala'i ta awitonyun itnud dida ta bagiyu.‡

¹⁹ At da'yun pimmatoy unu nanapah odol nan natoy an tagu ya mibataan ayuh nan nungkampuanyuh pituy algaw. Ya henen miyatlu ya miyapiton algaw ya atonyu nan aat di alenehanyu.§ Ya

† **31:17** Anaad ta impapatoy Moses nan ung'ungungngan linala'i? Manu ay ya ta adi mipabnoh nin ay dida an iMidian nan tawid di Hudyu. ‡ **31:18** Anaad ta binaliwan Moses nan babbalahhang? Manu ay ya aggyuda niddum nin hinan numbaholan nan tatagud Peor. § **31:19** Hiyah ne nitudo' hinan Uldin Apo Dios (Num. 19:1-22).

ta'on danen binabain penlohyu ya atonda goh.

²⁰ Ya lenehanyun amin nan lubungyu, unu nan gina'un hay lalat di niyamma, unu nan gina'un hay dutdut di gandeng di niyamma, unu nan ayiw di niyamma.”

²¹ Ya inalin Eleazar an Nabagtun Padi ay danen linala'in immuy ni'gubat di, “Hiyah te itudun nan Uldin hi ma'at an immandal Apo Dios ay Moses:

²² An amin nan adi moghob an umat hi balitu', ya silver, ya gambang, ya gumo', ya lubay

²³ ya mahapul an ipa'wayuh nan apuy ta abuluton nan Uldin an ma'usal. Mu mahapul an mitamolda goh hinan danum an umipaphod hi gina'u. Ya an amin nan mabalin an moghob ya mahapul goh an mitamoldah nan danum an umipaphod hi gina'u.

²⁴ Ya nan miyapitun algaw ya unudonyu nan Uldin, at iloba'yuy lubungyu ta mibilang an maleneh di odolyu, at mabalin mahkay an umuy ayuh nan nungkampuanyu.”

Hay Nagodwagodwaan nan Gina'un Hinamhamda

²⁵ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

²⁶ “Da'yun Eleazar an Nabagtun Padi ya danen a'ap'apun di ahimpahimpangapu ya mahapul an uyaponyun amin nan gina'un nahamham hinan gubat an middum nan tatagun naploh an imbaludyu ya nan a'animal.

²⁷ Ya punggodwonyu ta midat hinan titindalun immuy ni'gubat di godwana, ya midat hinan tatagu nan godwana.

28 Ya mahapul an anonyuy midat ay Ha"an an Dios an malpuh nan bingay nan immuy ni'gubat. Ya hay ilahhinyun idat ya hinohinohhah nan hinlelmay gahut hinan tatagu, ya nan baka, ya dongki, ya kalnilu, ya gandeng ta idatyun Ha"an.

29 Ya alanyuh den nilahhin an nalpuh nan bagin di titindalu ta idatyun Eleazar an Nabagtun Padi.

30 Ya henen godwan midat hinan tatagun holag Israel ya ilahhinyu goh di hinohinohhah nan hinnanabongle an tatagun naploh, ya baka, ya dongki, ya kalnilu, ya gandeng. Hana ya idatyuh nan holag Levi an mumpapto' hinan Tuldan Abung hi wada' an Dios."

31 At inunud da Moses ay Eleazar nan immandal Apo Dios hi atonda.

32 At hay uyap an amin di na'angang an aggyu inalan nan titindalun immuy ni'gubat ya onom di gahut ya han napitu ta lemay libun kalnilu,

33 ya napitu ta duway libun manilhig an baka,

34 ya nanom ta ohay libun buta'al an dongki,

35 ya tulumpulu ta duway libun babalahang an mi'id nangelo' hi lala'i.

36 Ya nan godwan date an tuluy gahut ta han tulumpulu ta pituy libu ta han lemay gahut an kalnilu ya nidat hinan tindalu.

37 Ya hay midat ta onong Apo Dios ya onom di gahut ya han napitu ta leman kalnilu.

38 Hay godwan nan baka ya tulumpulu ta onom di libu, at na'alay napitu ta duwa ta onong Apo Dios.

39 Ya hay godwan nan dongki ya tulumpuluy libu ya han lemay gahut, at hay nidat ta onong ay Apo Dios ya nanom ta oha.

⁴⁰ Ya hay godwan nan tatagu an naploh ya himpulu ta onom di libu, at hay nidat ta onong ay Apo Dios ya tulumpulu ta duwa.

⁴¹ At indat Moses ay Eleazar an Nabagtun Padi danen midat ay Apo Dios ti hiyah ne immadal Apo Dios ay hiya.

⁴² Ya nan godwah din nidat hinan titindalu ya bagin danen holag Israel.

⁴³ Ya hay uyap daden godwa an midat hinan tatagu ya tuluy gahut ta tulumpulu ta pituy libu ya han lemay gahut an kalnilu,

⁴⁴ ya tulumpulu ta onom di libun baka,

⁴⁵ ya tulumpuluy libu ya han lemay gahut an dongki,

⁴⁶ ya himpulu ta onom di libun babbalahang an mi'id ah nangelo' hi linala'i.

⁴⁷ Ya ta"on nan nidat hinan tatagu ya inaan Moses di hinohhah nan mun'iyabonglen tatagu ya a'animal ta indatnah nan holag Levi an mumpapto' hinan Tuldan Abung ti hiyah ne immandal Apo Dios hi ma'at.

⁴⁸ Ya danen u'upihyal an mummandal hinan titindalu an nan kapitan di linibu ya nan kapitan di hinggagahut ya immuydan Moses,

⁴⁹ ya inaldan hiyay, "Inuyapmin amin nan tindalun ipapto'mi, ya wadadan amin an mi'id ah na'utaw an ta"on un oha!

⁵⁰ At te an inyalimiy udumna hatun bingay an innalmih nan ginubatmi an balitu' an hengheng, ya hingat, ya buung ta punyamananmin Apo Dios ta aliwanay baholmi."

⁵¹ Ya inabulut da Moses ay Eleazar an Nabagtun Padi, ya inalada nan indatda.

⁵² Ya hay lammung di damot an amin nan na'amung an ene'nong danen ap'apun Apo Dios ya nahuluk hi duway gahut di kilu.

⁵³ Mu nan titindalu ya hinamhamday bingayda, ya aggyuda inumdat.

⁵⁴ At innal da Moses ay Eleazar an Nabagtun Padi nan indat nan u'upihyal nan titindalu ya nan kakapitan, ya inyuyda hanan balitu' hinan Tuldan Abung ta panginomnoman nan holag Israel ay Apo Dios.

32

*Nan Tulun Himpangapun Nunhitud Jordan hinan Appit di Buhu'an di Algaw
(Deut. 3:12-22)*

¹ Nan holag Reuben ya nan holag Gad ya do'ol ahan di a'animalda. Ya unat goh tinnigda nan lutad Jazer ya ad Gilead an maphod hi pumpah-tulandah nan a'animalda

² ya immuyda ay da Moses ay Eleazar an Nabagtun Padi ya nan mumpumpapto' hinan tatagu, ya inaliday,

³ “Nan babluy ad Ataroth, ya ad Dibon, ya ad Jazer, ya ad Nimrah, ya ad Heshbon, ya ad Elealeh, ya ad Sebam, ya ad Nebo, ya ad Beon

⁴ ya impa'abak Apo Dios hinan holag Israel ya ma"aphod hi pumpahtulan hi a'animal! At da'mi ya dimmo'ol tun a'animalmi,

⁵ at wada ay ni' di gohgohmun da'mi ya idatmu ni' ay da'mih nen luta ta hiyay bumabluyanmih tu an ta"on un ami adi bumad'ang hinan Wangwang an Jordan.”

⁶ Ya tembal Moses an alyonah nan holag Reuben ya hi Gad di, “Hay pohdonyu mah ya da'yuy mihinah tu ta nan i'ibbayuy umuy mi'gubgubat?

⁷ Ya anaad ta da'yuy mundismayah bumad'angan nan i'ibbayun holag Israel hinan Wangwang an Jordan ta umuydah nan lutan indat Apo Dios ay dida?

⁸ Ya henen inatyu ya umat goh hidin inat din o'ommodityuh nannaga' ay didah din wadandad Kadesh Barnea hi nannaga' ay dida ta umuyda hamadon nan luta!

⁹ Ti immuyda, ya immatamdah nan Hadog an Eshkol, at tinnigda nan luta. Mu unat goh numbanggadda ya undaat goh dinismaya nan tatagu ta adida umuy hinan lutan indat Apo Dios ay dida!

¹⁰ At hiyah ne dimmalat hi bimmungtan Apo Dios eden algaw, at intulagnan inalinay,

¹¹ Immannung ahan an daten tatagun nakak hi ad Egypt an mete"ah muntawon hi ba'inti ta han nahuluk ya adida ahan tigon nan lutan intulag'un da Abraham, ya hi Isaac, ya hi Jacob an idat ti aggyda inunud di Uldin'u!

¹² At ammuna da Caleb an lala'in imbaluy Jephunneh an ma'alih Keniz ya hi Joshua an lala'in imbaluy Nun di umatam hinan luta ti dida ya anggay di nangunud hinan Uldin'u.

¹³ At hi Apo Dios ya nunheglay bungotnah nan holag Israel, at unna dida nunle'le'don hinan mapulun hi napat di tawon ta nangamung unda nun'atoy an amin daden holag an nangipabohol ay Apo Dios ta na'ubahda!*

* **32:13** Num. 13:1-14:45.

14 Ya tigonyu an da'yuy nipallog an nanganung hinan o'ommodyu, mu inyal'allanay baholyu, at ma'ud'udman di bumungtan Apo Dios ay ditu'un holag Israel!

15 Ya gulat goh ta adiyu unudon hi Apo Dios an da'yun holag Reuben ya holag Gad ta bumungot ya adina halimunan nan tataguh tun mapulun at da'yuy ad bahol hinan a'ubahanda!"

16 Ya immuyda neheggon ay Moses, ya in-aliday, "Iyabulutyu ni' ta hay penhodmi kuman aton ya mangamma amih pu'od hi ihinan nan a'animalmi, ya inhamadmin allupon tun babluy mi ta way ihinan nan a'ahawami ya imbaluymi.

17 At wa ay ta malpah hanan atonmi ya midum amih nan i'ibbamin holag Israel an umuy mi'gubat ta nangamung unmi iyatam didah nan lutan nitulag hi banohda. Ya ta mihina nan pamilyamin ten na'alikup hi allup an babluy ta mabaliwandah un way nappuhih aton nan tatagun nunhitun ten luta.

18 Ya adi ami mumbanggad hi a'abungmi ta nangamung ma'ala nan babluy an midat ay dida.

19 At adi ami midatan hi banoh hinan lutan wah dammang di Wangwang an Jordan ti da'mi ya nalpah an nidat di lutah banohmih tu."

20 Ya inalin Moses ay diday, "Gulat ta atonyuh nen inaliyu ta hi Apo Dios di mangipangulun da'yu ta umuy ayu mi'gubat

21 ya an amin nan tindaluyun umuy mi'gubat ta bad'angonda nan Wangwang an Jordan at hi Apo Dios di okod an mangidat hi abalinanyun

mangabak hinan binuhul tu'u ta nangamung unda ma'abak ya numpakakna dida.

²² At henen luta ya mahakup, at mabalin an mumbanggad ayu ti nalpah mahkay di tamuyuh nangunudanyun Apo Dios ya nan badangyuh nan i'ibbayun holag Israel. At abuluton mahkay Apo Dios an heten luta ya midat ta banohyu.

²³ Mu gulat ta adiyu aton henen inaliyu ya ten padana' da'yu ti mumbahol ayun Apo Dios! Ya immannung ahan an nan baholyuy dumalat hi amoltaanyu!

²⁴ At mabalin an mun'amma ayuh a'abungyu ta ihinan nan pamilyayu ya nan a'abung an ihi'ugan di kalnilu, mu ipa'annungyu ahan an aton nan inaliyu!”

²⁵ Ya inalin danen holag Gad ya holag Reuben ay Moses di, “Da'min baalmu ya atonmi nan immandalmu an ap'apu.

²⁶ At hatun imbabaluyumi, ya nan a'ahawami, ya nan a'animalmi ya diday mataynan hituh tun babluy ad Gilead.

²⁷ Mu an amin ami an baalmu ya nidadaan an mi'gubat, at bad'angonmi nan Wangwang an Jordan, ya hi Apo Dios di mangipangpangulun da'min umat hinan inalim!”

²⁸ At tinugun mahkay Moses hi Eleazar an Nabagtun Padi, ya hi Joshua an imbaluy Nun, ya nan a'ap'apun di ahimpahimpangapun holag Israel an alyonay,

²⁹ “Gulat ta mundadaandan umuy mi'gubat nan holag Gad ya holag Reuben ta ipangulun Apo Dios dida ta mi'bad'angdan da'yuh nan Wangwang an Jordan ta badangan da'yun mi'gubat, ya

mangabak ayu ta hakuponyu nan luta ya iyabulutyu ta idatyud Gilead ta banohda.

³⁰ Mu gulat ta adida mi'bad'ang an umuy mi'gubat ay da'yu ya mi'yebnohdan da'yuh nan lutad Canaan.”

³¹ Ya tembal nan tatagun holag da Reuben ay Gad an alyonday, “Atonmi ti hiyah ne intugun Apo Dios ay da'min baalna.

³² Ya midadaan amin umuy an mi'gubat hi ad Canaan, at hi Apo Dios di mangipangulun da'mi. At heten lutan wah nan immapit hi buhu'an di algaw hinan Wangwang an Jordan ya hiyay pohdonmin midat hi banohmi.”

³³ At hay inat Moses ya ginogodwanan impiyapong hinan holag da Reuben ay Gad, ya nan godwan di holag Manasseh an hina' Joseph nan lutan hakup di numpapto'an Sihon an alin di holag Amor ya nan lutan numpapto'an Og an alin di iBashan. Ya niddum goh an amin nan siudad hinan nunlene'woh.

³⁴ At nan holag Gad ya impaphodda nan nun'apa"i an babluy ad Dibon, ya ad Ataroth, ya ad Aroer,

³⁵ ya ad Atroth Shophan, ya ad Jazer, ya ad Jogbehah,

³⁶ ya ad Beth Nimrah, ya ad Beth Haran. Ya nihamad an na'allup hi ata'nang an binattu danen babluy, ya inyammada goh di pangipu'odandah a'animalda.

³⁷ Ya nan holag Reuben ya impaphodda nan nun'apa"ih nan babluy ad Heshbon, ya ad Elealeh, ya ad Kiriathaim,

³⁸ ya ad Nebo, ya ad Ba'al Meon (mu hatun ngadan ya nun'ahukatan), ya ta"on ad Sibmah. Ya nginadnandah nat'on an ngadan nan babluy an impaphodda.

³⁹ Ya immuy nan holag Makir an imbaluy Manasseh ta ginubatda nan iGilead, ya nangabakda, at numpakakda nan nunhituh di an holag Amor, at hinakupda nan lutada.

⁴⁰ At indat Moses nan babluy ad Gilead ta lutan nan holag Makir ta hidiy nunhituwanda.

⁴¹ Ya hi Jair an ohan lala'in holag Manasseh ya immuyna ginubat nan udumnan babluy ad Gilead, ya hinakupna, ya hinukatanay ngadana, ya nginadnana ta Havvoth Jair.†

⁴² Ya hi Nobah ya immuyna ginubat nan iKenath, ya nginadnanah nen babluy ta ad Nobah an inyunnudnah nan ngadana.

33

Hay Dimmatngan nan Holag Israel ad Moab an Nalpudad Egypt

¹ Hiyatuy ngadan di babluy an gun nungkampuan nan holag Israel hi nakakandad Egypt an na'uhi'uhigdan impangpangulun da Moses ay Aaron.

² Ya immandal Apo Dios ay Moses ta itudo'nan amin nan ngadan di babluy an gunda pungkampuan. At hiya hatuy ngadan nan babluy:

³ Impadeh nan holag Israel an nakak hinan babluy ad Rameses* hidin miyapulu ta lemay

† **32:41** Hay pohdonan ibaga ya *nan numbino'ob'on an babluy Jair*.

* **33:3** Bahaom nan footnote di Gen. 47:11.

algaw eden hopap di bulan[†] eden nabiggat hi nalpahan di Behtan nan Namaliwan di Anghel Apo Dios hinan Tatagun Holag Israel. Ya henen nakakanda ya mi'id di ta'otdah nangipadihanda an ta'on un titiggon nan i'Egypt

⁴ ti nipaddeh an gunda munlubu' hinan nun'atoy an papangpangullun imbabaluydan din numpatoy Apo Dios. Ya ni'moltan goh Apo Dios nan bulul an dayawondad Egypt.‡

⁵ Ya heden nakakan nan holag Israel ad Rameses ya nidatongdad Sukkoth, at nungkampudah di.

⁶ Ya nakakdad Sukkoth, ya nungkampudad Etham hinan pingit di mapulun.

⁷ Ya nakakdad Etham, ya imbangngaddan ene'wad Pi Hahiroth an nehnod hinan babluy ad Ba'al Zephon, ya hidih nan neheggon ad Migdol di nungkampuanda.

⁸ Ya tinaynandad Pi Hahiroth, ya dinalanda ta binad'angda nan Mumbolah an Baybay§ ta nangamung unda immatam hinan mapulun. Ya tuluy algaw di nundalanandah nan Mapulun an Etham ya unda midatong ad Marah an nungkampuanda goh.

⁹ Ya nakakdad Marah ta immuydad Elim an hidiy awadan nan himpulu ta duwan obob ya napitun ayiw an palma. Ya nungkampudah di.

¹⁰ Ya nakakdad Elim, ya immatamdah nan Mumbolah an Baybay, at nungkampudah di.

¹¹ Ya nakakdah nan Mumbolah an Baybay ta

† **33:3** Unu Aviv/Nisan 15. Hiyah ne March-April hinan calendar tu'u. ‡ **33:4** Bahaom nan footnote di Ex. 12:12. § **33:8** Unu Red Sea.

nangamung unda nidatong hinan Mapulun an Sin, at hidi goh di nungkampuanda.

¹² Ya nakakdah nan Mapulun an Sin, ya immuydad Dophkah ta hidiy nungkampuanda.

¹³ Ya nakakdad Dophkah ta immuydad Alush, at hidiy nungkampuanda.

¹⁴ Ya nakakdad Alush ta immuydad Rephidim, at hidiy nungkampuanda. Ya mi'id danum hi inumonda.

¹⁵ Ya nakakdad Rephidim ta immuydah nan Mapulun an Sinai, at nungkampudah di.

¹⁶ Ya nakakdah nan Mapulun an Sinai, ya immuyda nungkampud Kibroth Hattaavah.

¹⁷ Ya nakakdad Kibroth Hattaavah ta immuyda nungkampud Hazeroth.

¹⁸ Ya nakakdad Hazeroth, at immuyda nungkampud Rithmah.

¹⁹ Ya nakakdad Rithmah ta immuyda nungkampud Rimmon Perez.

²⁰ Ya nakakdad Rimmon Perez ta immuyda nungkampud Libnah.

²¹ Ya nakakdad Libnah ta immuyda nungkampud Rissah.

²² Ya nakakdad Rissah ta immuyda nungkampud Kehelathah.

²³ Ya nakakdad Kehelathah ta immuyda nungkampuh nan Duntug an Shepher.

²⁴ Ya nakakdah nan Duntug an Shepher ta immuyda nungkampud Haradah.

²⁵ Ya nakakdad Haradah ta immuyda nungkampud Makheloth.

²⁶ Ya nakakdad Makheloth ta immuyda nungkampud Tahath.

27 Ya nakakdad Tahath ta immuyda nungkampud Terah.

28 Ya nakakdad Terah ta immuyda nungkampud Mithkah.

29 Ya nakakdad Mithkah ta immuyda nungkampud Hashmonah.

30 Ya nakakdad Hashmonah ta immuyda nungkampud Moseroth.

31 Ya nakakdad Moseroth ta immuyda nungkampud Bene Jaakan.

32 Ya nakakdad Bene Jaakan ta immuyda nungkampud Hor Haggidgad.

33 Ya nakakdad Hor Haggidgad ta immuyda nungkampud Jotbathah.

34 Ya nakakdad Jotbathah ta immuyda nungkampud Abronah.

35 Ya nakakdad Abronah ta immuyda nungkampud Ezion Geber.

36 Ya nakakdad Ezion Geber ta immuyda nungkampuh nan Mapulun an Zin an hakup ad Kadesh.

37 Ya nakakdad Kadesh ta immuyda nungkampuh nan Duntug an Hor hinan pogpog nan lutad Edom.

38 Ya minandal Apo Dios hi Aaron an Nabag-tun Padi ta nunti'id hinan Duntug an Hor ta hidiy natayanah din hopap di algaw hinan miyaleman bulan eden miyanapat di tawon hi nakakandad Egypt.*

39 Ya heden natayan Aaron ya hingгахut ya han duwampulu ta tuluy tawona.

* **33:38** Unu Abi 1, 1405 B.C. Hiyah ne July-August hinan calendar tu'u.

⁴⁰ Ya nan alid Arad an nunhituh nan appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw ad Canaan ya dengngolnan na'uyda nan holag Israel.

⁴¹ Ya nakakda goh nan holag Israel hinan Duntug an Hor ta immuyda nungkampud Zalmonah.

⁴² Ya nakakdad Zalmonah ta immuyda nungkampud Punon.

⁴³ Ya nakakdad Punon ta immuyda nungkampud Oboth.

⁴⁴ Ya nakakdad Oboth ta immuyda nungkampud Iye Abarim hinan pogpog di igad ad Moab.

⁴⁵ Ya nakakdad Iye Abarim ta immuyda nungkampud Dibon Gad.

⁴⁶ Ya nakakdad Dibon Gad ta immuyda nungkampud Almon Diblathaim.

⁴⁷ Ya nakadad Almon Diblathaim ta immuyda nungkampuh nan aduntuduntug ad Abarim an neheggon hinan Duntug an Nebo.

⁴⁸ Ya nakakdah nan aduntuduntug ad Abarim ta immuyda nungkampuh nan nundotal ad Moab hinan Wangwang an Jordan an dammang ad Jericho.

⁴⁹ Ya hidih nan nundotal an lutad Moab di nungkampuandah nan way pingit di Wangwang an Jordan an nete"ah ad Beth Jeshimoth ta nangamung ad Abel Shittim.

Uldin hi Bumad'angan hinan Wangwang an Jordan

⁵⁰ Ya himmapit hi Apo Dios ay Moses hidih nan awadandah nan nundotal hi ad Moab, ya inalinay,

51 “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay diday, Wa ay ta bumad'ang ayuh nan Wangwang an Jordan hi umayanyud Canaan

52 ya mahapul an pakakonyun amin nan numpunhitun den luta an atamanyu. Ya pa"ionyun amin nan batu ya gumo' an bululda, ya numba'ahyun amin di gunda pundayawan hinan bulul hinan nun'abagtun lugal.

53 Ya hakuponyuh nen luta, ya munhиту ayu ti indat'u tuwalih nen luta ta banohyu.

54 Ya punggogodwonyuh nen luta, mu mahapul an iyu nuhyu, at nan do'do"ol an himpangapu ya do'do"ol goh di midat hi banohda, ya nan nahnot an himpangapu ya nahnot goh di banohda. At nan nepto' ay da'yun luta ya hiyah ne banohyu ya ihinanyun himpangapu. At nan banohyu ya miyunnudan hinan ngadan nan ahimpahimpangapun holag din o'ommodyu.

55 Mu gulat ta adiyu pakakon an amin danen tatagun numpunhitun nen luta ya danen udum an agguyyu pinakak di paddungnay mamutah matayu, ya paddungnay hubitda, at hubiton da'yu, at bohohon da'yu eden lutan punhituwanyu.

56 At adiyu ay pakakon dida ya da'yuy pangata' hinan ninomnom'uh ato' ay dida.”

34

Nan Igad ad Canaan

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

² “Tugunom nan holag Israel ta alyom ay diday, Wa ay ta umatam ayud Canaan an hiyah ne midat ta banohyu ya hiya hatuy aat di igadna:

³ An hay igad hi appit di agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw ya mete"ah nan Mapulun an Zin ta nangamung hinan igad ad Edom. Ya minaynayun an umuy hi appit di buhu'an di algaw ta nangamung hinan pogpog nan Ma'ahin an Baybay.*

⁴ Ya nan igadyu ya elikkakunah nan Buludna an Ak rabbim† ta lauhanah nan Mapulun an Zin. Ya minaynayun ta nangamung hinan appit di agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw hi ad Kadesh Barnea. Ya minaynayun an umuy hi ad Hazar Addar ta engganad Azmon.

⁵ Ya nipi'ut nan igad hi ad Azmon ta nangamung bumuhu' hinan Wangwang an Nile hi ad Egypt ta miho'gad hinan Baybay an Mediterranean.

⁶ Ya hay pogpog nan igad hi appit nan alimuhan di algaw ya nan pingit di Baybay an Mediterranean.

⁷ Ya hay pogpog nan igad hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw ya mete"ah nan Baybay an Mediterranean ta nangamung umatam hinan Duntug an Hor.

⁸ Ya mete"ah nan Duntug an Hor ta engganad Lebo Hamath. Ya minayun nan igad ad Hamath ta nangamung miyatam ad Zedad.

⁹ Ya minaynayun nan igad ta nangamung ad Ziphron, ya minayun ta engganah un umatam ad Hazar Enan. Hiyah ne igadyuh appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw.

* **34:3** Unu nan Natoy an Lobong (unu Dead Sea). † **34:4** Hay pohdonan ibaga ya *ipi'ipit*, ya hay ngadanah English ya Scorpion Pass.

¹⁰ Ya hay igad hi appit di buhu'an nan algaw ya mete"ad Hazar Enan ta nangamung umatam hi ad Shepham.

¹¹ Ya mundadyu ta nangamung ad Riblah hi appit di buhu'an nan algaw hi ad Ain. Ya minayun an mundadyu ta nangamung miyatam hinan Lobong an Kinnereth.‡

¹² Ya minaynayun henen igad an mundadyuh nan Wangwang an Jordan ta ibuhu'nah nan Ma'ahin an Baybay.

Hiyanay pogpog di lutayu ya igad hi nun-lene'woh."

¹³ Ya minandal goh Moses nan holag Israel an inalinay, "Hiyah te nan lutan banohyu an nagogodwan midat ay da'yu ti hiyah ne immandal Apo Dios hi midat hinan hiyam ta godwan himpangapu.

¹⁴ Ti danen holag Reuben, ya holag Gad, ya danen godwan holag Manasseh ya nidatandah nan lutan banohda.

¹⁵ At nalpah an nidatandah banohdah dih nan appit hi buhu'an di algaw hinan Wangwang an Jordan hinan dammang ad Jericho."

Nan A'ap'apun Mangodwagodwah nan Luta

¹⁶ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

¹⁷ "Hiyatuy ngadan nan linala'in mangodwa ya mangipiyapong hinan lutan banohyu an da Eleazar an Nabagtun Padi ya hi Joshua an imbaluy Nun.

‡ **34:11** Unu Lobong an Galilee.

18 Ya pot'om goh di ohah mumpapto' hinan hinohhan himpangapun holag Israel ta way bu-madang an mangodwah nan lutan banohyu.

19 At hiyatuy ngadan danen linala'i:

Hi Caleb an hina' Jephunneh an nalpuh nan himpangapun holag Judah,

20 ya hi Shemuel an hina' Ammihud an nalpuh nan himpangapun holag Simeon,

21 ya hi Elidad an hina' Kislon an nalpuh nan himpangapun holag Benjamin,

22 ya hi Bukki an hina' Jogli an nalpuh nan himpangapun holag Dan,

23 ya hi Hanniel an hina' Ephod an nalpuh nan himpangapun holag Manasseh,

24 ya hi Kemuel an hina' Shiptan an nalpuh nan himpangapun holag Ephraim,

25 ya hi Elizaphan an hina' Parnak an nalpuh nan himpangapun holag Zebulun,

26 ya hi Paltiel an hina' Azzan an nalpuh nan himpangapun holag Issachar,

27 ya hi Ahihud an hina' Shelomi an nalpuh nan himpangapun holag Asher,

28 ya hi Pedahel an hina' Ammihud an nalpuh nan himpangapun holag Naphtali.”

29 Ya didanay linala'in immandal Apo Dios hi pot'on Moses ta diday mangodwah nan lutad Canaan ta mipiyapong hinan holag Israel ta banohda.

35

Nan Siudad an Nidat hinan Holag Levi

¹ Ya din awadan nan holag Israel hinan nundotal an lutad Moab an neheggon hinan Wangwang an Jordan an dammang ad Jericho ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

² “Mahapul an alyom hinan holag Israel ta henen lutan banohda ya mahapul an idatanda nan holag Levi hi siudad ta way punhituwanda. Ya idatanda goh hi lutah pumpahtulanda an nan lutan nunlene'woh hinan siudad.

³ At idatanyu dida ta waday babluy hi punhituwanda ya lugal hi pumpahtulanda ta pangihinandah nan a'animalda.

⁴ Ya hay inabellog di idatyuh nan pumpahtulanda ya hinlibu ta lemay gahut hi umpi an mete"ah nan allup di siudad.

⁵ Hay aat di lukud nan nunlene'woh ya numpapaddung an hintitluy libuy umpi. Ya hay appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw ya tuluy libuh umpi. Ya umat goh hidiy lukud nan appit hi alimuhan di algaw ya hay appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw. At henen siudad ya migagwa an adi mi'lukud.

⁶ Mahapul an idatanyu nan holag Levi hi onom an siudad ta hiyay punhi'ugan nan tagun pimmatoy. Ya udmanyu ta idatanyu goh didah napat ta han duwah siudad.

⁷ At hay uyap an amin di midat an siudad hinan holag Levi ya napat ta han walun amin.

⁸ Ya daden siudad an idatyuh nan holag Levi ya malpuh nan banoh nan holag Israel an luta. At wa ay ta belbellog nan lutan nidat ay daden himpangapun holag Israel ya do'do"ol goh di idatda, ya wa ay ta nahnot ya nahnot goh di idatda.”

Nan Siudad an Punhi'ugan
(Deut. 4:41-43; 19:1-14; Josh. 20:1-9)

⁹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

¹⁰ “Alyom ay danen holag Israel di, Wa ay ta bumad'ang ayuh nan Wangwang an Jordan ta umuy ayud Canaan

¹¹ ya mahapul an waday ilahhinyuh udumnah nan siudad ta way punhi'ugan hi umayan nan tagun napilitan ya pimmatoy.

¹² At hidiy umayan an ipo"oyan nan pimmatoy ta mabaliwan hi un way mangiyawit hinan pinatoyna ta henen tagun pimmatoy ya adi matoy ta nangamung miyuy an mahumalyah nan na'amungan nan himpamabluy an tatagu.

¹³ At henen idatyun onom an ma'alih Siudad an Punhi'ugan

¹⁴ ya mahapul di tuluh nan appit hi buhu'an di algaw hinan Wangwang an Jordan ya tuluh nan siudad hi ad Canaan.

¹⁵ Ya danen siudad an nidadaan ya ipo"oyan nan pumatoy an nan holag Israel, ya mangili, ya nan bunag an ni'hitun da'yu. Ta an amin nan pimmatoy an agguyna ginulat ya lumayawda ta hiyay pangihi'uganda.

¹⁶ Mu gulat ta waday inusal nan taguh namatoyna an umat hi gumo' ya mibilang an pimmatoy, at mahapul an mapatoy goh.

¹⁷ Mu gulat ta hay batuy innalna ta ene'nanah nan ibbana ta natoy at hiya ya mibilang an pimmatoy, at mahapul an mapatoy goh.

¹⁸ Unu gulat ta hay ayiw di namang'ulnah nan tagu ta natoy at henen tagu ya mibilang an pimmatoy, at mahapul an mapatoy goh.

19 Ya hay tutulang nan napatoy ya waday biyangdan mangiyawit ay hiyah unda ah'upan nan pimmatoy, ya mabalin an patayonda goh.

20 Mu gulat ta unna intuldun heden tagu ti dumalat nan boholnan hiya, unu unna ninomnom an tapon hiya ta natoy,

21 unu unna nunhuntok ya natoy at hiya ya mibilang an pimmatoy. At nan tagun pimmatoy ya mahapul an mipapatoy goh. Ya nan a'agina unu nan tutulang nan natoy ya diday mangiyawit hi unda ah'upan nan pimmatoy, ya mabalin an patayonda goh hiya.

22 Mu gulat ta mi'id dumalat an unna tuwali intuldun heden tagu, unu unna ine'na' ay hiyay hay way malgom mu agguyna ninomnom an patayon heden tagu,

23 unu agguyna tinnig heden tagu ya inawidnay batu ya ne'na ay hiya ta natoy mu henen natoy ya na'innilan agguйда numbohol unu mi'id di ninomnomnan mamatoy ay hiya

24 at hay ma'at ya mahapul an hahapiton nan tatagun na'amung nan alyon di Uldin hi aton ta nangamung di ma'at hinan pimmatoy ya nan tutulang nan natoy an mangiyawit.

25 Ya danen na'amung an tatagu ya mahapul an baliwandah nen tagun pimmatoy ta ibangn-gaddan den Siudad an Punhi'ugan an din lim-mayawana, ya hidiy ihihinnana ta nangamung un matoy nan Nabagtun Padi.

26 Mu gulat ta henen tagun pimmatoy ya makak ta taynana nan Siudad an Punhi'ugan

27 ta ah'upan danen mangiyawit an tutulang di pinatoyna at patayondah den pimmatoy ya adida

mabaholan.

²⁸ Ti henen tagun pimmatoy ya hay maphod tuwali ya nihihinnah nan Siudad an Punhi'ugan ta nangamung un matoy henen Nabagtun Padi, ya wa ay ta malpah an matoy heden Nabagtun Padi ya un mahkay mabalin an mumbangngad hinan wadan di lutan banohna.

²⁹ At hiyanay Uldin hi unudonyuh engganah nan a'apuyuh udum di algaw an ta"on un malgom di umuyyu punhituwan.

³⁰ Ya gulat ta waday pimmatoy hi tagu ya mipapatoy goh an dumalat nan pangihtigun nan tatagun mangipa'annung. Mu adi mabalin an mapatoy hi un ohay mun'ihligu.

³¹ Ya nan tagun pimmatoy ya mahapul an mapatoy goh, at adiyu ahan alan di ibayad nan pimmatoy ta way atonan adi mapatoy.

³² Ya adiyu goh alan nan ibayad nan immalin nipo"oy enen Siudad an Punhi'ugan ta abulutionyun mumbangngad ta mihinah nan lutana an nunhituwana an ta"on un agguy natoy nan Nabagtun Padi.

³³ Ya adiyu puhion nan lutan nunhituwanyu ti henen dalan di napatoy di mamuhih nan luta, ya mi'id mabalin hi mangaan hinan pimmuhian nen lutan natayan di tagu, ti anggay nan dalan nan tagun pimmatoy.

³⁴ At adiyu puhion henen lutan punhituwanyu ti ta"on un hi Apo Dios ya hiya goh nunhituwana, at hiyanan mimiddum ay ditu'un holag Israel.”

Hay Aat di Banoh di Nalhin an Binabai
(Num. 27:1-11)

¹ Danen mangipapto' hinan pamilyan nan holag Gilead an imbaluy Makir an apun Manasseh an holag Joseph ya immuydan Moses ya nan udumnan mumpapto' hinan holag Israel.

² Ya inaliday, “Hi Apo Dios di nangimandal ay he”a, apumi, ta ipibinnunutmuy pangodwaam hinan luta ta iyapongmin holag Israel ta banohmi, ya inalina goh di idatmuy banoh danen tutulangmun binabain holag Zelophehad.

³ Ya gulat ta malhin danen binabaih nan udum an himpangapun holag Israel at henen banohda ya middum an mihakup hinan banoh danen linala'in inahawada, at nan lutan banohmi ya ma'aanan!

⁴ At hi awni an madatngan nan gutud di Tawon an Pumpangibangngadan* at henen banoh di binabain holag Zelophehad ya ini ya middum hinan banoh di himpangapun ni'yappuanda, at ma'aanan nan banohmin himpangapu!”

⁵ At immandal Moses hinan holag Israel nan inal in Apo Dios an alyonay, “Henen inal in nan himpangapun holag Joseph ya immannung.

⁶ Ya hiyah te inal in Apo Dios ay danen binabain holag Zelophehad an inal inay, Mabal in an malhindah nan pohdonda, mu hay ahawaonda ya didan himpangapu.

⁷ Ta an amin nan banoh di hinohhan holag Israel ya adiyu ipabnoh hinan udum an himpangapu, at an amin nan holag Israel ya mahapul an

* **36:4** Lev. 25:8-55.

halimunanda nan banohdan luta ta adi umuy hi udum an holag.

⁸ Ya an amin nan binabain holag Israel an waday banohna ya mahapul an hay ahawaonda ya nan linala'in didan himpangapu ta diday mam-noh hinan banoh din a'apuda.

⁹ At henen banoh di ohay himpangapu ya mahapul an adi miboltan hinan udumnan himpangapu.”

¹⁰ Ya inat danen binabain holag Zelophehad nan inalin Apo Dios an immandalnan Moses hi atonda.

¹¹ At da Mahlah, ya hi Tirzah, ya hi Hoglah, ya hi Milkah, ya hi Noah an binabain holag Zelophehad ya inahawada nan linala'in kasinsindah nan tutulang amadan

¹² linala'in holag Manasseh an imbaluy Joseph, at henen banohda ya nunnanong ay didan himpangapu.

¹³ At hiyanay Uldin hi immandal Apo Dios ay Moses hi intugunah mahapul an unudon nan holag Israel hidin awadandah nan nundotal ad Moab hinan pingit di Wangwang an Jordan an dammang ad Jericho.

Nan Hapit Apo Dios
Ifugao, Batad: Nan Hapit Apo Dios (Bible)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Batad Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Audio recording © 2012 Hosanna

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

73caf6e3-622f-5761-a5ec-fa654aef623d